

EUROPAPARLAMENTET

Generaldirektoratet för forskning

ARBETSDOKUMENT

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS MILJÖPOLITIK

Serie Miljö, folkhälsa och konsumentskydd

W - 20

DENNA PUBLIKATION GES UT PÅ EUROPEISKA GEMENSKAPENS SAMTLIGA OFFICIELLA SPRÅK.

Denna studie återger inte nödvändigtvis Europaparlamentets officiella mening.

Kopiering och översättning - utom i kommersiellt syfte - är tillåtet, under förutsättning att källan anges, utgivaren meddelas och att ett exemplar sänds till utgivaren.

UTGIVARE: EUROPAPARLAMENTET
                                  GENERALDIREKTORATET FÖR FORSKNING
                                  Avdelningen för miljöfrågor
                                  L-2929 LUXEMBURG
                                  Fax: (352) 4300 7718

eller:

97-113, rue Belliard
B-1047 BRYSSEL
Fax: (32) 2 284 4955

REDAKTION :   Hans-Hermann Kraus

MANUSSTOPP :   April 1997

EUROPAPARLAMENTET

Generaldirektoratet för forskning

ARBETSDOKUMENT

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS MILJÖPOLITIK

Serie Miljö, folkhälsa och konsumentskydd

W - 20

07-1997

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

FÖRORD av Ken Collins, ordförande i Europaparlamentets utskott för miljö, folkhälsa och konsumentskydd	9
Tabellöversikt	10
DEL I: MILJÖPOLITIK I EUROPEISKA UNIONEN	11
1. MILJÖPOLITIK	11
1.1 Allmänt	11
1.1.1 Allmänna statistikuppgifter	11
1.1.2 Rättslig grund	12
1.1.3 Mål	12
1.1.4 Miljöskydd och den allmänna opinionen	12
1.2 Genomförande	13
1.2.1 Bedömning av inverkan på miljön	13
1.2.2 Europeiska miljöbyrån	13
1.2.3 Rätt att ta del av miljöinformation	14
1.2.4 Märkning av miljövänliga produkter	14
1.2.5 Miljöstyrning och miljöredovisning	15
1.2.6 Samordnade åtgärder för att förebygga och begränsa föroreningar	15
1.2.7 Kommissionens grönbok om sanering av miljöskador	16
1.2.8 Beskattning av koldioxidutsläpp och energi	16
1.2.9 LIFE II	16
1.2.10 Miljöavtal mellan industrin och nationella myndigheter	16
1.3 Europaparlamentets roll	17
1.3.1 Viktiga initiativbeslut	17
1.3.2 Femte åtgärdsprogrammet	17
1.3.3 Användning av gemenskapsrätten	18
1.3.4 Regeringskonferensen	18
Europeiska Gemenskapens viktigaste lagbestämmelser angående allmän miljöpolitik	19

2. LUFTFÖRORENING	21
2.1 Allmänt	21
2.2 Utsläpp från trafiken	21
2.2.1 Lätta lastbilar och skåpbilar	23
2.2.2 Lastbilar	23
2.2.3 Lätta lastbilar och skåpbilar (maximal vikt 3 500 kg) och tyngre fordon avsedda för transport av fler än sex personer	24
2.2.4 Mobila maskiner och redskap med förbränningsmotorer	25
2.2.5 Motorcyklar och mopeder	25
2.2.6 Bensinens blyhalt	25
2.2.7 Svavelhalt i flytande bränslen	25
2.2.8 Flyktiga organiska föreningar (VOC)	25
2.2.9 Fordons- och oljeprogrammet	26
2.3 Utsläpp från stationära källor (växthuseffekten)	26
2.4 Utsläpp vid energiproduktion (svaveldioxid)	27
2.5 Framtidsutsikter om utsläppens utveckling	28
2.6 Europaparlamentets roll	29
Europeiska Gemenskapens viktigaste lagbestämmelser angående luftföroreningar	30
3. VATTENFÖRORENING	34
3.1 Allmänt	34
3.2 Vattenanvändning och vattenförbrukning	34
3.3 Vattnets kvalitet	35
3.3.1 Inlandsvatten	35
3.3.1.1 Grundvatten	35
3.3.1.2 Sjöar och vattendrag	36
3.3.2 Kustvatten och hav	37
3.4 Europaparlamentets roll	38
Europeiska Gemenskapens viktigaste lagbestämmelser angående vattenföroreningar	39

4. AVFALLSHANTERING	42
4.1 Allmänt	42
4.2 Avgörande bestämmelser	43
4.3 Europaparlamentets roll	45
Europeiska Gemenskapens viktigaste lagbestämmelser angående avfallshantering	46
5. KEMIKALIER, INDUSTRIELLA RISKER OCH BIOTEKNIK	49
5.1 Allmänt	49
5.2 Avgörande bestämmelser	49
5.2.1 Farliga ämnen	49
5.2.2 Tvätt- och rengöringsmedel	51
5.2.3 Risker vid stora olyckor i vissa industriella verksamheter	51
5.2.4 Bioteknik	52
5.2.5 Utförelse och införelse av farliga ämnen	53
Europeiska Gemenskapens viktigaste lagbestämmelser angående kemikalier, industriella risker och bioteknik	54
6. BULLER	57
6.1 Allmänt	57
6.2 Avgörande bestämmelser	58
6.2.1 Motorfordon	58
6.2.2 Motoriserade tvåhjulringar	59
6.2.3 Flygplan	60
6.2.4 Järnvägstrafik	60
6.2.5 Industri- och hantverksbuller	60
6.3 Förslag om framtida gemenskapsåtgärder för skydd mot buller	61
6.4 Europaparlamentets roll	62
Europeiska Gemenskapens viktigaste lagbestämmelser angående buller	63

7. NATURSKYDD	66
7.1 Allmänt	66
7.2 Internationella avtal om skydd av djur- och växtvärld	66
7.3 Avgörande bestämmelser och områden	67
7.3.1 Vilda fågelarter	67
7.3.2 Bevarande av naturliga livsmiljöer samt vilda djur och växter	67
7.3.3 Valfångst	68
7.3.4 Skydd av pälsdjur	68
7.3.5 Införsel av skinn från sälungar och andra produkter	68
7.3.6 Djurförsök	68
7.3.7 Tropiska regnskogar	69
7.3.8 Zoo	69
7.3.9 Ökenutbredning	70
7.3.10 Alperna	70
7.4 Europaparlamentets roll	70
Europeiska Gemenskapens viktigaste lagbestämmelser angående naturskydd	72
8. INTERNATIONELLT SAMARBETE	74
8.1 Allmänt	74
8.2 Avtal	75
8.2.1 Avtal med internationell räckvidd	75
8.2.2 Avtal med regional betydelse	75
8.2.3 Bilateral avtal	76
8.3 Aktiviteter på internationell nivå – samarbete i internationella organ	76
8.3.1 Allmänt	
8.3.2 Relationer med Central och Östeuropa	76
8.3.3 Relationerna till EFTA	78
8.3.4 Relationer till stater i tredje världen	78
8.3.5 Riokonferensen	78
Europeiska Gemenskapens viktigaste lagbestämmelser angående internationellt samarbete	80

9. MILJÖPOLITIKENS GENOMFÖRANDE	83
9.1 Allmänt - informationssystem	83
9.2 Forskningsprogram	83
9.3 Sammanhållningsfonden	84
9.4 Främjande av investeringar för förbättring av miljön	85
DEL II:	
UTSKOTTET FÖR MILJÖ, FOLKHÄLSA OCH KONSUMENTSKYDD SAMMANSÄTTNING OCH ARBETSUPPGIFTER	87
1. SAMMANSÄTTNING	87
2. ARBETSOMRÅDEN	90
Bibliografi	91
Nyckelordsförteckning	92

F Ö R O R D

av

Ken Collins, MEP

ordförande i utskottet för utskott för miljö, folkhälsa
och konsumentskydd i Europaparlamentet

Europeiska unionen är oundgänglig för miljöpolitikens utveckling i samtliga femton medlemsstater. Såsom föroreningar sprids över gränserna måste även vi söka gemensamma lösningar på de miljöproblem som vi unionsmedborgare ställs inför. Sedan miljöpolitiken infördes formellt via Europeiska enhetsakten, och förstärktes i Maastrichtfördraget som ett av unionens prioriterade kompetensområden, har den europeiska miljöpolitiken gått från klarhet till klarhet.

Miljöpolitiken är ett område inom vilket Europaparlamentet kan vara stolt över sina prestationer. Vi har tillsammans med rådet skapat politik inom områden såsom kampen mot ozonhål, novel foods, vattenkvalitet, luftförorening och avfallshantering. Därigenom har vi spelat en betydelsefull roll för att förbättra levnadsstandarden för våra medinvånare.

När vi nu befinner oss på tröskeln till det nya årtusendet kan vi inte nöja oss med självbelåtenhet vad gäller miljöfrågor. Detta arbetsdokument ger en fingervisning om de utmaningar vi fortsatt ställs inför, såväl som den framåtsträvande politik vi redan fått gehör för.

Denna skrift utgör en mycket hjälpsam resurs och är en vägledning för Europaparlamentets ledamöter och alla andra berörda av europeiska miljöpolitikens utveckling och genomförande. Skriften analyserar och redogör i detalj för parlamentets bidrag inom detta lagstiftningsområde, och är en verklig tillgång för oss som är inblandade i den pågående kampen att göra miljöfrågor till europaintegrationens hjärtesak.

TABELLÖVERSIKT

Tabell 1:	Allmänna statistiska uppgifter	11
Tabell 2:	Antal motorfordon (1970-1991) i EU:s medlemsstater, i miljoner	22
Tabell 3:	Gränsvärden för bensin- och dieselmotorer sedan 1996	23
Tabell 4:	Gränsvärden för lastbilar (etapp 2)	24
Tabell 5:	Gränsvärden för lätta lastbilar och skåpbilar	24
Tabell 6:	Koldioxidutsläpp i EU genom fossila bränslen	28
Tabell 7:	Koldioxidutsläpp per sektor	29
Tabell 8:	Vattenförbrukning, jämförelse mellan länder - Hushåll och småföretag	34
Tabell 9:	Allmänna statistiska uppgifter om avfallshantering	42
Tabell 10:	EG-gränsvärden för buller från motorfordon.	59
Tabell 11:	PHARE miljöprogram, 1990-1995 i miljoner ecu	77
Tabell 12:	I budgeten avsatta medel under rubriken ”miljö” (i ecu)	86

DEL I: MILJÖPOLITIK I EUROPEISKA UNIONEN

1. MILJÖPOLITIK

1.1 Allmänt

1.1.1 Allmänna statistikuppgifter

1993 uppgick den sammanlagda befolkningen i EU:s 15 medlemsstater till 371 miljoner människor. Detta motsvarar 6,5 % av världsbefolkningen, att jämföra med 9,8 % år 1960 och de 4,2 % som förväntas till år 2000. Tillbakagången beror på EU-invånarnas relativt låga tillväxt i jämförelse med världsbefolkningens totala ökning.

EU:s befolkningstäthet är i genomsnitt 115 invånare per km². I de tätbebyggda områdena från nordvästra England över Belgien, Nederländerna, det tyska Ruhrområdet till Norditalien ligger befolkningstätheten i genomsnitt på 350 invånare per km².

De enskilda medlemsstaterna uppvisar mycket olika befolkningsantal, -täthet och -tillväxt (se tabell 1). Nederländerna är EU:s tätast befolkade medlemsstat (371 invånare per km²) med samtidigt den högsta befolkningstillväxten (33 % under tidsperioden 1960 till 1990), att jämföra med EG-befolkningens allmänna tillväxt på 17 % mellan 1960 till 1990.

Inom EU fanns 1994 146 miljoner hushåll med i genomsnitt 2,7 personer per hushåll.

Tabell 1: Allmänna statistiska uppgifter

Land	EUR 15	A	B	D	DK	E	F	FIN	GR	I	IRL	L	NL	P	S	UK
1995 Totalareal (1 000 km ²) varav:	3236	84	31	357	43	506	544	338	132	301	70	3	42	92	450	244
Jordbruksareal (%) (1)	:	41	47	48	63	50	56	:	:	:	:	49	47	43	8	65
Skogsareal (%) (2)	:	39	20	29	10	31	28	69	22	:	5	34	8	34	50	10
1.1. 1995 Invånarantal/km ²	115	96	332	228	121	77	107	15	79	190	51	157	371	108	20	239

(1) D, L, NL, S och UK: 1994.

(2) F och L: 1994; A, D och UK: 1993.

1.1.2 Rättslig grund

Europeisk miljölagstiftning har sitt ursprung i en konferens med stats- respektive regeringschefer i oktober 1972, då behovet att förverkliga en gemensam miljöpolitik fastslogs. För närvarande (24 juni 1996) är 332 gemenskapsrättsakter inom miljöområdet i kraft, varav 212 direktiv, 43 förordningar, och 77 resolutioner. De olika åtgärdsprogrammen utgjorde ramarna för denna lagstiftning. Femte åtgärdsprogrammet, ”Europeiska gemenskapens åtgärdsprogram för miljön och en hållbar utveckling” antogs av ministerrådet vid dess sammanträde i december 1992.

Efter reformen av ”Romfördragen” genom Fördraget om Europeiska unionen 1993 (Maastrichtfördraget) återfinns de rättsliga grunderna för EG:s miljöpolitik i artikel 130r-t i EG-fördraget.

1.1.3 Mål

Enligt artikel 130r.2 i EG-fördraget skall EG:s miljöpolitik grundas på följande principer: att förebyggande åtgärder bör vidtas, att förorenaren skall betala, att miljöskyddskraven skall integreras som en del av gemenskapens övriga politik, och att miljöförstöring företrädesvis bör hejdas vid källan. I artikel 100a.3 i EG-fördraget fastläggs därtill uttryckligen att lagstiftning ”om hälsa, säkerhet samt miljö- och konsumentskydd (skall) utgå från en hög skyddsnivå”. Sett ur det perspektivet bedriver EU en aktiv politik för skydd av mark, vatten, klimat, luft, djur- och växtvärld, och skydd mot buller. På grund av ”subsidiaritetsprincipen” som fastläggs i artikel 3b. andra stycket i EG-fördraget blir denna politik endast verksam för att hantera miljöproblem om dessa löses effektivare inom gemenskapens ramar än på nationell eller regional nivå.

1.1.4 Miljöskydd och den allmänna opinionen

Den senaste stora Europaomfattande opinionsundersökningen om miljöfrågor genomfördes 1995 av Eurobarometer⁽¹⁾. Enligt denna

- ansåg 82 % av européerna att miljöskydd är ett ”aktuellt och angeläget problem”,
- ansåg 72 % av européerna att ekonomisk tillväxt måste garanteras, men även att miljön måste skyddas,
- ansåg européerna att följande faktorer allvarligt bidrar till fara för miljön:
  - industrier som släpper ut farliga kemikalier i luften eller i vattnet (68 %),
  - den globala miljöförstöringen såsom skövlandet av den tropiska regnskogen, ozonskiktets förstöring och växthuseffekten (48 %),
  - oljeföroreningar av hav och kustområden (40 %),
  - förvaringen av kärnavfall (39 %),
- har större andelen av européerna redan tagit till sex konkreta miljöåtgärder [inte kasta papper eller annat avfall på marken (95 %), spara energi (81 %), sortera hushållsavfall för återvinning

---

(¹) Enligt: Wie träge die Europäische Union zum Umweltschutz bei?, sidan 5.

(84 %), spara på dricksvattnet (82 %), orsaka mindre buller (79 %) eller köpa miljövänliga produkter (67 %)] eller angav att de kunde tänka sig att göra så oftare, eller överhuvudtaget,

- var 72 % av de tillfrågade av den åsikten att beslut rörande miljöskydd snarare skulle fattas på gemenskapsnivå än på nationell nivå.

1.2 Genomförande

1.2.1 Bedömning av inverkan på miljön

Ett viktigt redskap för att omsätta principerna för EG:s miljöpolitik i praktiken är direktivet om bedömning av inverkan på miljön av vissa offentliga och privata projekt (85/337/EEG). Direktivet innebär ett systematiskt förfarande för prövning av potentiella miljöbelastningar genom enskilda projekt och anläggningar, och inbegriper krav på allmänhetens delaktighet. Dock kvarstår ännu problem vid medlemsstaternas genomförande av direktivet. Under tiden har rådet och Europaparlamentet antagit ett kompletterande direktiv (97/11/EG) med en förteckning över de upplysningar som minst måste inhämtas till en sådan bedömning av inverkan på miljön. Direktivet behandlar även tillverkning och anrikning av kärnbränsle, avfallsbränningsanläggningar, uttag av grundvatten, och vissa former av intensiv kreaturshållning.

Därutöver har kommissionen distribuerat ett förslag om bedömningar av inverkan på miljön i ett gränsöverskridande sammanhang (Esbokonventionen, ändrat förslag: EGT nr C 112/15, 22.04.1993). Förslaget avser allmänhetens gränsöverskridande deltagande vid byggnation av vissa anläggningar, t.ex. kraftverk och anläggningar för bränning av riskavfall, eller vid svedning av stora marktytor (detta förfarande är likaså ännu anhängigt).

1.2.2 Europeiska miljöbyrån

Den 7 maj 1990 antog rådet en förordning för inrättandet av Europeiska miljöbyrån och Europeiska nätverket för miljöinformation och miljöövervakning (förordning (EEG) nr 1210/90). Miljöbyrån är utformad som ett centralt gemenskapsorgan som;

- förser gemenskapen, medlemsstaterna och tredje land som önskar delta med den objektiva information som är nödvändig för utarbetandet och genomförandet av effektiv miljöskyddspolitik,
- särskilt tillhandahåller den tekniska, vetenskapliga och ekonomiska information som behövs för planering, förberedning och genomförande av åtgärder och miljörelaterade lagar,
- utvecklar prognosmetoder så att lämpliga förebyggande åtgärder skall kunna vidtas i tid,
- säkerställer upptagandet av europeiska miljödata i de internationella miljöprogrammen, såsom t.ex. program inom Förenta nationernas ramar och dess Agentur system.

Förordningen om inrättandet av den Europeiska miljöbyrån trädde i kraft den 30 november 1993, efter att Europarådet den 29 oktober 1993 hade enats om byråns säte i Köpenhamn. Då förseningar uppstått i byråns upptagande av sitt arbete har rådet tillstyrkt ett kommissionsutkast (KOM(95)0325) om uppskov av beslutet att överföra nya arbetsuppgifter till byrån fram till den 30 oktober 1997. Senast 1996 skall de nationella nätverken för miljöinformation ha lyfts till en motsvarande nivå, och överenskommelser skall ha slutits med organisationer i tredje land.

1.2.3 Rätt att ta del av miljöinformation

Målet för detta direktiv (90/313/EEG) är att garantera fri tillgång till och spridning av den miljöinformation som finns hos myndigheterna, samt att fastlägga de grundläggande villkoren för hur sådan information skall göras tillgänglig. Direktivet skall ha införlivats i nationell lagstiftning senast den 31 december 1992. Nationella myndigheter är i regel förpliktade att vid förfrågan från såväl fysiska som juridiska personer ställa miljöinformation om miljön till förfogande, utan att särskilt intresse behöver styrkas.

De personer som anser att de under sin informationsinhämtning blivit avvisade utan orsak, eller inte beaktats, eller inte erhållit något upplysande svar från myndigheten ges dessutom genom direktivet rätten att överklaga beskedet på rättslig eller administrativ väg enligt gällande nationell lagstiftning.

1.2.4 Märkning av miljövänliga produkter

23 mars 1992 antogs förordningen om ett gemenskapsprogram för tilldelning av miljömärke (förordning (EEG) nr 880/92).

Enligt förordningen skall en produkts tillverkare eller förstagångsimportör ansöka om miljömärket vid behörig myndighet inom den medlemsstat där produkten tillverkades, släpptes ut på marknaden, eller importerades för första gången. Myndigheten beslutar om tilldelning, efter bedömning av produkten enligt de regler som förankrats i förordningen och de produktgruppsspecifika kriterierna. Produktgrupperna och deras specifika kriterier fastställs av kommissionen i nära samarbete med ett utskott som inrättats särskilt för ändamålet. Utskottet består av företrädare från medlemsstaterna. Innan beslut tas utfrågas företrädare för de viktigaste intressegrupperna inom industri, handel, konsumentorganisationer och miljöorganisationer. Produktgruppernas miljökriterier, en förteckning över de produkter som tilldelats miljömärket, samt en förteckning över ansvariga nationella myndigheters namn och adress offentliggörs i Europeiska gemenskapens officiella tidning.

Kommissionen har redan fastlagt miljökriterier för följande produktgrupper:

Jordförbättringsmedel, toalettpapper, kökspappersrullar, tvättmedel, tvättmaskiner, diskmaskiner, färg för inomhusbruk, lack för inomhusbruk, lampor med enkel och dubbel fattning (lysrör), sängkläder, T-tröjor, samt kopieringspapper och kylskåp utan freoner (CFC eller HCFC).

Enligt en studie har dock miljömärket knappast uppfyllt förväntningarna. Hittills har endast ett fåtal produkter miljömärkts. Anledningen till miljömärkets bristande framgång är bland annat tilldelningssystemet, vars kriterier enligt en studie är för lågt satta. Därmed är företagets motivation att introducera innovativa produkter på marknaden och ansöka om tilldelning av miljömärket endast låg.

Kommissionen har därför lagt fram ett ändringsförslag till förordning (EEG) nr 880/92. Förslaget innebär att EU:s miljömärke skall tilldelas enligt ett graderat system, för att öka begripligheten och därmed förbättra informationen till konsumenterna. Tilldelningssystemet skall även samordnas bättre med nationella system. Dessutom skall en oberoende organisation inrättas, Europeiska miljömärkningsorganisationen, EMO, för att utveckla nya miljökriterier och fastställa

en övre gräns på den årliga avgiften för användningen av miljömärket. Avgiften för små och medelstora företag i utvecklingsländerna skall sättas ned (KOM(96)0603).

Därutöver har kommission i anslutning till direktiv 94/62/EG utarbetat ett förslag till direktiv avseende en ny märkning av återanvändbara eller återvinningsbara förpackningar med en viss symbol (KOM(96)0191).

På så vis skall konsumenten upplysas om den köpta förpackningens beskaffenhet, samla denna för återanvändning eller återvinning, och därmed bidra till minskningen av förpackningsavfallen, till förmån för miljön. Därutöver planeras ett förfarande för bedömning av överensstämmelse för förpackningar.

1.2.5 Miljöstyrning och miljöredovisning

En förordning om frivilligt deltagande för industriföretag i gemenskapens miljöstyrnings- och miljörevisionsordning har antagits (förordning (EG) nr 1836/93).

Med denna förordning har ett nytt system skapats, som genom införande av miljöstyrning skall leda till att företagens miljöarbete förbättras. Företag som utöver gällande lagstiftning förpliktar sig att kontinuerligt förbättra miljöarbetet inom sin verksamhet skall få använda ett EU-enhetligt märke för att göra omvärlden uppmärksam på verksamhetens framåtsträvande miljöskyddsnivå. Förordningen formulerar kraven för införande av miljöstyrningssystem och genomförande av miljörevision, och fastlägger att den miljöpolicy som antagits av företaget måste godkännas av en oberoende miljökontrollant. Målet är att miljöarbetet "internaliseras" som en del av företagsverksamheten, och att visa att miljövänlig produktion i slutändan leder till kostnadsänkningar.

1.2.6 Samordnade åtgärder för att förebygga och begränsa föroreningar

Direktivet om samordnade åtgärder för att förebygga och begränsa föroreningar (96/61/EG) ålägger medlemsstaterna att skapa miljömedieövergripande och därmed samordnade tillståndsförfaranden för anläggningar. Beslutet skall ha verkställts senast i slutet av 1998. Direktivet trädde i kraft i oktober 1996 och innebär ytterligare ett steg i riktningen mot övergripande insatser där hänsyn tas till samtliga miljöpåverkningar från en anläggning, istället för mediespecifika insatser (luft, vatten, mark, buller, avfall). Därmed möjliggörs, i enlighet med direktivet om bedömning av inverkan på miljön, en helhetsanalys av en anläggnings inverkan på miljön. Miljöbelastningars övergång från ett medium till ett annat kan bättre förhindras, och olika former av växelverkan kan upptäckas bättre. Direktivet berör endast anläggningar som inverkar på miljön i mycket stor omfattning (t.ex. kraftverk), för anläggningar som orsakar mindre inverknings på miljön diskuteras för närvarande särskilda regler.

Direktivet innehåller dock inga materiella miljöstandarder. I det hänseendet kompletteras direktivet av specifika standarder på gemenskapsnivå eller nationell nivå, redan existerande eller sådana som ännu ej skapats.

1.2.7 Kommissionens grönbok om sanering av miljöskador

För att förbättra informationen till allmänheten om de åtgärder som planeras för att sanera miljöskador och för att skapa debatt antog kommissionen den 14 maj 1993 en grönbok med koncept för ansvar vid miljöskador (KOM(93)0047). Med grönboken i åtanke uppmanar Europaparlamentet kommissionen i sin resolution av den 20 april 1994, om förhindrande och åtgärdande av miljöskador, att utarbeta ett förslag till ett motsvarande direktiv (EGT nr C, 09.05.1994).

1.2.8 Beskattning av koldioxidutsläpp och energi

Förslaget till detta direktiv innebär att de förpliktelser som ålades kommissionen under Europarådets möte i Essen uppfylls. Riktlinjer skulle framläggas som tillåter medlemsstaterna att enligt önskemål debitera sådana skatter, som skall grundas på gemensamma parametrar (KOM(95)0172). Målet för denna beskattning är en rationell energianvändning och minskning av växthusutsläppen.

1.2.9 LIFE II

För gemenskapens enda särskilda finansiella instrument för miljöåtgärder, LIFE, har ministerrådet avsatt 450 miljoner ECU för den andra fasen (1996-1999, förordning (EEG) nr 1973/92). Målsättningen med LIFE är att bidra till utarbetning av gemenskapens miljöpolitik och dess genomförande i praktiken. Med hjälp av LIFE kan gemenskapen stödja pilotprojekt och demonstrationsåtgärder ekonomiskt, och ge tekniskt bistånd till tredje land i Medelhavs- och Östersjöregionerna.

43 miljoner ECU har avsatts för 1996 års budget. Innovativa åtgärder eller demonstrationsåtgärder som främjar en hållbar utveckling inom industrin, tekniskt bistånd till regioner, åtgärder till skydd av kustområdena, för minskning av avfall och skydd av vattenresurserna skall stimuleras med dessa medel. Därutöver skall naturskyddsåtgärder stödjas. Kommissionen har tillstyrkt förslaget att finansiera 63 nya naturskyddsprojekt med hjälp av LIFE. Dessa rör bevarandet av Belgiens hedmarker, Danmarks grå dyner, Sardiniens stäppmarker, Finlands sumpmarker, och flodmynningsområdena i Storbritannien. Dessutom skall sällsynta djurarter skyddas, såsom brunbjörnen och hökörnen.

1.2.10 Miljöavtal mellan industrin och nationella myndigheter

I ett meddelande av november 1996 föreslår kommissionen av miljöavtal sluts mellan industrin och nationella myndigheter. Målsättningen med dessa avtal är att öka genomförandet av gemenskapens miljöpolitik och en effektiv användning av vissa rättsliga miljöåtgärder (KOM(96)0561). Meddelandet avhandlar fördelar och risker med sådana avtal, och formulerar allmänna kriterier för hur framgång skall kunna nås. Kriterierna bygger på marknadsorienterade mekanismer och principen om delat ansvar mellan myndigheterna och industrin. Fördelen med miljöavtal är att en aktiv, miljövänlig inställning stimuleras hos företagen, och möjligheten att på eget ansvar finna situationsrelevanta och kostnadseffektiva lösningar för hur miljömålen skall uppnås.

1.3. Europaparlamentets roll

Ett stort antal lagstiftningsåtgärder har sitt ursprung i initiativ tagna av Europaparlamentet, framförallt inom området allmän miljöpolitik såsom bedömning av inverkan på miljön, rätten att ta del av miljöinformation, och märkning av miljövänliga produkter.

1.3.1. Viktiga initiativbeslut har under senare tid antagits av Europaparlamentet i följande frågor:

- Paneuropeiskt parlamentariskt samarbete i miljöfrågor (EGT nr C 326/43, 16.12.1991) och om tredje paneuropeiska miljöministerkonferensen i Sofia i oktober 1995 (EGT nr C 249, 25.09.1995).
- Miljö och handel (GATT och WTO, EGT nr C 42, 15.02.1993, EGT nr C 114, 25.04.1994, EGT nr C 18, 23.01.1995, EGT nr C 166/260, 10.06.1996).
- Utförelse av giftigt avfall (EGT nr C 329, 06.12.1994).
- Globalt miljöinstrument (EGT nr C 44, 14.02.1994).
- Behovet att fastställa de faktiska kostnaderna för gemenskapen av en "icke-miljö" (EGT nr C 91/130, 28.03.1994).
- Förhindrande och åtgärdande av miljöskador (EGT nr C 128, 09.05.1994).
- Miljöteknologi - möjligheter för tillväxt och sysselsättning (EGT nr C 205/465, 25.07.1994).
- Transport av farligt avfall avsett för återvinning till icke-OECD-stater (EGT nr C 109, 01.05.1995).
- Samordning av befolknings- och miljöpolitiska åtgärder och program (EGT nr C 249, 25.09.1995).
- Miljöindikatorer och ett system för gröna räkenskaper (EGT nr C 287/115, 30.10.1995).
- Därutöver har utskottet för miljö, folkhälsa och konsumentskydd på senare tid anordnat offentliga utfrågningar om följande ämnen: Klimatförändringar (21 februari 1996), tillämpning av EU:s miljölag (30 maj 1996), fordons- och oljeprogrammet (20 november 1996) och framtidssäkra städer (19 mars 1997).

1.3.2 Femte åtgärdsprogrammet

I en resolution om femte åtgärdsprogrammet (antagen den 17 november 1992 – EGT nr C 337, 21.12.1992) har Europaparlamentet konkretiserat sin synvad gäller den europeiska miljöpolitikens framtid. De föreslagna riktlinjerna välkomnades i stort, men parlamentet krävde även bland annat en konsekvent tillämpning av principen om förorenaren skall betala, inte minst för att förhindra miljödumpningar och för att skapa förfaranden och mekanismer som utvidgar miljöpolitiken till att ingå i övrig gemenskapspolitik. I ytterligare en resolution om femte åtgärdsprogrammet (EGT nr C 150/289, 31.05.1993) uppmanade Europaparlamentet kommissionen att regelbundet framlägga en vitbok om hur miljöpolitiken skall införlivas i gemenskapens övriga politik. Under tiden har kommissionen utarbetat en rapport (KOM(95)0624) om hur Europeiska gemenskapens åtgärdsprogram för miljön och en hållbar utveckling skall genomföras i praktiken. Dessutom har kommissionen framlagt ett utkast till översyn av femte aktionsprogrammet (KOM(95)0647, ändrat genom KOM(96)0648).

1.3.3 Användning av gemenskapsrätten

Europaparlamentet påpekar i ett grundläggande beslut om genomförande av miljölagen (EGT nr C 125/15, 18.05.1992) att det tidigare har skett grava överträdelser mot gemenskapens miljölag. Sex orsaker omnämns:

- Orsaker som kan härledas till gemenskapslagstiftningen som sådan (t.ex. dess stora omfattning och vaghet).
- Orsaker i samband med EG-organens arbetssätt (t.ex. tungrodd beslutsfattning, brist på flexibilitet, otillräckliga möjligheter till sanktioner, personalbrist).
- Ekonomiska orsaker (t.ex. en strävan att gynna nationella tillverkare, prioritering av ekonomi framför miljöskydd, brist på ekonomiska och fiskala stimulansåtgärder).
- Sociologiska orsaker (t.ex. brist på utvecklat miljömedvetande).
- Administrativa och politiska orsaker i medlemsstaterna (t.ex. särarter inom federala författningssystem och oävenheter i de nationella lagstiftningssystemen).
- Juridiska orsaker (t.ex. skillnader i straffrättsliga åtgärder).

Ämnet var även föremål för en utfrågning som anordnades gemensamt av Europaparlamentets utskott för miljö, folkhälsa och konsumentskydd och kommissionens generaldirektorat XI den 30 maj 1996. Resultaten skall offentliggöras av kommissionen i ett meddelande till Europaparlamentet och rådet.

Eftersom genomförandet av de över 200 miljönormerna fortfarande uppvisar svagheter har kommissionen utarbetat ett meddelande om ”genomförande av gemenskapens miljölag”. Meddelandet innehåller förslag för hur införlivandet och genomförandet av EG:s miljölag kan förbättras på alla nivåer, och innebär att ansvaret för att miljöföreskrifterna följs bör fördelas i högre grad på berörda instanser såsom kommissionen, medlemsstaterna, regional och kommunal förvaltning, industrin, medborgarna, och privata miljöorganisationer (KOM(96)0500).

Europaparlamentet påminde i en resolution av den 4 juli (EGT nr C 211, 22.07.1996) om att Europeiska unionen förpliktat sig att höja sina miljönormer till Österrike, Finland och Sveriges högre nivåer, och krävde att dessa medlemsstater får större befogenheter att utnyttja artikel 100a.4 i EG-fördraget, om denna tillnärmning inte sker.

1.3.4 Regeringskonferensen

I en resolution med hänvisning till den regeringskonferens som genomfördes 1996 (EGT nr C 96/77, 01.04.1996) har Europaparlamentet fastslagit sina politiska prioriteringar med avseende på ändringar i de grundläggande fördragen:

- Införande av en särskild klausul i inledningen om hållbarhet och miljö.
- Miljöpolitik måste bli en integrerad beståndsdel i annan politik.
- Principen om miljömässig hållbarhet och djurskydd skall medtas i fördraget.

EUROPEISKA GEMENSKAPENS VIKTIGASTE LAGBESTÄMMELSER
ANGÅENDE

ALLMÄN MILJÖPOLITIK

År	Åtgärd	Titel (delvis avkortade)	Europaparlamentets yttrande	Datum för ikraftträdande ¹
1985	Direktiv 85/337/EEG EGT nr L 175/40, 05.07.1985	Bedömning av inverkan på miljön av vissa offentliga och privata projekt	EGT nr C 66/89, 15.03.1982	01.07.1988
1997	Direktiv 97/11/EG EGT nr L 73/5, 14.03.1997		EGT nr C 287/83, 30.10.1995	
1990	Förordning (EEG) nr 1210/90 EGT nr L 120/1, 11.05.1990	Inrättande av Europeiska miljöbyrån och Europeiska nätverket för miljöinformation och miljöövervakning	EGT nr C 96, 17.04.1990	30.10.1993
1990	Direktiv 90/313/EEG EGT nr L 158/56, 23.06.1990	Rätt att ta del av miljöinformation	EGT nr C 120/231, 16.05.1989	31.12.1992
1991	Direktiv 91/692/EEG EGT nr L 377/48, 31.12.1991	Standardisering och rationalisering av rapporteringen om genomförandet av vissa direktiv om miljön	EGT nr C 19/587, 28.01.1991	23.12.1991
1992	Förordning (EEG) nr 880/92 EGT nr L 99/1, 11.04.1992	Gemenskapsprogram för tilldelning av miljömärke	EGT nr C 13/37, 20.01.1992	11.04.1992
1993	Resolution 93/C 138/01 EGT nr C 138/1, 17.05.1993	Europeiska gemenskapens åtgärdsprogram för miljön och en hållbar utveckling kallat "Mot en hållbar utveckling" (femte åtgärdsprogrammet)	EGT nr C 337/34, 21.12.1992	
1993	Förordning (EG) nr 1836/93 EGT nr L 168/1, 10.07.1993	Frivilligt deltagande för industrieföretag i gemenskapens miljöstyrnings- och miljörevisionsordning	EGT nr C 42/60, 15.02.1993	13.07.1993
1996	Förordning (EG) nr 1404/96 EGT nr L 181/1, 15.07.1996	LIFE II	EGT nr C 181/18, 24.01.1996	

Europaparlamentet och Europeiska Unionens miljöpolitik

År	Åtgärd	Titel (delvis avkortade)	Europaparlamentets yttrande	Datum för ikraftträdande ¹
1996	Direktiv 96/61/EG EGT nr L 257/26, 10.10.1996	Samordnade åtgärder för att förebygga och begränsa föroreningar	EGT nr C 166/69, 10.06.1996	01.11.1999

¹ ”Datum för ikraftträdande” innebär senaste datum för införlivande av direktiv i nationell lagstiftning.

2. LUFTFÖRORENING

2.1 Allmänt

Det spektrum av farliga ämnen som når luften från de mest olika källor kan delas in i tre stora utsläppskategorier:

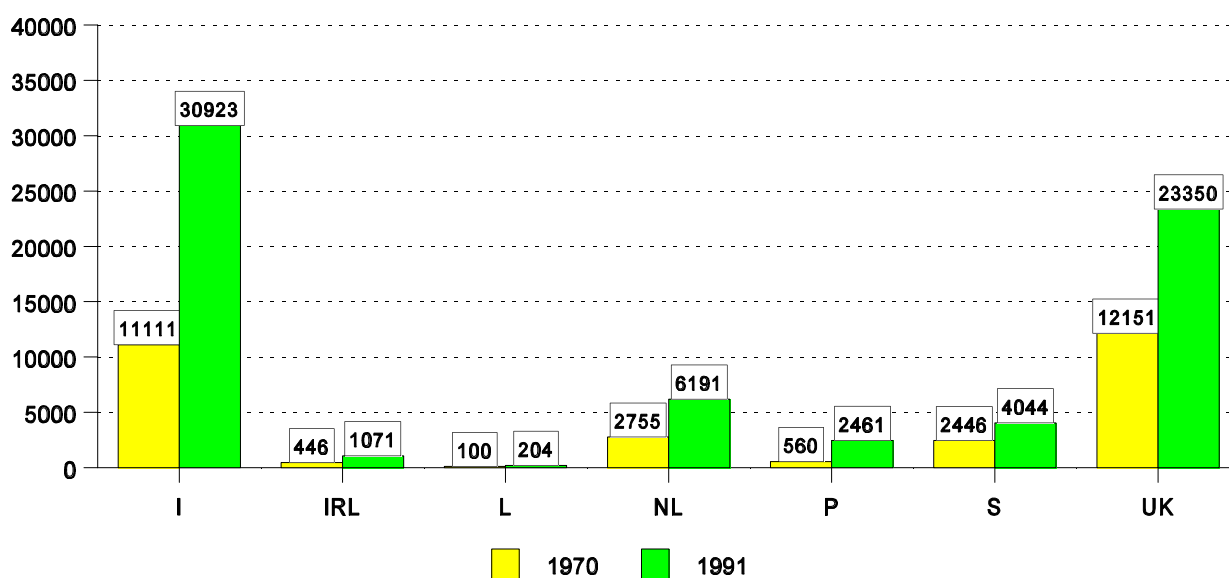
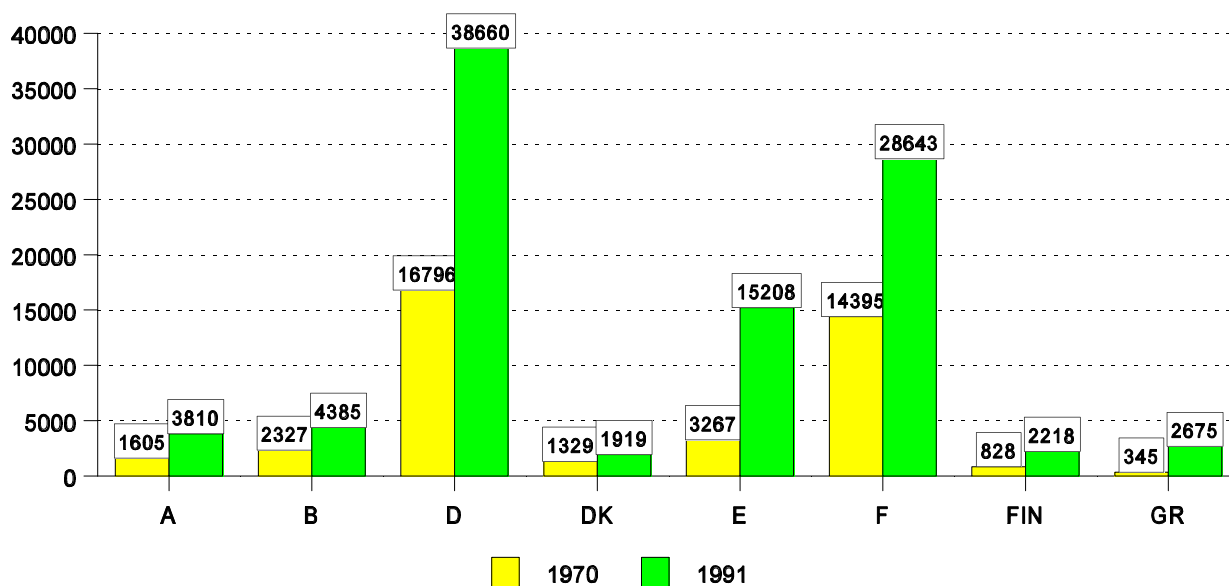
- Utsläpp från rörliga källor (trafiksektorn). Förutom CO₂ är de viktigaste: kväveoxider(NO_x), kolmonoxid (CO), kolväten (HC), dvs. flyktiga och icke-flyktiga organiska föreningar, partiklar, och ozon (O₃).
- Utsläpp från stationära källor (industri, hushåll, jordbruk och avfallsdepåer). Förutom CO₂ är de viktigaste: svaveldioxid (SO₂), kväveoxider (NO_x), kolväten (HC), partiklar, tungmetaller, freoner, och metan.
- Utsläpp som uppstår vid energiproduktion. Förutom CO₂ är de viktigaste: svaveldioxid (SO₂) och partiklar.

Höga koncentrationer av dessa gaser och de farliga ämnen som uppstår ur dessa vid kemiska reaktioner i atmosfären eller i marken är skadliga för folkhälsan, orsakar korrosion på diverse material och skador på växtligheten, inverkar menligt på jord- och skogsbruksproduktionen, och orsakar luktbelastningar. Somliga av dessa farliga ämnen (t.ex. koldioxid (CO₂), metan, kväveoxider (NO_x) och freoner) är en av orsaken till växthuseffekten.

2.2 Utsläpp från trafiken

De huvudsakliga utsläppen från fordonstrafiken är kväveoxider (NO_x) 58 %, kolväten (HC) 50 % och kolmonoxid (CO) 75 %. När utsläppen i de ekonomiskt högre utvecklade medlemsstaterna alltmer stabiliseras, ökar utsläppen fortfarande i de mindre utvecklade staterna. Gemenskapsdirektiv för att fastställa strängare normer för utsläpp av farliga ämnen från motorfordon har gett positiva resultat, men de hittills uppnådda framstegen hotas av det växande antalet motorfordon och den ökande trafiktätheten. Under de senaste fyra åren har bränsleförbrukningen inom gemenskapen stigit årligen med 1,5 %. I Nederländerna, som uppvisar den högsta koncentrationen av motorfordon per kvadratkilometer, lär användningen av privata motorfordon öka med 70 % under de kommande tjugo åren. Ännu snabbare tillväxt förväntas i de stater som befinner sig under ekonomisk uppbyggnad. Följdaktligen kommer kolväteutsläppen att öka med uppskattningsvis 10 % innan århundradets slut.

Tabell 2: Antal motorfordon (1970-1991) i EU:s medlemsstater, i miljoner

Källa: OECD, enligt Umwelt, Bonn

För att begränsa utsläppen från trafiken har direktiv antagits på EG-nivå som å ena sidan begränsar utsläppen av farliga ämnen från motorfordon och andra källor, å andra sidan påverkar fiskala åtgärder just inom trafiksektorn konsumenterna att agera mer miljömedvetet.

Det särskilda direktivet 70/220/EEG avseende utsläpp från motorfordon har löpande anpassats till den tekniska utvecklingen (senaste ändringsförslaget till direktiv 70/220/EEG i KOM(96)0248).

I nuläget kan lagstiftningen sammanfattas enligt följande:

2.2.1 Lätta lastbilar och skåpbilar

Den 26 juni 1991 antog ministerrådet det konsoliderade utsläppsdirektivet 91/441/EEG (EGT nr L 242, 30.08.1991). Direktivet avser huvudsakligen personbilar för upp till sex personer med en högsta tillåten bruttolastvikt på 2 500 kg, och reglerar inte bara avgaser (inklusive ett hållbarhetsprov), utan även fördunstningsutsläpp. Utsläppsdirektivet ändrades genom direktiv 94/12/EG.

Sedan 1996 gäller enligt direktiv 94/12/EG nya gränsvärden, vars nivå har fastställts olika för fordon med bensinmotorer och med dieselmotorer.

Tabell 3: Gränsvärden för bensin- och dieselmotorer sedan 1996

	CO	HC + No _x	Partiklar
Bensinmotorer	2,2 g/km	0,5 g/km	
Dieselmotorer:			
Indirekt insprutning (IDI)	1,0 g/km	0,70 g/km	0,08 g/km
Direktinsprutning (DI)	1,0 g/km	0,90 g/km	0,10 g/km

De nya gränsvärdena gäller sedan den 1 januari 1996 för nya typgodkännanden och från och med 1 januari 1997 för första gången ett fordon tas i bruk. Gränsvärdena för dieselmotorer med direktinsprutning sänks från och med 1 oktober 1999 till samma nivå som för dieselmotorer med indirekt insprutning. På parlamentets förslag upphävdes åtskillnaden mellan typgodkännanden och produktionens överensstämmelse med godkänd typ.

Därutöver antogs i januari 1996 ett direktiv (96/1/EG) om medlemsstaternas åtgärder mot utsläpp av gasformiga föroreningar och luftföroreande partiklar från dieselmotorer som används i fordon. Direktivet är en ändring av direktiv 88/77/EEG. Det lägre gränsvärdet för små motorers (0,15 g/kWh) utsläpp av partiklar, känt som Euro II-normen, skall gälla redan med början 1997 och inte 1999.

Kommissionen har för avsikt att lägga fram ett nytt ändringsförslag till direktiv 88/77/EEG i början av 1997.

2.2.2 Lastbilar

1 oktober 1991 antog ministerrådet direktiv 91/542/EEG. Enligt direktivet skall gränsvärden för gasformiga föroreningar och luftföroreningar i form av partiklar från dieselmotorer och andra lastbilar med en bruttolastvikt över 3,5 ton reduceras i två etapper. Etapp två gäller redan sedan 1995 respektive 1996.

Därutöver har kommissionen föreslagit en ekologiskt orienterad beskattning av tunga kommersiella fordon, för att motverka snedvridningar av konkurrensen inom godstransport på

väg. Enligt kommissionen skall därmed skatter och användningsavgifter harmoniseras ytterligare, och fastställas i relation till de faktiska kostnaderna för infrastruktur och externa kostnader som uppstår i gemenskapens vägtrafik (KOM(96)0331).

Tabell 4: Gränsvärden för lastbilar (etapp 2)

Följande värden för etapp 2 gäller sedan 1 oktober 1995 för nya typgodkännanden och sedan den 1 oktober 1996 för fordon som tas i bruk för första gången:

	Värden för typgodkännanden (g/kWh)	Kontroll av produktionens överensstämmelse (g/kWh)
CO	4,0	4,0
HC	1,1	1,1
NO _x	7,0	7,0
Partiklar	0,15	0,15*

* Gränsvärdena för motorer med en effekt på maximalt 85 kW multipliceras med faktorn 1,7.

2.2.3 Lätta lastbilar och skåpbilar (maximal vikt 3 500 kg) och tyngre fordon avsedda för transport av fler än sex personer

Dessa fordon (motorkategori M och N, M1 och N1) berörs av direktiv 93/59/EEG. I direktivet delas fordonen in i olika kategorier beroende på skillnader i effekt och konstruktion:

Kategori I: Referensvikt = 1 250 kg eller lägre.

Kategori II: Referensvikt = 1 250 till 1 700 kg.

Kategori III: Referensvikt = över 1 700 kg.

Tabell 5: Gränsvärden för lätta lastbilar och skåpbilar

Kategori Utsläpp g/km	Typgodkännanden			Produktionens överensstämmelse		
	CO	HC+NO _x	0,14	CO	HC+NO _x *	0,18
Kategori I	2,72	0,97	0,14	3,16	1,13	0,18
Kategori II	5,17	1,40	0,19	6,0	1,6	0,22
Kategori III	6,9	1,7	0,25	8,0	2,0	0,29

* berör endast dieselmotorer

Dessa regleringar gäller för nya modeller sedan 1 oktober 1993 och för samtliga modeller sedan 1 oktober 1994. Europaparlamentet föreslog delvis strängare gränsvärden, framförallt för kolväten och kväveoxider.

2.2.4 Mobila maskiner och redskap med förbränningsmotorer

Miljörådets ministrar enades den 25 juni 1996 om en gemensam ståndpunkt till förslaget om ett direktiv om tillnärmning av lagstiftningen om åtgärder mot utsläpp av gasformiga farliga ämnen och luftförorenande partiklar från förbränningsmotorer för mobila maskiner och redskap (bl.a. grävmaskiner, grävskopor, vägvältar, skördetröskor). Med det föreslagna direktivet införs för första gången gränsvärden för avgasutsläpp av partiklar, kväveoxider, kolväten och kolmonoxid från dieselmotorer (18 kW till 550 kW).

2.2.5 Motorcyklar och mopeder

För närvarande finns inga EG-gränsvärden för avgaser från motorcyklar och mopeder. Kommissionen utarbetar emellertid gränsvärden som anpassar sig efter FN:s ECE-föreskrifter.

2.2.6 Bensinens blyhalt

I mars 1985 enades miljöministrarna om obligatoriskt införande av blyfri bensin från och med oktober 1986 (direktiv 85/210/EEG). Samtidigt bestämdes en minskning av bensinens blyhalt från 0,40 g/l till 0,15 g/l. I juli 1987 tog ministrarna ett ytterligare steg: medlemsstaternas rätt att förbjuda blyhaltig bensin (direktiv 87/416/EEG). Hittills har Tyskland, Belgien, Österrike, Sverige och Luxemburg gjort bruk av den rätten. I Förenade kungariket, Danmark och Nederländerna har försäljningen av blyhaltig bensin minskat som en följd av fiskala incitament.

2.2.7 Svavelhalt i flytande bränslen

Svavelhalten i flytande bränslen regleras genom direktiv 93/12/EEG. I detta fastställs två etapper för att minska svavelhalten: sedan 1 oktober 1994 är maximihalten för alla flytande bränslen inklusive diesel 0,2 %, sedan 1 oktober 1996 gäller 0,05 % för diesel. Direktivet innebär att kommissionen lägger fram ett förslag på ett lägre värde för svavelhalten i alla flytande bränslen, och nya gränsvärden för kerosin. Dessa värden skall fastställas senast 1 oktober 1999.

2.2.8 Flyktiga organiska föreningar (VOC)

Rådet och Europaparlamentet antog i slutet av 1994 ett direktiv om begränsning av utsläpp av flyktiga organiska föreningar vid lagring och distribution av bensin, etapp 1 (direktiv 94/63/EG). Direktivet är mycket betydelsefullt eftersom runt 10 miljoner ton flyktiga föreningar från motorbränslen och lösningsmedel släpps ut årligen. Föreningarna anses vara mycket skadliga för folkhälsan och miljön.

Därutöver har kommissionen utarbetat ett förslag till att reducera vissa flyktiga organiska föreningar med en tredjedel. Förslaget berör de föreningar som hamnar i atmosfären på grund av användning av lösningsmedel inom industrin. Föreningarna leder tillsammans med kväveoxid och solljus till den beryktade sommar-smogen (KOM(96)0538).

2.2.9 Fordons- och oljeprogrammet

Tillsammans med mineralolja- och bilindustrin har kommissionen gjort ett utkast till ett gemensamt program för att minska trafikutsläppen (fordons- och oljeprogrammet).

Två förslag är föremål för detta program: "Kvaliteten av bensin- och dieselbränslen" och "Åtgärder mot luftföroreningar genom fordonsavgaser och ändring av direktiv 70/156/EEG och 70/220/EEG".

Europaparlamentet och kommissionen anordnade den 20 november 1996 en offentlig expertutfrågning i ämnet "Rena bränslen för renare fordon". Kommissionens förslag innebär visserligen ett viktigt steg mot minskningen av utsläpp, men är ännu i behov av förbättringar som skall tas upp av Europaparlamentet via lagstiftningsförfarandet.

2.3 Utsläpp från stationära källor (växthuseffekten)

Växthuseffekt kallar man den långsamma uppvärmningen av atmosfären genom en tvåfaldig process som orsakas av koldioxid (CO₂), freoner och metan. Vissa gaser, t.ex. CO₂, ackumuleras i atmosfären och hindrar på så vis flödet av långvågig strålning från jorden, andra, t.ex. freoner, förstör stratosfärens ozonskikt som skyddar jorden mot farlig ultraviolett strålning. Som följer av den globala temperaturökningen räknas bland annat höjningen av havsnivån, klimatförändringar, och ökad förekomst av hudcancer på grund av det växande ozonhålet.

Den problematiska, klimatförändrande växthuseffekten som leder till jordens uppvärmning uppstår framför allt genom den ohindrade förbränningen av fossila bränslen. Globala klimatförändringar fruktas som en följd av temperaturökningen.

Uppskattningsvis utgör koldioxid (CO₂) 50 %, metan (CH₄) 19 % och freoner 17 % av dagens växthusgaser i atmosfären. Medan metangas huvudsakligen avges från jordbruket (kreatur och vissa växtarter), energisektorn (läckage av naturgas), och från avfallsdepåer, ansvarar industrin helt och hållet för freonutsläppen, då HCFC inte kan bildas på naturlig väg.

De stater som undertecknat Montrealkonventionen höll den 25 november 1992 en konferens i Köpenhamn. Man beslöt att förbjuda freoner från och med 1 januari 1996, att successivt trappa ned användningen av CFC fram till år 2020, och att totalförbjuda användningen fram till år 2030. Samtidigt nåddes en överenskommelse om finansiering av "Montrealfonden", genom vilken USD 113 miljoner ställs till utvecklingsländernas förfogande för 1993, och 113,4 miljoner för 1994, så att dessa länder kan övergå till användning av ersättningsämnen.

Den 15 november 1994 antogs en förordning om de ämnen som leder till förstöring av ozonskiktet (förordning (EG) nr 3093/94) för att på gemenskapsnivå uppfylla förpliktelseerna enligt andra ändringen av Montrealprotokollet.

Enligt denna är tillverkning respektive införsel eller användning för eget bruk av stabila fluorföreningar (FC och HFC, även halogenerade), haloner, koltetraklorid samt 1,1,1-trikloretan i regel förbjuden från senast 1 januari 1996. Untantag kan endast beviljas genom i respektive medlemsstat berörd myndighet, efter samråd med kommissionen.

Till skydd av ozonskiktet har kommissionen dessutom antagit ett förslag som fastställer nya kvoter för tillverkning och import av HCFC, och som innebär total bannlysning av HCFC i EU för 2015, dvs. fem år tidigare än enligt Montrealprotokollet. För närvarande ligger EU-kvoterna för HCFC på sammanlagt 8 079 ODP-ton ("ozontömningspotential").

Den 20 och 21 maj 1996 hölls en ministerkonferens i London om det marknära ozonet. Ministrarna uppmanade EU-kommissionen och FN:s ekonomiska kommission för Europa att snarast möjligt skapa ett omfattande regelverk för att minska utsläppen av kväveoxider och flyktiga organiska föreningar samtidigt. Målet är att sänka den hälsovådliga koncentrationen av ozon framförallt sommartid och som särskilt orsakas av fordonsavgaser.

För att begränsa CO₂-utsläppen har gemenskapen förpliktat sig att år 2000 stabilisera dessa utsläpp till 1990 års nivå, och att minska dem till 2005 respektive 2010. En lämplig åtgärd skulle införandet av en kombinerad koldioxid-/energiskatt kunna vara, som för närvarande diskuteras i de politiska organen. Skatteåtgärdens mål är att effektivisera energianvändningen och att främja övergången till bränslen som släpper ut endast litet, eller inget CO₂ (förslag från kommissionen: KOM(95)0172).

Kommissionen har distribuerat ett strategidokument för reducering av metangas i atmosfären, som vid sidan om koldioxid är den ledande växthusgasen. Metan bildas vid jordbruk (45 %), avfallshantering (32 %) och energiproduktion (23 %). Syftet med detta förslag är bland annat att främja ny teknologi inom jordbruket för omvandling av stallgödsel till energi, och att med hjälp av nya gemenskapslagar minska mängden organiskt avfall som produceras i EU (KOM(96)0557).

Rådet antog i september 1996 direktiv 96/62/EG om utvärderande och säkerställande av luftkvaliteten. Luftens kvalitet skall förbättras genom ett omfattande koncept i form av ett ramdirektiv.

2.4 Utsläpp vid energiproduktion (svaveldioxid)

Svaveldioxid orsakar sjukdomar i andningsvägarna och hjärt- och cirkulationssjukdomar. Svaveldioxid är det skadeämne som huvudsakligen ansvarar för det s.k. sura regnet, och orsakar som sådant även korrosion av metaller och sten, skador på skog och övrig vegetation, samt förstöring av liv i sjöar och vattendrag. Värme kraftverk och uppvärmning av industrier och hushåll förorsakar 88 % av gemenskapens svaveldioxidutsläpp (SO₂). För att minska dessa utsläpp har gemenskapen antagit flera åtgärder, av vilka direktivet om stora förbränningsanläggningar (88/609/EEG - senast ändrat genom direktiv 94/66) torde vara det viktigaste. Med 1980 som utgångspunkt skall en minskning av de årliga utsläppen från dessa anläggningar uppnås enligt följande:

- för SO₂ med 73 % till 2000,
- för NO_x med 40 % till 1998.

EG-direktivet om gränsvärden för SO₂-utsläpp kräver fram till år 2005 en minskning av 1980 års nivå med 57 % från 14,4 till 6,2 miljoner ton.

2.5 Framtidsutsikter om utsläppens utveckling

Enligt en studie som genomförts av Europeiska miljöbyrå (EEA) (juli 1996) kommer utsläppen av SO₂ att minska kontinuerligt i medlemsstaterna. År 2000 kommer utsläppen att ha minskat med 27 % jämfört med 1990 års värden.

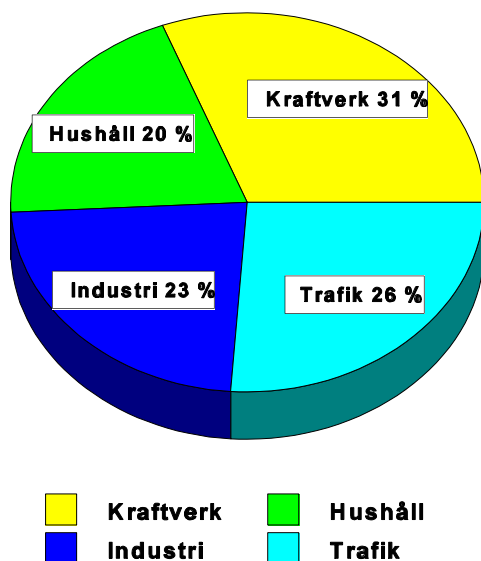
Däremot är det enligt en studie genomförd av Eurostat inte att förvänta att EU faktiskt kommer att uppnå målet att fram till år 2000 ha stabiliserat CO₂-utsläppen till 1990 års nivå (3 188 miljoner ton CO₂-utsläpp i de femton medlemsstaterna). Man får snarare utgå ifrån att CO₂-utsläppen mot slutet av årtiondet åter kommer att öka, som en följd av den ökade fordons- och flygplanstrafiken.

Tabell 6: Koldioxidutsläpp i EU genom fossila bränslen

Koldioxidutsläpp i EU genom fossila bränslen			
	CO ₂ -utsläpp totalt (miljoner ton)		Förändring 1990–94 (i %)
	1990	1994	
EU 15	3 188	3 103	-2,7 %
EU 12	3 025	2 929	-3,2 %
Belgien	111	117	+5,9 %
Danmark	53	63	+18,9 %
Tyskland	992	897	-9,5 %
Grekland	73	78	+6,7 %
Spanien	209	229	+9,5 %
Frankrike	368	349	-5,0 %
Irland	31	32	+3,3 %
Italien	402	393	-2,2 %
Luxemburg	12	12	-2,8 %
Nederländerna	157	164	+4,9 %
Österrike	58	57	-1,6 %
Portugal	40	45	+13,8 %
Finland	53	61	+13,9 %
Sverige	52	56	+7,5 %
Fören. kungariket	579	550	-5,0 %

Källa: Eurostat, 1996.

Tabell 7: Koldioxidutsläpp per sektor

Utsläpp per sektor	Förändringar under perioden 1990-1994
EU totalt	- 2,7
Värme-kraftverk	- 4,4
Industri- och energisektor	- 7,7
Trafik	+ 7,6
Hushåll osv.	- 8,3

Källa: EUR-OP.

Likväl är det enligt ovan nämnda EEA-studie inte säkert att den av EU förutsedda 30-procentiga minskningen av NO_x-utsläpp (kväveoxider) till år 2000 faktiskt kan uppnås. Istället är snarare en stabilisering av nuvarande utsläppsvärden till 1985 års nivå att vänta, respektive endast en lätt tillbakagång av NO_x-utsläppen med 10 %.

Vad gäller utsläppen av andra skadliga ämnen kan man däremot enligt EEA utgå ifrån en reduktion med mellan 3 till 17 % fram till år 2000 (NMVOC, CH₄, CO, N₂₀, NH₃).

2.6 Europaparlamentets roll

Särskilt inom området luftvårdspolitik har Europaparlamentet en väsentlig andel i en progressiv miljöpolitik. Efter att redan ha genomdrivit strängare värden för fordonsavgaser med motstånd från kommissionen och rådet har parlamentet i en förnyad resolution krävt ytterligare sänkningar av gränsvärden för utsläpp av farliga ämnen och buller från bilar och flygplan, såväl

som strängare normer för kvalitet av bränsle. Dessutom skall 3-liters bensenbilen och 2,7-liters dieselbilen föreskrivas från och med år 2005.

EUROPEISKA GEMENSKAPENS VIKTIGASTE LAGBESTÄMMELSER ANGÅENDE

LUFTFÖRORENING

År	Åtgärd	Titel (delvis avkortade)	Europaparlamentets yttrande	Datum för ikraft- trädande ¹
1970	Direktiv 70/220/EEG EGT nr L 76/1, 06.04.1970	Åtgärder mot luftförorening genom avgaser från motorfordon	EGT nr C 160/7, 18.12.1969	01.10.1971
(senaste ändring 1996)	Direktiv 96/44/EG EGT nr L 210/25, 20.08.1996			
1972	Direktiv 72/306/EEG EGT nr L 190/1, 20.08.1972	Åtgärder mot utsläpp av föroreningar från dieselbränsle som används i fordon	Ej offentliggjord i EGT	10.02.1974
(senaste ändring 1989)	Direktiv 89/491/EEG EGT nr L 238/43, 15.08.1989			
1975	Direktiv 75/716/EEG EGT nr L 307/22, 27.11.1975	Svavelhalten i vissa flytande bränslen	EGT nr C 74/46, 03.07.1974	26.08.1976
(senaste ändring 1993)	Direktiv 93/12/EEG EGT nr L 74, 27.03.1993		EGT nr C 19/587, 28.01.1991	
1977	Direktiv 77/537/EEG EGT nr L 220/38, 29.08.1977	Åtgärder mot utsläpp av föroreningar från motorer som används i jordbruks- eller skogs- brukstraktorer med hjul	EGT nr C 125/51, 08.06.1976	30.12.1978
(senaste ändring 1982)	Direktiv 82/890/EEG EGT nr L 378/45, 31.12.1982		EGT nr C 182/112, 19.07.1982	

Europaparlamentet och Europeiska Unionens miljöpolitik

År	Åtgärd	Titel (delvis avkortade)	Europaparlamentets yttrande	Datum för ikraft- trädande ¹
1980	Direktiv 80/779/EEG EGT nr L 229/30, 30.08.1980	Gränsvärden och vägledande värden för luftkvalitet med avseende på svaveldioxid och svävande partiklar	EGT nr C 83/44, 04.04.1977	18.07.1982
(senaste ändring 1991)	Direktiv 91/692/EEG EGT nr L 377/48, 31.12.1991		EGT nr C 19/587, 28.01.1991	
1982	Direktiv 82/884/EEG EGT nr L 378/15, 31.12.1982	Gränsvärden för bly i luften	EGT nr C 28/31, 09.02.1976	10.12.1984
(senaste ändring 1991)	Direktiv 91/692/EEG EGT nr L 377/48, 31.12.1991		EGT nr C 19/587, 28.01.1991	
1984	Direktiv 84/360/EEG EGT nr L 188/20, 16.07.1984	Bekämpning av luftförorening från industri- och värdshuset	EGT nr C 342/160, 19.12.1983	30.06.1987
(senaste ändring 1991)	Direktiv 91/692/EEG EGT nr L 377/48, 31.12.1991		EGT nr C 19/587, 28.01.1991	
1985	Direktiv 85/203/EEG EGT nr L 87/1, 27.03.1985	Luftkvalitetsnormer för kväve- dioxid	EGT nr C 337/434, 17.12.1984	01.01.1987
(senaste ändring 1991)	Direktiv 91/692/EEG EGT nr L 377/48, 31.12.1991		EGT nr C 19/587, 28.01.1991	

Europaparlamentet och Europeiska Unionens miljöpolitik

År	Åtgärd	Titel (delvis avkortade)	Europaparlamentets yttrande	Datum för ikraft- trädande ¹
1985	Direktiv 85/210/EEG EGT nr L 96/25, 03.04.1985	Blyhalten i bensin	EGT nr C 12/56, från 1985	01.01.1986
(senaste ändring 1987)	Direktiv 87/416/EEG EGT nr L 225/33, 13.08.1987		EGT nr C 190/180, 20.07.1987	
1987	Direktiv 87/217/EEG EGT nr L 85/40, 28.03.1987	Hindra och minska asbest- förening i miljön	EGT nr C 99/5, 13.04.1987	31.12.1988
(senaste ändring 1991)	Direktiv 91/692/EEG EGT nr L 377/48, 31.12.1991		EGT nr C 19/587, 28.01.1991	
1988	Direktiv 88/77/EEG EGT nr L 36/33, 09.02.1988	Åtgärder mot utsläpp av gas- formiga föroreningar från diesel- motorer som används i fordon	EGT nr C 345/61, 21.12.1987	01.07.1988
(senaste ändring 1996)	Direktiv 96/1/EG EGT nr L 40/1, 17.02.1996		EGT nr C 17/96 22.01.96	08.03.1996
1988	Direktiv 88/609/EEG EGT nr L 336/1, 07.12.1988	Begränsning av utsläpp till luften av vissa föroreningar från stora förbränningsanläggningar	EGT nr C 175/297, 15.07.1985	30.06.1990
(senaste ändring 1994)	Direktiv 94/66/EG EGT nr L 337/83, 24.12.1994		EGT nr C 268/34, 04.10.1993 EGT nr C 341, 05.12.1994	
1989	Direktiv 89/369/EEG EGT nr L 163/32, 14.06.1989	Förhindrande av luftförening från nya kommunala avfallsbrännings-anläggningar	EGT nr C 69/219, 20.03.1989	01.12.1990
1989	Direktiv 89/429/EEG EGT nr L 203/50, 15.07.1989	Minskning av luftförening från befintliga kommunala avfalls- bränningsanläggningar	EGT nr C 69/223, 20.03.1989	01.12.1990

Europaparlamentet och Europeiska Unionens miljöpolitik

År	Åtgärd	Titel (delvis avkortade)	Europaparlamentets yttrande	Datum för ikraft- trädande ¹
1991	Förordning (EEG) nr 594/91 EGT nr L 67/1, 14.03.1991	Om ämnen som bryter ned ozon- skiktet	EGT nr C 19, 28.01.1991	15.03.1991
(senaste ändring 1994)	Förordning (EG) nr 3093/94 EGT nr L 333/1, 22.12.1994		EGT nr C 61/114, 28.02.1994 EGT nr C 341, 05.12.1994	
1992	Direktiv 92/72/EEG EGT nr L 297/1, 13.10.1992	Luftförorening genom ozon	EGT nr C 150/234, 15.06.1992	06.04.1994
1993	Direktiv 93/76/EEG EGT nr L 237/28, 22.09.1993	Begränsning av koldioxidutsläpp genom effektivt utnyttjande av energi (SAVE)	EGT nr C 176/212, 28.06.1993	
1993	Beslut 93/389/EEG EGT nr L 167, 09.07.1993	Övervakningsmekanism för utsläpp av koldioxid och andra växthusgaser i gemenskapen		
1994	Direktiv 94/63/EG EGT nr L 365/24, 31.12.1994	Begränsning av utsläpp av flyktiga organiska föreningar (VOC) vid lagring av bensin och vid distribution av bensin från depåer till bensinstationer	EGT nr C 194/325, 19.03.1993 EGT nr C 91/82, 28.03.1994	31.12.1995
1996	Förordning (EG) nr 1524/96 EGT nr L 190/13, 13.07.1996	Ändring av förordning (EG) 3298/94 beträffande systemet med miljöpoäng för transport med tung lastbil genom Österrike		01.01.1997
1996	Direktiv 96/62/EG EGT nr L 296/55, 21.11.1996	Utvärderande och säkerställande av luftkvaliteten	EGT nr C 166/173, 03.07.1995	

¹ ”Datum för ikraftträdande” innebär senaste datum för införlivande av direktiv i nationell lagstiftning.

3. VATTENFÖRORENING

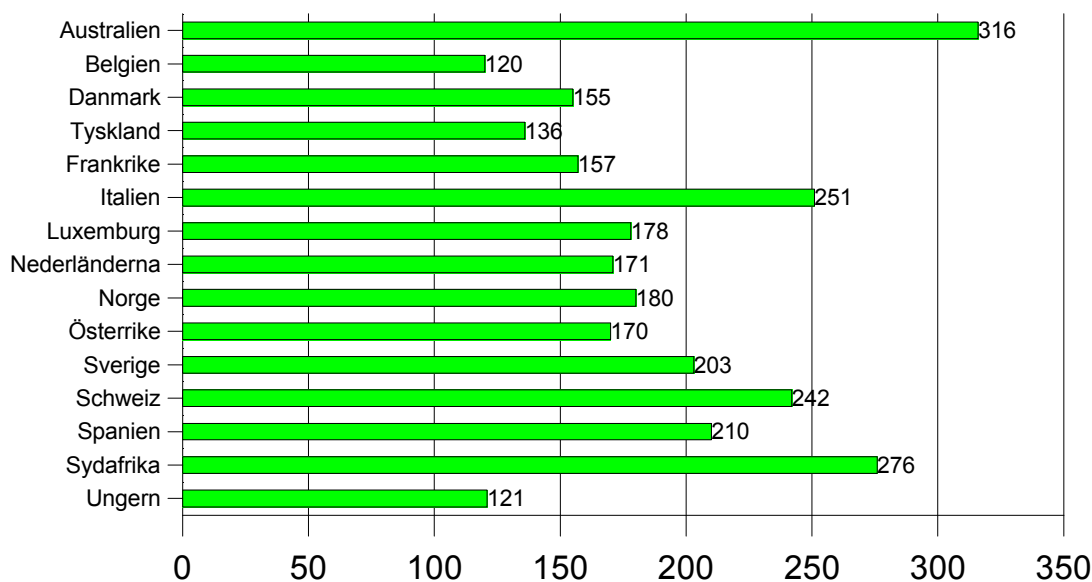
3.1 Allmänt

Vatten återfinns ständigt i de globala kretsloppen av nederbörd, kondensation, avdunstning och avrinning. Det är nödvändigt i fysiologiska förlopp och utgör grunden i människors, djurs och växters näring. Vatten kännetecknas av dess mångsidiga användningsbarhet (dricksvattenförsörjning, som produktionsmedel, för bevattning, kylning, som trafikled, för fritid och idrott, som berikare av landskapet osv.). Jordens sammanlagda vattenförekomst uppskattas till 1,5 miljarder km³; oceanerna täcker 71 % av jordens yta. Totalt 97 % av vattenförekomsten är havsvatten, dvs. för människan otjänligt saltvatten. Den användbara sötvattensandelen av den totala vattenvolymen är 0,3 %, eftersom större delen av förrådet av sötvatten är bundet i de väldiga ismassorna vid polerna och högfjällsglaciärerna.

3.2 Vattenanvändning och vattenförbrukning

Vattenförbrukningen i gemenskapen har stagnerat de senaste åren, med ökningarna i de södra medlemsstaterna och en lätt tillbakagång i de nordliga. Den årliga vattenförbrukningen per invånare i utvalda stater framgår av följande översikt:

Tabell 8: Vattenförbrukning, jämförelse mellan länder
Hushåll och småföretag
(Liter per invånare och dag, 1993)

Källa:

IWSA, enligt Umwelt nr 4 (1997).

De avsevärda skillnaderna förklaras framförallt av mycket olika och ofta klimatberoende användning av vatten för konstbevattning inom jordbruket.

3.3 Vattnets kvalitet

3.3.1 Inlandsvatten

3.3.1.1 Grundvatten

Grundvatten bidrar med 75 % till dricksvattenförsörjningen inom gemenskapen, i Italien med 88 % och i Danmark med hela 98 %.

Största hotet mot grundvattnet utgörs idag inte längre av utsläpp från punktkällor, då man tämligen framgångsrikt har bekämpat dessa utsläpp med bland annat styrmedlen i direktivet om grundvatten (direktiv 80/68/EEG).

Ett större problem, framför allt i högre utvecklade stater, utgör idag de föroreningar av grundvattnet som orsakas av så kallade diffusa källor. Dessa är främst tillförsel av skadliga ämnen på grund av markföroreningar från industrier och avfallsdepåer, ofta så kallade kostnader från det förgångna. Vid sidan om dessa är höga nitratkoncentrationer av nitrat i marken på grund av intensivt jordbruk problematiska (framför allt användning av mineralgödningsmedel och nedbrytning av stallgödsel i områden med intensiv kreaturshållning).

Höga nitratkoncentrationer förekommer i många landområden inom gemenskapen. I Danmark har grundvattnets genomsnittliga nitrathalt tredubblats de senaste trettio åren och stiger årligen med runt 3,3 mg/l, så att 8 % av det vatten som produceras i de danska vattenverken redan uppvisar nitratkoncentrationer över det tillåtna EG-gränsvärdet på 50 mg/l (enligt direktiv 80/778/EEG om kvaliteten för vatten avsett att användas som dricksvatten). Uppskattningsvis 800 000 människor i Frankrike, 850 000 i Förenade kungariket och 2,5 miljoner i Tyskland dricker vatten med nitratkoncentrationer över det tillåtna EG-gränsvärdet.

Då större delen av de skadliga ämnen som filtrerats ut under det gångna årtiondet ännu inte nått de vattenförande skikten, kommer nitrathalten i grunda brunnar i Nederländerna, Belgien, Danmark och Tyskland inte att nå en acceptabel nivå förrän om 25 till 50 år, om EG-direktivet om dricksvatten följs, trots att användningen av gödningsmedel minskat i några medlemsstater den senaste tiden.

Kommissionen har emellertid lagt fram ett omfattande ändringsförslag till ovan nämnda direktiv om kvaliteten på vatten avsett att användas som dricksvatten, som innebär omfattande ändringar (KOM(94)0612). Särskilt den föreslagna sänkningen av gränsvärdet för bly (från 50 till 10 mikrogram/liter) skulle få stora ekonomiska konsekvenser på grund av det nödvändiga utbytet av vattenledningar, och bemöttes därför med oenighet. Parlamentet överlade förslaget den 12 december 1996 och krävde ett flertal ändringar.

I kommissionens meddelande till rådet och Europaparlamentet om ”Europeiska unionens vattenpolitik” (KOM(96)0059, 21.02.1996) föreslås att direktivet om grundvatten ersätts med ett nytt ramdirektiv för vattenresurserna. Ett utarbetat förslag har aviserats till våren 1997 .

Dessutom lade kommissionen den 10 juli 1996 fram ett förslag till ett omfattande åtgärdsprogram för integrerat skydd och förvaltning av grundvattenmiljön (KOM(96)0315). För det första föreslås en samordnad planering och förvaltning av grundvattenresurserna. För det andra skall

sötvattenuttaget regleras. För det tredje föreslås en gemensam insats mot de ovan nämnda diffusa föroreningskällorna, framför allt från jordbruket, men även t.ex. från nedbrytningen av avloppsslam. För det fjärde omnämns riskbekämpningen för utsläpp från punktkällor. Åtgärdsprogrammet skall enligt kommissionen genomföras dels genom ovan nämnda ramdirektiv för vattenresurser, dels genom motsvarande åtgärdsprogram på nationell nivå.

3.3.1.2 Sjöar och vattendrag

Huvudkällorna till föroreningar av gemenskapens ytvatten är följande:

- Orenat eller otillräckligt renat avloppsvatten är ett problem i många områden: 50 % av gemenskapens befolkning lever i områden där avloppsvattnet inte renas, medan problemen är större i mindre utvecklade regioner (94 % av portugiserna lever i områden utan avloppsreningsverk, jämfört med endast 2 % av Danmarks befolkning). De förfördelade områdena måste stödjas i sina ansträngningar att förverkliga EG-direktivet om rening av avloppsvatten från tätbebyggelse (direktiv 91/271/EEG), enligt vilken alla tätorter med över 15 000 invånare skall vara knutna till avloppsreningsverk fram till år 2000, och alla övriga orter fram till år 2005.
- Den ständiga ökningen av nitrater och fosfater även i gemenskapens sjöar och vattendrag förorsakar bland annat algbloomning, som gör reningen av vatten ännu kostsammare.
- Som en följd av de EG-åtgärder som reglerar industrianläggningars utsläpp av konventionella ämnen, vilka är skadliga för vatten (särskilt allmänna direktivet om vattenresurser, direktiv 76/464/EEG, och de föreskrifter som utfärdats för att följa det), avtar föroreningarna genom tungmetaller i ett flertal större floder. Till exempel halverades blyföroreningarna i Rhen inom tidsperioden 1975–85. Detta är även ett resultat av det internationella samarbetet inom området. Ytterligare exempel på detta är överenskommelserna för skyddet av Donau, Elbe och Oder.

Med avseende på industrieföretagens utsläpp av farliga ämnen i sjöar och vattendrag har gemenskapslagstiftningen beslutat om en lösning i form av tvingande gränsvärden; medlemsstaterna kan besluta om kvalitativa mål under förutsättning att de kan bevisa att dessa mål respekteras. ”Basdirektivet” 76/464/EEG, antaget 1996, innehåller en ”svart lista” över 129 ämnen som är farliga på grund av toxicitet och bioackumulation. För att konkretisera denna lista har under årens lopp bland annat gränsvärden och kvalitativa mål för utsläpp av kadmium, hexaklorcyklohexan och kvicksilver fastlagts i särdirektiv. För de flesta av ämnena på listan existerar dock än idag inga EG-gränsvärden. Resolutionen om EG-gränsvärden stoppades 1991. Med hänvisning till subsidiaritetsprincipen föredrar kommissionen numera att gränsvärden upprättas på nationell nivå.

I många direktiv fastställs endast kvalitativa miljömål för vatten avsett för bestämda användningsområden, till exempel vatten för utvinning av dricksvatten och vatten för människor (se direktiv om dricksvatten 75/440/EEG, och ovan nämnda direktiv om kvaliteten på vatten avsett att användas som dricksvatten, 80/68/EEG) såväl som badvatten. Direktiv 76/160/EEG om kvaliteten på badvatten antogs för att förhindra spridningen av infektionssjukdomar. På grund av vetenskapliga och tekniska framsteg lade kommissionen 1994 fram ett ändringsförslag till direktivet

(KOM(94)0036). Europaparlamentet överlade detta förslag den 12 december 1996 och krävde ett flertal ändringar.

Enligt kommissionen står dock även området ytvatten inför stora förändringar, i likhet med området grundvatten. Det planerade ramdirektivet om vattenresurser skall ersätta alla övriga direktiv utom de nyss nämnda direktiven för vatten avsett för särskilda användningsområden (dricksvatten, badvatten). Framförallt gäller detta direktivet om vattenresurser. Det kvarstår ännu att klargöra förhållandet mellan gränsvärden för utsläpp och kvalitativa miljömål å ena sidan och EG-gränsvärden och nationella gränsvärden å andra sidan.

3.3.2 Kustvatten och hav

Havsföroreningars konsekvenser är ofta inte märkbara förrän på långa avstånd från den egentliga orsakskällan. Uppskattningsvis hälften av alla föroreningar i havet kommer från fastlandet, antingen från direkta utsläpp eller via floder. Runt en tredjedel av havsmiljöföroreningarna härrör från luftburet nedfall, och endast en knapp fjärdedel kommer från källor i själva havet. Följdaktligen är den framtida kontrollen av föroreningar av havsmiljön främst beroende av åtgärder för begränsning av landbaserade föroreningskällor, oftast i kustregionerna.

De viktigaste problemkällorna är:

- näringsämnen (fosfater och nitrater) som filtreras ut i vattnet på grund av den ökade användningen av gödningsmedel; dessa orsakar starkt ökad algväxt, syrebrist, massdöd av fisk och andra i havet levande varelser, och minskande turism,
- bristen på avloppsreningsverk, framförallt i medelhavsområdet,
- tungmetaller och organiska föreningar från industrianläggningar.

Med avseende på åtgärder som vidtagits för att bekämpa dessa problem hänvisas till avsnittet Inlandsvatten.

För att begränsa direkta, havsbaserade föroreningskällor (dumpning, bränning och utsläpp av avfall, oljeolyckor osv.) slöts under sjuttioalet olika internationella avtal. Därtill antogs ett direktiv om minimikrav för fartyg som anlöper eller avgår från gemenskapens hamnar med farligt eller förorenande gods (93/75/EEG). Kommissionen lade fram ett ändringsförslag till direktivet under hösten 1996 (KOM(96)0455).

Skyddet av Nordsjön är föremål för Bonnavalet om samarbetet vid bekämpningen av oljeföroreningar och andra skadliga ämnen i Nordsjön (EGT nr L 188, 16.07.1984), vilket gemenskapen som sådan tillhör. Under tredje Nordsjökonferensen den 7 till 8 mars 1990 i Haag slöts ett avtal om totalförbud mot dumpning av industriavfall i Nordsjön från och med 1993. Utsläpp av polyklorerade bifenyler (PCB) är tillåtet fram till 1999. Mot dessa överenskommelser talar att ett flertal beslut från andra Nordsjökonferensen 1987 än idag inte omsatts i praktiken (till exempel den 50 %-iga minskningen av nitratutsläpp, förbudet mot dumpning av farliga substanser osv.). Förenade kungariket kunde gå med på ett fast slutdatum för dumpning av industriavfall först till år 1993; för dumpning av avloppsslam angav Förenade kungariket 1998 som slutdatum, medan alla övriga angränsande stater föredragit en tidigare tidpunkt. Nordsjökonferensens resultat har därför kritiserats av Europaparlamentet i resolutioner av den 6 april 1990 och den 9 juli 1991.

Skyddet av Östersjön är fastlagt i konventionen om fiskerinäring och skydd av levande resurser i Östersjön och bälten - det så kallade Warszawafördraget - (EGT nr L 237/9, 26.08.1983). Europaparlamentet har antagit en kravlista med åtgärder för Östersjöns regenerering och renhållning i en resolution av den 20 januari 1993.

Medelhavet är föremål för ett antal av gemenskapen undertecknade överenskommelser, nämligen om skydd av Medelhavet mot föroreningar av avfallsutsläpp från fartyg och flygplan (Barcelonakonventionen av den 16.02.1976) och om Medelhavets särskilda skyddsområden (EGT nr L 68/36, 10.03.1984).

Inom gemenskapen hade 1 558 badstränder och 475 hamnar 1996 utmärkts med ”blå flagg” (att jämföras med 1989: 567 badstränder och 126 hamnar). Åtgärden ”blå flagg” samordnas av stiftelsen för miljöundervisning i Europa och understöds av kommissionen. Den genomfördes för första gången 1987 inom ramen för Europaåret för miljö och omfattar numera 16 länder (inklusive Bulgarien, Slovenien, Turkiet, Cypern). Utmärkelsen tilldelas badstränder och hamnar som uppfyller bestämda kriterier såsom renlighet, livräddningsresurser, hygieninrättningar samt tillhandahållande av information till allmänheten. Förhoppningen är att på så vis skapa ett urvalskriterium för turister, och därmed ett incitament för de ansvariga för att uppnå de kvalitativa målen. I kampanjens spår har i det hänseendet redan tydliga framsteg uppnåtts.

Kommissionen har offentliggjort ett meddelande (KOM(95)0511) avseende försämringen av tillståndet i de europeiska kustområdena. Meddelandet har mötts av kritik från Europaparlamentet på grund av dess vaga innehåll och minimala åtgärdsprogram (EGT nr C 78/16, 18.03.1996).

3.4 Europaparlamentets roll

Utskottet för miljö, folkhälsa och konsumentskydd anordnade den 20 juni 1995 en utfrågning om Europeiska unionens framtida vattenvårdspolitik. Denna utfrågning, och utskottets kritik i anslutning härtill avseende den bristande samordningen av kommissionens aktuella förslag till direktiv inom vattenområdet, var utlösande faktor för det redan nämnda meddelandet från kommissionen av den 21 januari 1996 (KOM(96)0059), i vilket kommissionen presenterar en global strategi för mera sammanhang, öppenhet och effektivitet inom unionens vattenvårdspolitik.

EUROPEISKA GEMENSKAPENS VIKTIGASTE LAGBESTÄMMELSER
ANGÅENDE

VATTENFÖRORENING

År	Åtgärd	Titel (delvis avkortade)	Europa- parlamentets yttrande	Datum för ikraft- trädande ¹
1975	Direktiv 75/440/EEG EGT nr L 194/34, 25.07.1975	Om den kvalitet som krävs på det ytvatten som är avsett för framställning av dricksvatten i medlemsstaterna	EGT nr C 62/7, 30.05.1974	18.06.1977
(senaste ändring 1991)	Direktiv 91/692/EEG EGT nr L 377/48, 31.12.1991			
1975	Direktiv 76/160/EEG EGT nr L 31/1, 05.02.1976	Kvaliteten på badvatten	EGT nr C 128/13, 09.06.1975	10.12.1977
(senaste ändring 1991)	Direktiv 91/692/EEG EGT nr L 377/48, 31.12.1991			
1976	Direktiv 76/464/EEG EGT nr L 129/23, 18.05.1976	Förorening genom utsläpp av vissa farliga ämnen i gemen- skapens vattenmiljö	EGT nr C 5/62, 08.01.1975	04.05.1978
(senaste ändring 1991)	Direktiv 91/692/EEG EGT nr L 377/48, 31.12.1991			
1977	Resolution 77/795/EEG EGT nr L 334/29, 24.12.1977	Gemensamt förfarande för utbyte av information om kvaliteten på sött ytvatten inom gemenskapen	EGT nr C 285/10, 02.12.1976	12.12.1977
(senaste ändring 1986)	86/574/EEG EGT nr L 335/44, 28.11.1986			
1979	Direktiv 79/869/EEG EGT nr L 271/44, 29.10.1979	Mätmetoder samt provtagnings- och analysfrekvenser avseende ytvatten för dricksvattenfram- ställning i medlemsstaterna	EGT nr C 67/48, 12.03.1979	11.10.1981
(senaste ändring 1991)	Direktiv 91/692/EEG EGT nr L 377/48, 31.12.1991			

Europaparlamentet och Europeiska Unionens miljöpolitik

År	Åtgärd	Titel (delvis avkortade)	Europa- parlamentets yttrande	Datum för ikraft- trädande ¹
1979	Direktiv 79/923/EEG EGT nr L 281/47, 10.11.1979	Kvalitetskrav för skaldjursvatten	EGT nr C 133/48, 06.06.1977	05.11.1981
(senaste ändring 1991)	Direktiv 91/692/EEG EGT nr L 377/48, 31.12.1991			
1979	Direktiv 80/68/EEG EGT nr L 20/43, 26.01.1980	Skydd för grundvatten mot för- orening genom vissa farliga ämnen	EGT nr C 296/35, 11.12.1978	19.12.1981
(senaste ändring 1991)	Direktiv 91/692/EEG EGT nr L 377/48, 31.12.1991			
1980	Direktiv 80/778/EEG EGT nr L 229/11, 30.08.1980	Kvaliteten på vatten avsett att användas som dricksvatten	EGT nr C 28/27, 09.02.1976	17.07.1982
(senaste ändring 1991)	Direktiv 91/692/EEG EGT nr L 377/48, 31.12.1991			
1982	Direktiv 82/176/EEG EGT nr L 81/29, 27.03.1982	Gränsvärden och kvalitetsmål för kvicksilverutsläpp från kloralkaliindustrin	EGT nr C 175/24, 14.07.1980	01.07.1983
(senaste ändring 1991)	Direktiv 91/692/EEG EGT nr L 377/48, 31.12.1991			
1983	Direktiv 83/513/EEG EGT nr L 291/1, 24.10.1983	Gränsvärden och kvalitetsmål för kadmiumutsläpp	EGT nr C 334/138, 20.12.1982	28.09.1985
(senaste ändring 1991)	Direktiv 91/692/EEG EGT nr L 377/48, 31.12.1991			
1984	Direktiv 84/491/EEG EGT nr L 274/11, 17.10.1984	Gränsvärden och kvalitetsmål för utsläpp av hexaklorcyklohexan	EGT nr C 127/138, 14.05.1984	01.04.1986
(senaste ändring 1991)	Direktiv 91/692/EEG EGT nr L 377/48, 31.12.1991			

Europaparlamentet och Europeiska Unionens miljöpolitik

År	Åtgärd	Titel (delvis avkortade)	Europa- parlamentets yttrande	Datum för ikraft- trädande ¹
1986	Resolution 86/85/EEG EGT nr L 77/33, 22.03.1986	Införande av ett informations- system för gemenskapen avseende kontroll och minskning av förorening orsakad av utsläpp i havet av kolväten och andra skadliga ämnen	EGT nr C 229/15, 09.09.1985	22.03.1986
(senaste ändring 1988)	88/346/EEG EGT nr L 158/32, 25.06.1988		EGT nr C 49/155, 22.02.1988	25.06.1988
1986	Direktiv 86/280/EEG EGT nr L 181/16, 04.07.1986	Gränsvärden och kvalitets- mål för utsläpp av vissa farliga ämnen som ingår i förteckning 1 i bilagan till direktiv 76/464/EEG	EGT nr C 120/172, 20.05.1986	01.01.1988
(senaste ändring 1991)	Direktiv 91/692/EEG EGT nr L 377/48, 31.12.1991		EGT nr C 19/587, 28.01.1991	
1989	Direktiv 89/428/EEG EGT nr L 201/56, 14.07.1989	Åtgärder för harmonisering av programmen för att minska och slutligen eliminera förorening genom avfall från titandioxid- industrin	EGT nr C 158, 26.06.1989	31.12.1989
1991	Direktiv 91/271/EEG EGT nr L 135/40, 30.05.1991	Rening av avloppsvatten från tätbebyggelse	EGT nr C 260/185, 15.10.1990	30.06.1993
1991	Direktiv 91/676/EEG EGT nr L 375/1, 31.12.1991	Skydd mot att vatten förorenas av nitrater från jordbruket	EGT nr C 158, 26.06.1989	19.12.1993
1993	Direktiv 93/75/EEG EGT nr L 247/19, 05.10.1993	Minimikrav för fartyg som anlöper eller avgår från gemenskapens hamnar med farligt eller förorenande gods	EGT nr C 175/41, 16.07.1990 eller EGT nr C 255/47, 20.09.1993	13.09.1994

¹ ”Datum för ikraftträdande” innebär senaste datum för införlivande av direktiv i nationell lagstiftning.

4. AVFALLSHANTERING

4.1 Allmänt

Inom gemenskapen uppstår årligen över två miljarder ton avfall av alla möjliga slag. Av dessa är runt 30 miljoner ton miljöfarligt avfall. Under första hälften av åttioalet ökade avfallsmängden i samtliga medlemsstater utom i Förbundsrepublikens nya länder och i Nederländerna. Den årliga mängden hushållsavfall per invånare ökade mellan 1965 och 1992 med 18 %, fram till år 2000 hotar en ökning med hela 30 %. De ekonomiskt starkare staterna är de största avfallsproducenterna: Tyskland, Frankrike, Förenade kungariket och Italien. Dessa stater står för 85 % av den totala avfallsmängden inom gemenskapen och 78 % av totalvolymen farliga ämnen under åttioalets senare del, till skillnad från Irland, Danmark, Portugal, Grekland och Spanien som endast står för runt 5 % av den totala avfallsmängden och 4 % av det miljöfarliga avfallet. I genomsnitt 68,7 % av hushållsavfallet omhändertas genom deponering, 17,7 % genom förbränning, 5 % genom kompostering och 8,6 % genom övriga åtgärder, t.ex. återvinning.

Tabell 9: Allmänna statistiska data till omhändertagande av avfall

Stater	EUR15	A	B	D	DK	E	F	FIN	GR	I	IRL	L	NL	P	S	UK
1992 tätortsavfall (i kg/invånare) (1)	407	430	400	360	460	360	470	624	310	350	312	490	500	330	370	350
1993 återvinning av glas (%)	:	68	55	70	62	29	46	46	20	52	29	:	76	29	59	29
1993 andel av befolkning ansluten till avloppsreningsverk (%)	:	72	>23	86	98	50	68	77	>10	>61	44	90	93	60	95	97

(1) Begreppet definieras inte lika i alla medlemsstater. Uppgifterna är endast att betrakta som vägledande.

Källa: Eurostat.

Omhändertagande av avfall genom deponering når sina gränser i gemenskapens tätbefolkade områden. I övriga regioner med tillräckligt stora ytor till förfogande kvarstår deponering som en möjlig lösning, som dock begränsas på längre sikt genom faran för vatten- och markföroreningar, och lokalbefolkningens protester. Användningen av detta alternativ kommer att vara beroende av tillgängligheten på välbelägna och välplanerade lokaliteter, och förbehandling av visst avfall innan slutförvaring sker.

I många fall är avfallsbränning en möjlig lösning, som dessutom har den fördelen att energi kan återvinnas. Det krävs dock investeringar för att förhindra giftiga utsläpp, och noggrann planering och drift av anläggningen, varvid en omsorgsfull markanvändningsplanering är nödvändig i varje fall.

Bästa lösningsåtgärden med syfte att minska avfallsmängden är att minska användningen av förpackningsmaterial, och återvinning eller återanvändning av dessa. Återvinning hyser ett stort potential till minskning av skadliga ämnen. För varje ton papper som tillverkas av återvunnet papper istället för trä minskas energiförbrukningen med runt en fjärdedel till tre femtedelar, och skadliga ämnen i luften med 75 %. Återvinningen av papper och kartong skall därför tillmätas största betydelse, tillsammans med återvinningen av glas. Återvinnings- och återanvändningskvoten

för papper och kartong rör sig mellan ca 28–53 % i medlemsstaterna (EG-genomsnitt: 49,6 %), och för glas mellan 20–70 %.

Avfallspolitiken på gemenskapsnivå siktar mot följande fem mål:

- Förhindra att avfall uppstår; genom stimulering av miljövänliga, avfallsfattiga tekniker och förfaranden, såväl som tillverkning av miljövänliga, återvinningsbara produkter.
- Stimulera återvinning, framförallt återanvändning och återvinning av avfall till råmaterial.
- Förbättra avfallshanteringen genom stränga europeiska åtgärder för miljökontroll, särskilt i form av lagar.
- Skärpning av bestämmelser som rör transport av farliga ämnen.
- Sanering av förorenade områden.

För avfallshanteringen inom ett gemenskapsområde utan inre gränser utvecklas inom ramen för ovanstående strategi ett koncept som innebär att avfall skall omhändertas i anläggningar som är lämpade för det och som ligger närmast orten där avfallet producerats. Detta system skall säkerställas genom avfallshanteringsplaner i varje enskild medlemsstat.

Minskning av mängden icke-återvinningsbart avfall, metoder för återvinning av industri- och hushållsavfall, och användning av avfall inom jordbruket eller för energiproduktion är mål för gemensamma forskningsprogram.

4.2 Avgörande bestämmelser

Direktiv 75/442/EEG fastlägger de grundläggande principerna för insamling, omhändertagande, återvinning, återanvändning, och bearbetning av avfall.

Direktiv 78/319/EEG (senaste ändring 91/692/EEG) kompletterar direktiv 75/442/EEG angående omhändertagande av giftigt och farligt avfall. Direktivet innehåller en katalog över giftiga och farliga ämnen, som sammanfattas i 27 grupper. Medlemsstaterna måste säkerställa att sådant avfall endast får lagras och hanteras av företag med särskilt tillstånd för detta. De kostnader för avfall som inte täcks genom eventuell vidare bearbetning skall ansvaras för enligt principen att förorenaren betalar.

Området ”giftigt och farligt avfall” berörs därutöver av följande direktiv för enskilda ämnen, som inte tillhör listan i direktiv 78/319/EEG:

- Omhändertagande av spillolja (direktiv 75/439/EEG, 91/692/EEG).
- Polyklorerade bifenyler och terfenyler (direktiv 76/403/EEG, 91/192/EEG).
- Avfall från titandioxidindustrin (direktiv 78/176/EEG, 92/112/EEG).

- Användning av avloppsslam i jordbruket (direktiv 86/278/EEG; 91/692/EEG). Direktivet ställer upp normer för gemenskapsåtgärder för markskydd och mot en okontrollerad användning av avloppsslam.
- Förhindrande av luftförorening från nya kommunala avfallsbränningsanläggningar (direktiv 89/369/EEG); minskning av luftförorening från befintliga kommunala avfallsbränningsanläggningar (direktiv 89/429/EEG). Båda direktiv har som mål att hantera 25 % av gemenskapens tätortsavfall. Särskilda utsläppsnormer bestäms för tungmetaller, saltsyra, fluorväten, svaveldioxid och dammpartiklar, och klassificeras enligt respektive förbränningsanläggningens storlek. För större anläggningar gäller strängare normer. Beträffande redan befintliga avfallsbränningsanläggningar skall en anpassning ske till de utsläppskrav som ställs på nya anläggningar. Denna anpassning skall ske i två etapper.
- Batterier och ackumulatörer som innehåller farliga ämnen (direktiv 91/157/EEG). Direktivet tillkom på Europaparlamentets initiativ. Direktivet förbjuder införsel och distribution av speciella batterier och ackumulatörer med hänsyn till deras innehåll av farliga ämnen. För att säkerställa återvinning och kontrollerat omhändertagande av förbrukade batterier och ackumulatörer, skall medlemsstaterna vidta åtgärder som garanterar lämplig märkning och särskild uppsamling av batterier och ackumulatörer.

Det s.k. Sevesodirektivet 84/631/EEG förtjänar särskilt omnämnande. Direktivet behandlar övervakning och kontroll inom gemenskapen av gränsöverskridande transporter av farligt avfall, och Europaparlamentet har haft en betydande andel i dess tillkomst. Direktivet var gemenskapens reaktion på Seveso-dioxin-affären. Tunnor med avfall hade transporterats inom gemenskapen utan att de minsta säkerhetsåtgärder vidtagits. För att förhindra att så sker i framtiden har genom detta direktiv mekanismer för övervakning och kontroll skapats.

Med avseende på förpackningar och förpackningsavfall antogs direktiv 94/62/EG. Högsta prioritet ges att undvika avfall, där återanvändning och olika former av återvinning (av råmaterial eller för utvinning av värmeenergi) står som likvärdiga jämte andra former av avfallshantering. Medlemsstaterna har ålagts målet att om fem år återvinna mellan minst 50 % och högst 65 % av uppkommet avfall, vilket även inbegriper utvinning av värmeenergi genom avfallsbränning. Inom samma tidsram skall minst 25 % och högst 45 % av den totala avfallsmängden, och minst 15 % av varje enskilt förpackningsmaterial, utnyttjas för återvinning av råmaterial. Undantag från de ålagda målen har dock gjorts för Grekland, Irland och Portugal.

Med avseende på bränning av farligt avfall antogs direktiv 94/67/EG. Direktivet innehåller föreskrifter om åtgärder och förfaranden, genom vilka negativa följder av bränning av farligt avfall skall undvikas, eller åtminstone minskas. Till detta ändamål innehåller direktivet villkor för driften av avfallsbränningsanläggningar, och gränsvärden för utsläpp.

Med avseende på deponering av avfall har kommissionen lagt fram ett förslag till direktiv om avfallsdepåer (KOM(91)0102, ändrat genom KOM(93)0275). Direktivet innebär en klassificering av depåerna och harmonisering av tillstånds-, kontroll- och övervakningsförfaranden, så att medlemsstaternas deponeringsföreskrifter tillnärmas. Förslaget förkastades av Europaparlamentet och har därmed tillsvidare misslyckats. Rådet uppmanade därför i juni 1996 kommissionen att snarast möjligt utarbeta ett nytt förslag till EG-direktiv om avfallsdepåer.

På internationell nivå undertecknade gemenskapen 1989 Baselkonventionen om kontroll av gränsöverskridande transporter och slutligt omhändertagande av miljöfarligt avfall. Med hänsyn till inrättandet av den gemensamma marknaden 1993 är en översyn av direktivet om transport av farligt avfall nödvändig. I samband med detta har gemenskapen vid Lomékonventionens nyförhandlingar slutit avtal om att förbjuda utförseln av avfall från gemenskapen till stater i Afrika, Karibien och Stilla havsregionen; dessa stater har i sin tur förbjudit införsel av avfall, oberoende av dess ursprung.

Rådet har antagit en förordning med Baselkonventionen som innehåll, förordning (EEG) nr 259/93 om övervakning och kontroll av avfallstransporter inom, till och från Europeiska gemenskapen. Baselkonventionens fördragsparters tredje konferens enades på gemenskapens initiativ om en ändring av fördragsinnehållet. Enligt denna ändring skall utförsel av farligt avfall för slutomhändertagande förbjudas med omedelbar verkan, och utförsel av farligt avfall från OECD-länderna för återvinning förbjudas från och med 1 januari 1998. Av denna anledning har kommissionen inför rådet lagt fram ett omprövat förslag (KOM(96)0515) till förordning (EEG) nr 259/93. I detta förslag uttalar kommissionen sig för ändringar av EU-definitioner och förteckningar angående begreppet ”farligt avfall” i förordningen, eftersom dessa för närvarande inte överensstämmer med dem i Baselkonventionen. I och med detta består fara för att avfall som står under Baselkonventionens utförselförbud ändå fortsätter att exporteras från EU.

4.3 Europaparlamentets roll

I en resolution om behovet att vidareutveckla en avfallsstrategi inom gemenskapen (EGT nr C 128, 09.05.1994) uttalade sig Europaparlamentet för en åtsramning av denna strategi, och uppmanade kommissionen att utarbeta motsvarande förslag. Tyngdpunkten skall ligga vid att i ännu större utsträckning undvika att avfall uppstår, en högre grad av återvinning och återanvändning, samt företagsekonomiska och skattepolitiska åtgärder.

I en annan resolution av november 1996 kritiserar Europaparlamentet kommissionens förslag om en gemenskapspolitik för avfallshantering, då förslaget inte innehåller några verkliga nyheter. Europaparlamentet uppmanar därför kommissionen att utveckla en riktig avfallspolitisk strategi som motsvarar det grundläggande kravet på en hållbar utveckling, dvs. nutida generationers resursanvändning får inte ske på bekostnad av framtida generationers resurser. De mål för år 2000 som fastlagts i femte åtgärdsprogrammet för miljön måste följas även i fortsättningen, dvs. 50%-ig återanvändning och återvinning av allt papper, glas och plast, och stabilisering av avfallsmängden till 1985-års nivå.

Dessutom vill parlamentet förhindra s.k. avfallsturism och ställer sig därför positivt till genomförandet av principen att förorenaren betalar, och principen att undvika avfall vid dess källa. Enligt Europaparlamentet skall marknaden för återanvändning av avfall stimuleras.

EUROPEISKA GEMENSKAPENS VIKTIGASTE LAGBESTÄMMELSER
ANGÅENDE

AVFALLSHANTERING

År	Åtgärd	Titel (delvis avkortade)	Europaparlamentets yttrande	Datum för ikraftträdande ¹
1975	Direktiv 75/439/EEG EGT nr L 194/31, 25.07.1975	Omhändertagande av spillolja	EGT nr C 85/6, 18.07.1974	18.06.1977
(senaste ändring 1991)	Direktiv 91/692/EEG EGT nr L 377/48, 31.12.1991		EGT nr C 19/587, 28.01.1991	
1975	Direktiv 75/442/EEG EGT nr L 194/47, 25.07.1975	Avfall	EGT nr C 32/36, 11.02.1975	18.07.1977
(senaste ändring 1991)	Direktiv 91/156/EEG EGT nr L 78/32, 26.03.1991		EGT nr C 158/232, 26.06.1989	01.04.1993
1976	Direktiv 76/403/EEG EGT nr L 108/41, 26.04.1976	Bortskaffande av polyklorerade bifenyl- och polyklorerade terfenyl-er	EGT nr C 157/87, 14.07.1975	09.04.1978
(senaste ändring 1996)	Direktiv 96/59/EG EGT nr L 243/31, 24.09.1996		EGT nr C 166, 10.06.1996	
1978	Direktiv 78/176/EEG EGT nr L 54/19, 25.02.1978	Avfall från titandioxidindustrin	EGT nr C 28/16, 09.02.1976	22.02.1979
(senaste ändring 1992)	Direktiv 92/112/EEG EGT nr L 409/11, 31.12.1992		EGT nr C 94/158, 13.04.1992 EGT nr C 305, 23.11.1992	15.06.1993
1978	Direktiv 78/319/EEG EGT nr L 84/43, 31.03.1978	Giftigt och annat farligt avfall	EGT nr C 30/27, 17.02.1977	22.03.1980
(senaste ändring 1991)	Direktiv 91/692/EEG EGT nr L 377/48, 31.12.1991		EGT nr C 19/587, 28.01.1991	

Europaparlamentet och Europeiska Unionens miljöpolitik

År	Åtgärd	Titel (delvis avkortade)	Europaparlamentets yttrande	Datum för ikraftträdande ¹
1984	Direktiv 84/631/EEG EGT nr L 326/31, 13.12.1984	Övervakning och kontroll inom Europeiska gemenskapen av överskridande transporter av farligt avfall	EGT nr C 184/50, 11.07.1983	01.10.1985
(senaste ändring 1991)	Direktiv 91/692/EEG EGT nr L 377/48, 31.12.1991		EGT nr C 19/587, 28.01.1991	
1986	Direktiv 86/278/EEG EGT nr L 181/6, 04.07.1986	Användning av jordbruket av avloppslam	EGT nr C 77/136, 19.03.1984	04.07.1989
(senaste ändring 1991)	Direktiv 91/692/EEG EGT nr L 377/48, 31.12.1991		EGT nr C 19/587, 28.01.1991	
1989	Direktiv 89/369/EEG EGT nr L 163/32, 14.06.1989	Förhindrande av nya kommunala avfallsbränningsanläggningar av luftförorening från	EGT nr C 69/219, 20.03.1989	01.12.1990
1989	Direktiv 89/429/EEG EGT nr L 203/50, 15.07.1989	Minskning av befintliga kommunala avfallsbränningsanläggningar av luftförorening från	EGT nr C 69/223, 20.03.1989	01.12.1990
1991	Direktiv 91/157/EEG EGT nr L 78/38, 26.03.1991	Batterier och innehåller vissa farliga ämnen ackumulatorer	EGT nr C 158/209, 26.06.1989	18.09.1992
1991	Direktiv 91/271/EEG EGT nr L 135/40, 30.05.1991	Rening av tätbebyggelse av avloppsvatten från	EGT nr C 260/185, 15.10.1990	30.06.1993
1991	Direktiv 91/689/EEG EGT nr L 377/20, 31.12.1991	Farligt avfall	EGT nr C 158/238, 26.06.1989	12.12.1993
(senaste ändring 1994)	Direktiv 94/31/EG EGT nr L 168/28, 02.07.1994			
1993	Förordning (EEG) nr 259/93 EGT nr L 30/1, 06.02.1993	Övervakning och kontroll av avfallstransporter inom Europeiska gemenskapen	EGT nr C 94/276, 13.04.1992 EGT nr C 42/82, 15.02.1993	09.02.1993

Europaparlamentet och Europeiska Unionens miljöpolitik

År	Åtgärd	Titel (delvis avkortade)	Europaparlamentet s yttrande	Datum för ikraftträdande ¹
1994	Direktiv 94/62/EG EGT nr L 365/10, 31.12.1994	Förpackningar och förpackningsavfall	EGT nr C 194/154, 19.07.1993 EGT nr C 205/163, 25.07.1994	
1994	Direktiv 94/67/EG EGT nr L 365/34, 31.12.1994	Förbränning av farligt avfall	EGT nr C 115/90, 26.04.1993 EGT nr C 341, 05.12.1994	

¹ ”Datum för ikraftträdande” innebär senaste datum för införlivande av direktiv i nationell lagstiftning.

5. KEMIKALIER, INDUSTRIELLA RISKER OCH BIOTEKNIK

5.1 Allmänt

Mänsklig aktivitet kan innebära stora faror för både miljön såväl som för folkhälsan. Denna huvudsakliga riskfaktor utgör ledmotivet i följande beskrivning av olika lagbestämmelser, som indelats i grupper. Bestämmelserna är präglade av en strävan att förebygga och skall garantera skydd av både användare och konsumenter.

5.2 Avgörande bestämmelser

5.2.1 Farliga ämnen

Innan en miljöpolitik ens hade formulerats antog rådet i juni 1967 ett direktiv 67/548/EEG om tillnärmning av lagar och andra författningar om klassificering, förpackning och märkning av farliga ämnen (senast ändrat genom direktiv 96/56/EG). Åtgärderna har följande målsättning:

- Garantera ett tillfredsställande skydd av befolkningen och miljön mot kemiska ämnens potentiella konsekvenser.
- Enhetliga förfaranden för anmälning och registrering av nya kemiska ämnen, såväl som bestämmelser för förpackning och preliminär märkning av farliga ämnen.
- Införande av varningsmärke för miljörisiker.
- Minskning av antalet försöksdjur till ett minimum.

Direktivet utgör en ”port” som alla nya kemiska ämnen måste passera innan de släpps ut på gemenskapens marknad. På så vis undersöks ämnena med avseende på potentiella konsekvenser för folkhälsan och miljön. Detta uppnås genom att tillverkare eller importörer åläggs att anmäla kemiska ämnen. Anmälan måste innehålla uppgifter om bl.a. tillverkningsmängd, användningsområden, säkerhetsåtgärder, provresultat från toxikologiska och ekotoxikologiska tester, såväl som möjligheter att oskadliggöra ämnet. Strängare tester krävs för ämnen med tillverkningsmängder över 100 t/år eller 500 t totalt, och för försäljningsmängder över 1 000 t/år eller 5 000 t totalt.

Bestämmelserna är tillämpningsbara på samtliga kemiska ämnen som för första gången släppts ut på marknaden i Europeiska gemenskapen efter den 18 september 1981.

Detta är dock endast en del av slagriktningen, eftersom direktivet även innebär klassificering och märkning av redan existerande ämnen. Alla ämnen som fanns på marknaden mellan 1 januari 1971 och 18 september 1981 finns med i Europeiska förteckningen över existerande kemiska ämnen (EINECS). Med över 100 000 kemiska ämnen är detta en unik förteckning. Hittills har 2 500 av dessa befunnits som farliga, och därför klassificerats och märkts på motsvarande vis. Antagligen är ytterligare 20 000 av öriga ämnen farliga. Undersökning och bedömning av samtliga ämnen kommer dock sannolikt att ta några år till i anspråk.

Med förordning (EEG) nr 793/93 om bedömning och kontroll av risker med existerande ämnen skall en systematisk bedömning på gemenskapsnivå möjliggöras, med avseende på risker med de ämnen som finns förtecknade i EINECS (förordning nr (EG) 1488/94 fastlägger motsvarande bedömningsgrunder).

Gemenskapen har förbjudit respektive begränsat användning och utsläppande på marknaden av vissa farliga ämnen och beredningar via direktiv 76/769/EEG, senast ändrat genom direktiv 94/60/EG. Dessa är:

- PCB och PCT: Polyklorerade bifenyler (PCB) och terfenyler (PCT), som kan användas vid tillverkning av elektriska transformatorer, kan vid brandolyckor förvandlas till dioxiner (såsom i Seveso). Direktiv 96/59/EG om bortskaffande av PCB och PCT, som ersätter det äldre direktivet 76/403/EEG, har som syfte i enlighet med artikel 1 en tillnärmning av medlemsstaternas föreskrifter om kontroll av bortskaffande av PCB, dekontaminering eller bortskaffande av apparatur innehållande PCB, och/eller bortskaffande av PCB-haltigt avfall. Direktivets målsättning är en fullständig förintelse av PCB och apparatur innehållande PCB.
- PCP: Med direktiv 91/173/EEG, nionde ändring av direktiv 76/769/EEG, begränsas utsläppande på marknaden och användning av pentaklorfenol (PCP), dess salter och estrar i koncentrationer $\geq 0,1$ massprocent i material och beredningar, eftersom ämnet anses vara cancerframkallande. Pentaklorfenol används bland annat som träimpregneringsmedel. I Europadomstolens domslut av den 17 maj 1994 förbjöds Förbundsrepubliken Tyskland efter påtryckningar från Frankrike att fastställa ett i jämförelse med direktivet strängare nationellt gränsvärde (mål C-41/93). Förbundsrepubliken hade redan före direktivets tillkomst antagit ett gränsvärde för PCP på 0,01 %. Domen föll efter att kommissionen hade godtagit den tyska regleringen, och beviljat undantag enligt artikel 100a.4 i EEG-fördraget.
- Asbest: Genom femte ändringen av direktiv 76/769/EEG (83/478/EEG) fastlades asbest som farligt ämne i enlighet med det ursprungliga direktivet. Med direktiv 91/382/EEG avsågs skydd av arbetstagare mot faror genom asbest. Ytterligare begränsning av utsläppande på marknaden och användning av asbest skapas med direktiv 91/659/EEG, antaget 3 december 1991. Direktivet innebär en anpassning av bilaga I i direktiv 76/769/EEG.
- Bekämpningsmedel: Växtskyddsmedlen var mål för en tvåfaldig insats. Första åtgärden (direktiv 76/895/EEG) bestämmer maximivärden för resthalter av bekämpningsmedel på och i frukt och grönsaker, med stöd av artikel 43 i EEG-fördraget om en gemensam jordbrukspolitik. Andra åtgärden har förbud av utsläppande på marknaden och användning av växtskyddsmedel innehållande vissa ämnen som målsättning (EGT nr L 33, 08.02.1979). Åtgärden sker med stöd av artikel 100 i EEG-fördraget om tillnärmning av lagar och andra författningsföreskrifter. Som bilaga till direktivet finns en förteckning över grupper av förbjudna produkter, dvs. kvicksilverföreningar och stabila organiska klorföreningar (aldrin, dieldrin, klordan, endrin, DDT, osv.). Direktivets bilaga är föremål för löpande förändringar i takt med de nyaste rönen inom vetenskap och teknik.

År 1995 framlade kommissionen ett ändringsförslag till bilagorna i direktiven 76/895/EEG, 90/642/EEG, 86/362/EEG och 86/363/EEG. Avsikten är att begränsa resthalterna av vanliga pesticider såsom glysofat, fenarimol, benomyl (KOM(95)0448).

Den 15 juli 1991 antogs rådets nya direktiv 91/414/EEG om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden (senast ändrat genom direktiv 96/46/EG). Det skall skapa enhetliga förutsättningar för tillståndsförfaranden och tillstånd för växtskyddsmedel. Direktivet är ett komplement till bestämmelser om klassificering, förpackning och märkning av bekämpningsmedel.

Bilaga VI till direktivet fastlades i direktiv 94/43/EG genom ett lagstiftningsförfarande utan Europaparlamentets deltagande. Europaparlamentet lyckades få beslutet ogiltigförklarat av Europadomstolen, eftersom bilagan innebar en otillåten ändring av basdirektivet (mål C-303/94).

- Utsläppande av biocidprodukter på marknaden:

26 juni 1996 enades EU:s miljöministrar om en gemensam ståndpunkt till biocid-direktivet (kommissionens förslag KOM(93)0351, ändrat genom KOM(95)0387). Direktivet innefattar all användning av biocider utanför jordbruket. Hela bandbredden av träimpregnerings- och desinfektionsmedel över råttgifter till rötskyddsmedel täcks av direktivet. Tillstånd för dessa ämnen skall endast beviljas om de har upptagits i en förteckning över tillåtna ämnen. Principen om inre marknaden skall därvid tillämpas, så att ett ämne som tillåtits i en medlemsstat skall få användas inom hela unionen.

5.2.2 Tvätt- och rengöringsmedel

Så tidigt som 1973 antogs två direktiv, nämligen om fastställande av ytaktiva ämnens genomsnittliga biologiska nedbrytbarhet (direktiv 73/404/EEG om tvätt- och rengöringsmedel) och om testmetoder för anjoniska ytaktiva ämnens biologiska nedbrytbarhet (direktiv 73/405/EEG). Målet för dessa åtgärder är att förhindra skumbildning i stora mängder, eftersom detta begränsar kontakten mellan vatten och luft och på så vis försvårar vattenväxternas livsviktiga fotosyntes. Dessutom tillkommer risken för eutrofiering av vattnet på grund av tillförsel av näringsämnen i form av fosfater, som används vid tillverkningen av tvätt- och rengöringsmedel.

5.2.3 Risker för stora olyckor i vissa industriella verksamheter

Efter dioxin-incidenten i Seveso vidtog gemenskapen åtgärder för att förhindra svåra olyckor, och begränsa följderna av sådana olyckor. Direktiv 82/501/EEG, aktualiserad 1987, ålägger tillverkare i alla medlemsstater på lika villkor att underrätta myndigheterna om respektive ämnen, anläggningar, och möjliga svåra olycksfallssituationer. Medlemsstaterna åläggs att underrätta de personer som antas vara berörda av en svår olycka. Direktivet innebär även att kommissionen för en katalog över svåra olyckor, med orsaksanalyser och beskrivningar av vidtagna åtgärder. Som direktiv inom ramen för EEG-fördraget kan det inte tillämpas på EKSG-verksamhet eller kärnkraftanläggningar.

Genom en ändring av detta direktiv (direktiv 88/610/EEG) utvidgas tillämpningsområdet även till att omfatta lagring av farliga kemiska produkter (förpackade eller ej förpackade) på obestämd ort. Därutöver skärps bestämmelserna om information till allmänheten, vilket innebär att de upplysningar som minst måste ges fastläggs i detalj. Dessa är t.ex. risker för befolkningen och miljön, nödvändiga åtgärder vid olyckor, existerande planer för nödsituationer, och bestämmelser för erhållande av ytterligare information.

Direktiv 96/82/EG ändrar och kompletterar Sevesodirektivet 82/501/EEG. Direktivet skall förhindra svåra olyckor och begränsa följderna för folkhälsa och miljö, och tillämpas vid verksamheter och arbetsmiljöer där farliga ämnen förekommer.

5.2.4 Bioteknik

Den 23 april 1990 antog rådet direktiven 90/219/EEG och 90/220/EEG (båda ändrade 1994). Dessa behandlar innesluten användning av genetiskt modifierade mikroorganismer å ena sidan och avsiktlig utsättning av genetiskt modifierade organismer i miljön å andra sidan.

I det första direktivet fastläggs åtgärder för kontroll av användning av genetiskt modifierade mikroorganismer (GMM) i slutna system (t.ex. inom forskning och utveckling). Det innebär system för anmälan av sådan verksamhet, genomförande av särskilda inkapslingsåtgärder beroende på mikroorganismernas och verksamhetens art, såväl som olycksfalls- och avfallshanteringsåtgärder

Andra direktivet avser en säker användning (avsiktlig utsättning) av genetiskt modifierade organismer (GMO) i miljön. Direktivet fastställer ett fallspecifikt anmälnings- och antagningssystem med olika förfaranden, beroende på om utsättningen sker inom forskningens och utvecklingens ramar, eller om de respektive produkterna skall utnyttjas i kommersiellt syfte.

Med direktiv 90/220/EEG som grund antog kommissionen under 1996 fyra beslut som innebar att utsläppande på marknaden beviljades för vissa herbicidresistenta arter av raps, soja, salladskål och majs.

Europaparlamentet riktade skarp kritik mot kommissionen, framförallt på grund av utsläppandet av genetiskt modifierad majs, eftersom kommissionen beviljat tillståndet för utsläppande på marknaden trots att vetenskapsmän hade uttalat betänkligheter, och att 13 av 15 medlemsstater är mot utsläppande på marknaden av denna majs (bl.a. resolution B4-0147, antagen den 8 april 1997).

Under tiden har Österrike och Luxemburg vidtagit åtgärder för att förbjuda utsläppande på marknaden av genetiskt förändrad majs, genom tillämpning av artikel 16 i direktiv 90/220/EEG.

I januari 1997 antogs förordning (EG) nr 258/97 om nya livsmedel och nya livsmedels ingredienser ("Novel-food"), efter ett långvarigt medlingsförfarande mellan rådet och Europaparlamentet. Under påtryckningar från Europaparlamentet nåddes enighet om att en Europaomfattande märkning av genetiskt modifierade livsmedel och deras ingredienser respektive tillsatser numera är nödvändig. Dessa livsmedel får endast släppas på marknaden efter att de genom ett tillståndsförfarande uttryckligen har bekräftats som oskadliga för konsumenternas hälsa.

Efter programmet för forskning och teknisk utveckling inom bioteknik BRIDGE (1990–1994) antog rådet ett program för bioteknologi (beslut 94/912/EG). Programmet pågår till 1998 och har fått 552 miljoner ecu till förfogande. Det specifika programmet bottnar i beslut 1110/94/EG om gemenskapens fjärde ramprogram för forskning, teknisk utveckling och demonstration, och innebär att beslutet genomförs inom åtgärdsområdet bioteknik.

5.2.5 Utförelse och införelse av farliga ämnen

Rådets förordning (EEG) nr 2455/92 av den 23 juli 1992 innebär en ändring av förordning (EEG) nr 1734/88 om utförelse och införelse av vissa farliga kemiska ämnen i gemenskapen. Den nya förordningen innebär ett gemensamt anmälningsförfarande och ett informationssystem om införelse och utförelse. Under tiden har förordningen ändrats genom förordningarna (EG) nr 3135/94 och (EG) nr 41/94, för att utvidga förteckningen över de farliga kemikalier vars ut- respektive införelse är anmälningspliktig.

EUROPEISKA GEMENSKAPENS VIKTIGASTE LAGBESTÄMMELSER
ANGÅENDE

KEMISKA ÄMNEN, INDUSTRIELLA RISKER OCH BIOTEKNOLOGI

År	Åtgärd	Titel (delvis avkortade)	Europaparlamentets yttrande	Datum för ikraftträdande ¹
1967	Direktiv 67/548/EEG EGT nr L 196/1, 16.08.1967	Tillnärmning av lagar och andra författningar om klassificering, förpackning och märkning av farliga ämnen	EGT nr C 209/3133, 11.12.1965	01.01.1970 21.09.1996
(senaste ändring 1996)	Direktiv 96/56/EG EGT nr L 236/35, 18.09.1996		EGT nr C 65/26, 04.03.1996 EGT nr C 166/60, 10.06.1996	
1973	Direktiv 73/404/EEG EGT nr L 347/51, 17.12.1973	Tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om tvätt- och rengöringsmedel	EGT nr C 10/29, 05.02.1972	30.06.1975
(senaste ändring 1986)	Direktiv 86/094/EEG EGT nr L 80/51, 25.03.1986			
1973	Direktiv 73/405/EEG EGT nr L 347/53, 17.12.1973	Tillnärmning av medlemsstaternas lagar om testmetoder för anjoniska ytaktiva ämnens biologiska nedbrytbarhet	EGT nr C 10/29, 05.02.1972	26.05.1975
(senaste ändring 1982)	Direktiv 82/243/EEG EGT nr L 109/18, 22.04.1982			
1976	Direktiv 76/769/EEG EGT nr L 262/201, 27.09.1976	Tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om begränsning av användning och utsläppande på marknaden av vissa farliga ämnen och preparat (beredningar)	EGT nr C 44/2, 14.02.1994 EGT nr C 323, 21.11.1994	20.06.1995
(senaste ändring 1994)	Direktiv 94/60/EG EGT nr L 365/1, 31.12.1994			
1982	Direktiv 82/501/EEG EGT nr L 230/1, 05.08.1982	Risker för stora olyckor i vissa industriella verksamheter	EGT nr C 175/49, 14.07.1980	08.01.1984
(senaste ändring 1996)	Direktiv 96/82/EG EGT nr L 10/13, 09.12.1996		EGT nr C 56/80, 06.03.1996 EGT nr C 261/24, 09.09.1996	03.02.1997

Europaparlamentet och Europeiska Unionens miljöpolitik

År	Åtgärd	Titel (delvis avkortade)	Europaparlamentets yttrande	Datum för ikraftträdande ¹
1982	Direktiv 82/883/EEG EGT nr L 378/1 31.12.1982	Kontroll och övervakning av miljöer som påverkas av avfall från titandioxidindustrin		09.12.1984
1984	Direktiv 84/156/EEG EGT nr L 74/49, 17.03.1984	Gränsvärden och kvalitetsmål för kvicksilverutsläpp från andra källor än kloralkaliindustrin		18.03.1986
(senaste ändring 1991)	Direktiv 91/692/EEG EGT nr L 377/48, 31.12.1991		EGT nr C 19/587, 28.01.1991	
1988	Förordning (EEG) nr 1734/88 EGT nr L 155/2, 22.06.1988	Utförsel respektive införsel av vissa farliga kemiska ämnen till gemenskapen	EGT nr C 281/199, 19.10.1987	22.06.1989
(senaste ändring 1992)	Förordning (EEG) nr 2455/92 EGT nr L 251/13, 29.08.1992		EGT nr C 305/112, 28.11.1992 från 1991	
1989	Direktiv 89/428/EEG EGT nr L 201/56, 14.07.1989	Harmonisering av programmen för att minska och slutligen eliminera förorening genom avfall från titandioxidindustrin	EGT nr C 158, 26.06.1989	31.12.1989
1989	Förordning (EEG) nr 428/89 EGT nr L 50/1, 22.02.1989	Utförsel av vissa kemiska produkter		22.02.1989
1990	Direktiv 90/219/EEG EGT nr L 117/1, 08.05.1990	Innesluten användning av modifierade mikroorganismer	EGT nr C 96, 17.04.1990	23.10.1991
(senaste ändring 1994)	Direktiv 94/51/EG EGT nr L 297/29, 18.11.1994			
1990	Direktiv 90/220/EEG EGT nr L 117/15, 08.05.1990	Avsiktlig utsättning av modifierade organismer i miljön	EGT nr C 96, 17.04.1990	23.10.1991
(senaste ändring 1994)	Direktiv 94/15/EG EGT nr L 103/20, 22.04.1994			

Europaparlamentet och Europeiska Unionens miljöpolitik

År	Åtgärd	Titel (delvis avkortade)	Europaparlamentets yttrande	Datum för ikraftträdande ¹
1991	Direktiv 91/414/EEG EGT nr L 230/1, 19.08.1991	Om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden	EGT nr C 72/33, 18.03.1991	
(senaste ändring 1996)	Direktiv 96/46/EG EGT nr L 214/18, 23.08.1996			01.05.1996
1992	Förordning (EEG) nr 2455/92 EGT nr L 251/13, 29.08.1992	Utförelse och införelse av vissa farliga kemiska ämnen	EGT nr C 305/112, från 1991	28.02.1993
(senaste ändring 1994)	Förordning (EG) nr 3135/94 EGT nr L 332/1, 22.12.1994		EGT nr C 91/98, 28.03.1994 EGT nr C 341, 05.12.1994	
1993	Förordning (EEG) nr 793/93 EGT nr L 84, 05.04.1993	Bedömning och kontroll av risker med existerande ämnen	EGT nr C 280/65, 28.10.1991 EGT nr C 337, 21.12.1992	05.06.1993
(senaste ändring 1994)	Förordning (EG) nr 1488/94 EGT nr L 161/3, 29.06.1994	Principer för bedömningen av risker för människor och miljö av existerande ämnen		28.08.1994
1996	Direktiv 96/59/EG EGT nr L 243/31, 24.09.1996	Bortskaffande av polyklorerade bifenyler och polyklorerade terfenyler (PCB/PCT)	EGT nr C 149/150, 18.06.1990 EGT nr C 19/83, 18.01.1991 EGT nr C 166/76, 10.06.1996	16.09.1996
1997	Förordning (EG) nr 258/97 EGT nr L 43, 14.02.1997	Nya livsmedel och livsmedels- ingredienser	EGT nr C 315/139, 22.11.1993	

¹ ”Datum för ikraftträdande” innebär för direktiv senaste datum för införlivande i nationell lagstiftning.

6. BULLER

6.1 Allmänt

Buller anses inkräkta avsevärt på livskvaliteten, framför allt i högt industrialiserade stater med hög trafiktäthet. Graden av besvär är starkt beroende av psykosociala faktorer. De konsekvenser för hälsan som kontinuerligt höga bullernivåer leder till får dock inte underskattas. Man har kunnat påvisa högre blodtrycksvärden hos boende vid trafikintensiva vägar, där belastningen genom buller förstärker de hälsoproblem i form av högt blodtryck som redan finns. Detta gäller framför allt när buller förekommer såväl på arbetsplatsen som i boendemiljön. I övrigt måste konsekvenserna för djurvärlden beaktas, då vissa arter reagerar mycket känsligt om de utsätts för buller.

Enligt en OECD-studie från 1990 utsätts ca 50 % av OECD-medlemsstaternas 826 miljoner invånare för trafikbuller på över 55 dB(A) och ca 16 % för trafikbuller över 65 dB(A). 25 % respektive 15–20 % av stadsbefolkningen i Frankrike och Tyskland får leva med en ljudnivå på 65 dB(A). Som ett exempel upplever hälften av Förbundsrepubliken Tysklands befolkning att de störs av trafikbullret, var femte medborgare uppger sig till och med lida svårt av det.

En hållbar sänkning av bullernivån har hittills inte kunnat uppnås. Buller från motorfordon och flygplan har visserligen minskats genom införandet av gränsvärden, respektive en etappvis sänkning av dessa, men på grund av den simultana ökningen av fordons- och flygtrafiken har resultatet endast blivit att bullerökningen sker i långsammare takt. Ytterligare ökning av antalet källor som förorsakar buller är att vänta, eftersom den totala trafikmängden kommer att öka på grund av det växande antalet nya personbilar och flygplan som tas i bruk.

Buller kan leda till att boende- och livskvaliteten försämras. Följder för hälsan såsom t.ex. stress och sömnlöshet kan inte uteslutas.

Inom bullerskyddspolitikens ramar bekämpas buller därför på tre olika vis:

- Bekämpning av buller vid dess källa, genom t.ex. minskning av buller från fordon, byggmaskiner, hushållsapparater osv., såväl som en harmoniserad standardisering av bullermättningsmetoder.
- Minskning av besvär från buller genom att bostads- och industriområden hålls geografiskt klart åtskilda.
- Inrättande av s.k. passiva skyddsåtgärder såsom bullerskyddszoner längs med motorvägar.

Skyddet mot buller har hittills beaktats i fem åtgärdsprogram inom miljöområdet. I femte åtgärdsprogrammet annonseras ytterligare minskningar av buller från motorfordon, flygplan och maskiner, vid sidan om inrättande av bullerregister och bullerbekämpningsprogram.

Eftersom en effektiv bullerbekämpning hos nya produkter endast kan ske med viss fördröjning är det lämpligt att införa gränsvärden för befintliga produkter som är i bruk. Därvid borde en övervakning vara möjlig, såsom redan är fallet för motorfordon.

Ekonomiska åtgärder för att stimulera marknaden är oundgängliga inom ramen för EG:s bullerskyddspolitik. Som möjliga åtgärder kommer följande ifråga:

- bidrag för köp av tysta produkter,
- lagstiftade krav på produktinformation,
- bulleravgifter med hänsyn till principen att förorenaren betalar,
- införande av bullerlicenser,
- subventionering av utveckling av tystare produkter.

6.2 Avgörande bestämmelser

För skydd mot buller har ett antal direktiv antagits. Ljudnivån har bland annat fastlagts för motorfordon, motorcyklar, jord- och skogsbrukstraktorer, hushållsapparater, jordförflyttningssmaskiner, bygg- och anläggningsmaskiner och -redskap, gräsklippare, och civila underljudsflygplan.

Särskild uppmärksamhet har riktats mot motorfordons- och flygplanstrafiken, eftersom denna orsakar människor mycket stora besvär genom buller.

6.2.1 Motorfordon

Rådets basdirektiv om tillåten ljudnivå och avgassystemet för motorfordon (70/157/EEG) omfattar alla motorfordon som kan köra med en hastighet över 25 km/h i vägtrafik. 1995/1996 sänktes gränsvärdet för buller från personbilar till 74 dB(A). Detta motsvarar en halvering av ljudeffekten, dvs. två bilar ur nästa generation kommer tillsammans inte att låta mer än en bil av idag. Den uppnådda påtagliga minskningen av buller vid framförandet av personbilar kompenseras dock delvis av ökningen av bilarnas antal och effekt, och det växande antalet kraftfullare och tyngre fordon.

Det av EG i november 1992 antagna gränsvärdet för tunga lastbilar är 80 dB(A). Genom detta klassas den så kallade tysta lastbilen som normalfordon i godstrafiken på Europas vägar. Detta innebär att sedan 1995/1996 låter 25 nya lastbilar i stadstrafik tillsammans endast lika mycket som en enda lastbil i början av åttiotalet, räknat enligt gränsvärdena för buller och med hänsyn till mätmetoderna. Lastbilar som ligger under det nya EG-direktivets gränsvärden för buller får sedan 1994 märkas på ett särskilt sätt. Därmed förenklades övervakningen av reglerna för användarfördelar för tysta lastbilar avsevärt. Detta är särskilt betydelsefullt för det nattliga körförbudet i Österrike, från vilket den tysta lastbilen är undantagen (gränsvärden: 78 dB(A) för lastbilar < 150 kW och 80 dB(A) för lastbilar > 150 kW). I övrigt gäller körförbudet mellan kl. 22.00 och kl. 05.00 på alla genomfartsmotorvägar och anslutande riksvägar.

Tabell 10: EG-gränsvärden för buller från motorfordon

	före 01.10.1989 resp. 1990	sedan 01.10.1989 resp. 1990	sedan 01.10.1995 resp. 1996	att jämföra ⁽²⁾	
				Schweiz	Japan
Personbilar	80	77	74	75	78
Bussar < 150 kW	82	80	78	80	83
Bussar > 150 kW	85	83	80	82	83
<u>Minibussar</u> < 2 t Skåpbilar	81	78	76		
<u>Minibussar</u> 2 - 3,5 t Skåpbilar	81	79	77	77	78
Lastbilar > 3,5 t < 75 kW	86	81	77	80	83
Lastbilar 75 - 150 kW	86	83	78	82	
Lastbilar > 150 kW	88	84	80	84	83

6.2.2 Motoriserade tvåhjulningar

Vid opinionsundersökningar om trafikbullrets störningsgrad nämns motorcyklar på första plats tillsammans med lastbilar. Motorcyklar används som hobbyredskap, ofta i bullerkänsliga tider på bullerkänsliga platser. Vid jämförbara trafiksituationer ligger motorcyklars ljudnivå högt över personbilarnas nivå, i genomsnitt kring ca 6 dB(A). Dessutom tillkommer det faktum att samma typ av motorcykel framförs med olika ljudnivå, beroende på körstil.

Även ljudnivån från motoriserade tvåhjulningar begränsas sedan en lång tid tillbaka genom EG-direktiv 78/1015. Direktivet har omformulerats i flera etapper. Den senaste sänkningsetappen trädde i kraft 1993/1994. Därmed gäller gränsvärden för motorcyklar med cylindervolym upp till 80 cm³ på 75 dB(A), med cylindervolym mellan 80 och 175 cm³ på 77 dB(A), och för motorcyklar med cylindervolym över 175 cm³ på 80 dB(A).

För närvarande diskuteras inom EG ett nytt direktiv för två- och trehjuliga motorfordon, som bl.a. fastlägger ljudgränsvärden för samtliga motorcykelkategorier. Tillämpning av dessa gränsvärden blir obligatorisk i alla medlemsstater.

⁽²⁾ "Lutter contre le bruit dans les années 1990", OECD, Paris 1991, S. 73

6.2.3 Flygplan

Genom rådets direktiv om begränsning av buller från underljudsluftfartyg (80/51/EEG) begränsas nyregistrering till sådana flygplanstyper som motsvarar kraven i bilaga 16, del II till konventionen angående internationell civil luftfart, tredje utgåvan juli 1978, eller motsvarande krav. Med internationella civila luftfartsmyndighetens normer som grund skall buller som orsakas av flygplan minskas under beaktande av miljöskydd, tekniska möjligheter, och ekonomiska konsekvenser.

På grund av rådets direktiv 92/14/EEG skall medlemsstaternas flygplatser endast få trafikeras av jetmotordrivna underljudsflygplan med ett genomströmningsförhållande på mindre än två, eller som motsvarar kraven i ovan anförda artikel 16 i kapitel 3, eller som inte har varit i bruk längre än 25 år. Möjligheter till befrielse från kraven finns för flygplan från vissa särskilt fattiga utvecklingsländer.

Direktivet om bedömning av inverkan på miljön (direktiv 85/337/EEG) tillämpas på privata och offentliga projekt, dvs. byggnationer och övriga ingrepp i naturen och landskapet. För flygplatser med start- och landningsbana med en längd över 2 100 meter innebär direktivet ett bedömningsförfarande som skall utformas av medlemsstaterna. Bl.a. skall projektets huvudsakliga inverkan på miljön fastställas och bedömas. Förfarandet inbegriper särskilt hörandet av allmänheten.

6.2.4 Järnvägstrafik

En påtaglig minskning av bullret som orsakas av godstrafiken, särskilt godstrafiken på väg, kan endast uppnås genom att godstrafiken övergår till järnvägstrafik. Höjningen av antalet tåg som detta skulle innebära, framförallt nattetid, står dock i motsats till kraven från boende nära järnvägsspåren, vars känslighet för buller ökar allt mer. Kraven gäller såväl minskning av antalet tåg som tågens hastighet. Denna intressekonflikt kan endast bemötas genom ett bullerminskningsprogram som innefattar såväl användning av en nya, tysta järnvägsfordon, såsom åtgärder vid själva järnvägsspåren.

Det av tyska Deutsche Bahn AG, österrikiska Bundesbahn och italienska statsjärnvägen gemensamt initierade utvecklingsprogrammet "Low Noise Train" har som mål att genom ljudtekniskt optimerade nya typer av godståg uppnå en avsevärd minskning av hela systemets buller med upp till 23 dB(A). Samtidigt strävar man efter att genom en minskning av livscykelkostnaden med upp till 40 % av dagens kostnader och en transporthastighet upp till 160 km/h göra järnvägsgodstrafiken mera attraktiv och därmed konkurrenskraftig. Till detta ändamål strävar man efter att inom de närmaste åren utveckla en till två olika lok, såväl som tre till fem olika vagntyper, anpassade efter respektive produkt som skall transporteras. En prototyp för prov- och mätningssändamål skall stå till förfogande redan i slutet av 1997.

På EU-nivå har ett sedan 1984 befintligt förslag om tillnärmning av lagstiftning med avseende på buller från järnvägsfordon (KOM(83)0706) av den 28 juli 1993 dragits tillbaka av kommissionen (EGT nr C 228/12, 24.08.1993).

6.2.5 Industri- och hantverksbuller

Till irriterande källor till buller som orsakas av yrkesaktiviteter hör byggarbetsplatser, eftersom de befinner sig utomhus och ofta i närheten av bostäder. EG har sedan 1984 fastställt gränsvärden för ljudeffektnivå hos en rad vanligt förekommande bygg- och anläggningsmaskiner (t.ex. maskindrivna mejselhammare, kraftgeneratorer, kompressorer, jordförflyttningsmaskiner). Ljudeffektnivån måste bestämmas i en typkontroll och dokumenteras på bygg- och anläggningsmaskinen innan den får släppas ut på marknaden i EU. Gränsvärdena har skärpts i etapper. Senast i juli 1995 antog EU ett direktiv om skärpning av gränsvärden för buller från jordförflyttningsmaskiner (95/27/EG) som bl.a. sedan december 1996 innebär strängare gränsvärden för vissa jordförflyttningsmaskiner. Dessa bestämdes genom ett mätförfarande under verkliga arbetsförhållanden, och är totalt ungefär 3 dB(A) lägre än de hittills gällande. Från och med december 2001 skall en ytterligare åtstramning om 3 dB(A) ske.

6.3 Förslag om framtida gemenskapsåtgärder för skydd mot buller

För att i framtiden kunna garantera ett tillräckligt skydd mot buller, särskilt i vägtrafiken, är det framförallt viktigt att bekämpa buller vid dess källa. Till detta ges olika förslag.

Till exempel innebär ett nederländskt förslag att i gemenskapen införa gränsvärden för buller till år 2000 för personbilar med 74 dB(A) och för lastbilar med 74–76 dB(A), och till år 2015 med 70 dB(A) för personbilar och för lastbilar med 75 dB(A).

Eftersom bildäckens friktionsljud mot vägytan vid höga hastigheter utgör en av huvudkällorna till buller skulle användningen av tystare bildäck framför allt på motorvägar och trafiklederna i förorterna innebära en minskning av bullret med upp till 6 dB(A). Även ruggade vägytor sänker bullernivån. Användningen av så kallad bullerdämpande asfalt skulle innebära en åttafaldig sänkning av bullret.

På samma sätt skulle inbyggnad av moderna gasmotorer i kommersiella fordon istället för dieselmotorer leda till en påtaglig minskning av bullret i vägtrafiken.

Därutöver skulle bullerskyddszoner kunna fastläggas runt om flygplatserna för att minska buller. Även förslag såsom upprättande av bullerskyddsplank och ljudisolering i byggnader för att avvärja allt slags buller såväl som inrättande av särskilda bullerskyddsfonder för att finansiera bullerskyddsåtgärder diskuteras.

Vidare skulle tillämpningsområdet för direktivet om bedömning av inverkan på miljön kunna utvidgas till att omfatta även andra högtrafikerade vägar än bara motorvägar. Bl.a. hastighetsbegränsningar i städer eller på motorvägar, förbättringar av trafikflödet, tidsbundna och lokala inskränkningar av användningen av vägar som t.ex. körförbud under helger eller i innerstan, gångator, körförbud och omdirigeringar för lastbilar är aktuella som icke-tekniska trafikpåverkande åtgärder för minskning av buller. Likväl skulle ytterligare investeringar i kollektivtrafiken kunna motivera trafikanterna till att sadla om från bilen till bussar och spårvägar.

Ytterligare ett viktigt redskap inom bullerskyddspolitikerna är att genom marknadsstimulerande åtgärder såsom skapande av anbud och efterfrågan bygga upp en marknad för tysta produkter. En produkts bullerutveckling utgör redan nu ett bedömningskriterium vid tilldelning av miljömärke

enligt förordning (EEG) nr 880/92. Det är dessutom tänkbart att införa en bulleravgift för personbilar och lastbilar, som debiteras tillsammans med fordonsskatten. Vidare innebär beskattning av kerosin en möjlighet att minska buller inom flygverksamheten. Slutligen skulle införandet av miljölicenser komma på fråga inom området bullerskydd.

6.4 Europaparlamentets roll

Europaparlamentet har gång på gång betonat att en hårdare minskning av gränsvärden och en förfining av mätmetoderna måste ske. Nattflygförbud för bostadsområden i närheten av flygplatser, flygplatsavgifter som är relaterade till buller, och undvikande av särskilt bullerintensiva start- och landningsmanövrar måste övervägas inom flygplanstrafiken. Vidare önskar parlamentet att militära underljudsflygplan inbegrips i bestämmelserna för minskningen av buller.

EUROPEISKA GEMENSKAPENS VIKTIGASTE LAGBESTÄMMELSER ANGÅENDE

BULLER

År	Åtgärd	Titel (delvis avkortade)	Europa- parlamentets yttrande	Datum för ikraftträdande ¹
1970	Direktiv 70/157/EEG EGT nr L 42/16, 23.02.1970	Tillåten ljudnivå och avgassystemet för motorfordon		
(senaste ändring 1996)	Direktiv 96/20/EG EGT nr L 92/23 13.04.1996			
1978	Direktiv 78/1015/EEG EGT nr L 349/21, 13.12.1978	Tillåten ljudnivå och avgassystemet för motorecyklar		
(senaste ändring 1989)	Direktiv 89/235/EEG EGT nr L 98/1, 11.04.1989		EGT nr C 262/86, 10.10.1988	
1979	Direktiv 79/113/EEG EGT nr L 33/15, 08.02.1979	Bestämning av buller från bygg- och anläggningsutrustning		
(senaste ändring 1985)	Direktiv 85/405/EEG EGT nr L 233/9, 30.08.1985			
1979	Direktiv 80/51/EEG EGT nr L 18/26, 24.01.1980	Begränsning av buller från underljudsluftfartyg		
(senaste ändring 1983)	Direktiv 83/206/EEG EGT nr L 117/15, 04.05.1983		EGT nr C 334/137, 20.12.1982	
1984	Direktiv 84/533/EEG EGT nr L 300/123, 19.11.1984	Tillåten ljudeffektnivå hos kompressorer		23.06.1986
(senaste ändring 1985)	Direktiv 85/406/EEG EGT nr L 233/11, 30.08.1985			

Europaparlamentet och Europeiska Unionens miljöpolitik

År	Åtgärd	Titel (delvis avkortade)	Europa- parlamentets yttrande	Datum för ikraftträdande ¹
1984	Direktiv 84/534/EEG EGT nr L 300/130, 19.11.1984	Tillåten ljudeffektnivå för tornkranar		
(senaste ändring 1987)	Direktiv 87/405/EEG EGT nr L 220/60, 08.08.1987		EGT nr C 76/4, från 1987	26.06.1989
1984	Direktiv 84/535/EEG EGT nr L 300/142, 19.11.1984	Tillåten ljudeffektnivå för svetsgeneratorer		
(senaste ändring 1985)	Direktiv 85/407/EEG EGT nr L 233/16, 30.08.1985			26.03.1986
1984	Direktiv 84/536/EEG EGT nr L 300/149, 19.11.1984	Tillåten ljudeffektnivå för kraftgeneratorer		
(senaste ändring 1985)	Direktiv 85/408/EEG EGT nr L 233/18, 30.08.1985			26.03.1986
1984	Direktiv 84/537/EEG EGT nr L 300/156, 19.11.1984	Tillåten ljudeffektnivå för maskindrivna handhållna betongspett och mejselhammare		
(senaste ändring 1985)	Direktiv 85/409/EEG EGT nr L 233/20, 30.08.1985			26.03.1986
1984	Direktiv 84/538/EEG EGT nr L 300/171, 19.11.1984	Tillåten ljudeffektnivå för gräsklippare		
(senaste ändring 1988)	Direktiv 88/181/EEG EGT nr L 81/71, 26.03.1988		EGT nr C 281/176, från 1987	25.03.1988
1986	Direktiv 86/594/EEG EGT nr L 344/24, 06.12.1986	Luftburet buller från hushållsapparater	EGT nr C 277/166 från 1983	04.12.1989

Europaparlamentet och Europeiska Unionens miljöpolitik

År	Åtgärd	Titel (delvis avkortade)	Europa- parlamentets yttrande	Datum för ikraftträdande ¹
1986	Direktiv 86/662/EEG EGT nr L 384/1, 31.12.1986	Begränsning av buller från hydrauliska grävmaskiner, linrävmaskiner, schaktmaskiner, lastmaskiner och grävlastare	EGT nr C 66/95, 15.03.1982	26.12.1988
(senaste ändring 1995)	Direktiv 95/27/EG EGT nr L 168/14, 18.07.1995		EGT nr C 255/70, 20.09.1993 och EGT nr C 341/74, 05.12.1994	
1989	Direktiv 89/629/EEG EGT nr L 363/27, 13.12.1989	Begränsning av buller från civila jetmotordrivna underljudsflygplan	EGT nr C 158/492, 26.06.1989	30.06.1990
1992	Direktiv 92/14/EEG EGT nr L 76/21, 23.03.1992	Begränsningar i utnyttjandet av vissa flygplan	EGT nr C 13 1992	30.06.1990

¹ ”Datum för ikraftträdande” innebär senaste datum för införlivande av direktiv i nationell lagstiftning.

7. NATURSKYDD

7.1 Allmänt

Ekonomisk tillväxt och befolkningsökning ledde i Europa inom århundradenas lopp till en tillbakagång av de naturliga ekosystemen och djur- och växtvärldens rikedom och mångfald. Trots att fördelningen av gemenskapens landareal i olika huvudanvändningsområden har varit tämligen oförändrad sedan 1995 ökar tillbakagången och förlusten av naturliga livsmiljöer ständigt. En betydande procentandel av kända växt- och djurarter i gemenskapen är i fara. Över 1000 av de högre växtarterna och 153 fågelarter är i stor fara eller utrotningshotade. 20 % av de ryggradslösa djuren och 45 av de 65 inhemska sötvattensfiskarterna i gemenskapen är i fara. Över hälften av de kända däggdjursarterna i Frankrike, Nederländerna och Portugal, och över 80 % av reptilarterna i Nederländerna är hotade.

Gemenskapens politik för skydd av det naturliga arvet vilar på följande grunder:

- Bevarande av de icke-förnybara genetiska resurserna och undvikande av genetiskt utarmning.
- Bevarande av en global ekologisk jämvikt och skydd av livsmiljöer för flora och fauna.
- Utveckling av den etiska motivationen som utgör grunden.

På internationell nivå har gemenskapen och dess medlemsstater spelat en betydelsefull roll vid sökandet efter lösningar på globala problem såsom den globala klimatförändringen och förstörelsen av de tropiska regnskogarna.

Detta framträder tydligt även i femte åtgärdsprogrammet för miljön, antaget 1993. Programmet tar bland annat itu med miljöproblem av globala utmätt. Tyngdpunkter läggs vid bekämpning av klimatförändringen, nedbrytningen av ozonskiktet, minskningen av artrikedomen, och den fortskridande skogsfällningen i hela världen. (Se även ovan under 1.3.2.).

Av stor betydelse för miljöpolitiken är även Förenta nationernas konferens om utveckling och miljö (UNCED) som genomfördes 1992 i Rio de Janeiro. Toppmötet i Rio de Janeiro avslutades med att ett antal åtgärder antogs. Dessa är ramkonventionen om klimatet och konventionen om biologisk mångfald, som båda utgör nya folkrättsliga konventioner, Riodeklarationen, en deklaration för skogen, samt programmet Agenda 21.

7.2 Internationella avtal om skydd av djur- och växtvärld

Inom detta område har gemenskapen undertecknat följande internationella överenskommelser:

- Bonnkonventionen av den 23 juni 1979 om skydd av flyttande vilda djur (EGT nr L 210/11, 19.07.1982).
- Bernkonventionen om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö, som undertecknades av gemenskapen den 19 september 1979 (EGT nr L 38/2, 10.02.1982).

- Washingtonkonventionen av den 3 mars 1973 om internationell handel med utrotningshotade djur och växter (CITES-konventionen). Denna konvention undertecknades av gemenskapen den 3 december 1982 (EGT nr L 384/7, 31.12.1982, senast ändrad genom EGT nr L 66/24, 10.03.1989). För ytterligare förverkligande av CITES-konventionen antogs den 9 december 1996 förordning (EG) nr 338/97 om ”Skyddet av arter av vilda djur och växter genom kontroll av handeln med dem”. Förordningen innehåller en rad bestämmelser för inom- och utomgemenskaplig handel med vilda djur- och växtarter.
- Canberrakonventionen om bevarande av marina levande tillgångar i Antarktis (EGT nr L 252/27, 05.09.1981). Parlamentet har antagit en resolution om farorna för förstörelse av det antarktiska ekosystemet (EGT nr C 69, 20.03.1989), i vilken ett strängt förbud mot all exploatering av marktillgångar i Antarktis föreslås, och gemenskapen uppmanas att förklara hela Antarktis till världsnavskyddsområde.
- Konventionen av Rio de Janeiro om biologisk mångfald som undertecknades av gemenskapen i juni 1992 (EGT nr L 309/1, 13.12.1993).

7.3 Avgörande bestämmelser och områden

7.3.1 Vilda fågelarter

I april 1979 antog rådet direktiv 79/409/EEG om bevarande av vilda fåglar. Direktivet har flera målsättningar:

- Skydda, bevara, och återställa tillräckligt varierande och stora livsmiljöer för alla i direktivet omnämnda fågelarter.
- Skapande av en allmänt regelverk för skydd av dessa djurarter.
- Förbud mot försäljning, transport i försäljningssyfte, hållande av levande eller döda fåglar, fågeljakt, och fångst och dödande av fåglar – utom i vissa mycket speciella syften.

8 juni 1994 antog rådet direktiv 94/24/EG om ändring av bilaga II till direktivet om bevarande av vilda fåglar 79/409/EEG (EGT nr L 164/9, 30.06.1994). Genom direktivet utvidgas förteckningen över de fåglar som medlemsstaterna får bevilja jakt på.

7.3.2 Bevarande av naturliga livsmiljöer samt vilda djur och växter

21 maj 1992 antogs rådets direktiv om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter, det så kallade habitatdirektivet (direktiv 92/43/EEG). Direktivets huvudmål är att främja bibehållandet av den biologiska mångfalden, där dock de ekonomiska, sociala, kulturella och regionala behoven skall beaktas.

De naturliga livsmiljöernas tillstånd i medlemsstaternas europeiska område försämras outhärligen. De olika arterna av vilda djur och växter är i stigande antal allvarligt utrotningshotade. För att återställa eller bibehålla en gynnsam bevarandestatus av naturliga livsmiljöer och arter av gemenskapsintresse skall särskilda skyddsområden utnämnas. I varje

utnämnt område skall de nödvändiga åtgärderna genomföras som motsvarar de relevanta bevarandemålen. Förberedelser skall vidtas som säkerställer övervakning av bevarandestatusen av de i direktivet omnämnda naturliga arterna och livsmiljöerna. Enligt direktivet skall ett allmänt skyddssystem skapas för vissa djur och växter. För vissa arter finns regleringsåtgärder om så är försvarbart på grund av deras bevarandestatus, till detta räknas förbudet mot vissa fångst- och avlivningsmetoder.

Europaunionen har med avseende på det område som skall upptas i europeiska ekologiska nätverket för skyddade livsmiljöer "Natura 2000" medfinansierat runt 60 projekt, som kommer att tillföras totalt 45 miljoner ecu av Life-medlen.

Europaparlamentet har i en resolution om bevarande av våtmarker (A4-0238/96) uppmanat gemenskapen att inträda i Ramsarkonventionen och klassa alla våtmarker som uppfyller kriterierna i detta avtal som våtmarker av internationellt intresse. Dessutom måste biotoperna upptecknas kartografiskt i en databas, så att ett tätare nätverk av våtmarker som är förbundna med varandra kan skapas inom ramen för "Natura 2000".

7.3.3 Valfångst

Sedan 1981 har rådet begränsat införseln av valprodukter med hjälp av förordning (EEG) nr 348/81. Internationella valfångstkommissionen (IWC) fattade 1982 ett beslut om att valfångst i kommersiellt syfte skall avvecklas etappvis från och med 1986. Den 17 maj 1990 antog Europaparlamentet en resolution om moratoriet för kommersiell valfångst som antogs 1982. I resolutionen uttrycker parlamentet sin beklagan över att valfångsten fortgår sedan moratoriets ikraftträdande på grund av rent formella invändningar, och uppmanar regeringarna i samtliga IWC-medlemsländer att förlänga moratoriet. Parlamentet uppmanar särskilt Islands, Japans och Norges regeringar att noggrant efterleva moratoriet (EGT nr C 149/136, 18.06.1990). Därutöver deltog kommissionen vid förhandlingarna om en konvention om skydd av unga valar i Nord- och Östersjön, som undertecknades i september 1991 i Genève.

7.3.4 Skydd av pälsdjur

Rådet antog den 4 november 1991 förordning (EEG) nr 3254/91. Förordningen förbjuder användning av saxfällor inom gemenskapen, samt införsel av skinn och varor till EG från och med 1 januari 1996 om dessa tillverkats av delar från vissa vilda djurarter med ursprung i länder där man använder rävsax, eller där djur fångas på ett sätt som inte motsvarar internationella normer för humana fångstmetoder. Kommissionen undanlät dock att enas med de länder som använder saxfällor (Kanada och Ryssland) om humana fångstmetoder till slutet av 1995, såsom fastlagts i förordningen. Europaparlamentet har därför i en resolution av den 21 februari 1997 riktat skarp kritik mot kommissionen, och kräver i samförstånd med miljöministerrådet ett förbud mot införsel av skinn från djur som fångats med saxfällor från och med senast den 31 mars 1997(B4-0154/97).

7.3.5 Införsel av skinn från sälungar och andra produkter

Gemenskapens politik ifråga om handeln med sälskinn har sitt ursprung i en initiativresolution av Europaparlamentet (EGT nr C 87/87, 05.04.1982). 28 mars 1983 antog rådets direktiv 83/129/EEG, som innehåller förbud mot kommersiell införsel av skinn från vissa sälungar (grönlandssäl och klappmyts). I detalj förbjöds införsel av råa, garvade, och bearbetade skinn, samt produkter av ovan

nämnda skinn. Skinn som härrör från inuitfolkets (eskimåernas) traditionella jakt undantas dock från införselförbudet. Direktivet, som ursprungligen gällde fram till 1985, förlängdes den 27 september 1985 om fyra år och den 8 juni 1989 på obestämd tid, inte minst på grund av Europaparlamentets påtryckningar (89/370/EEG).

7.3.6 Djurförsök

I en resolution om begränsning av djurförsök och om skydd av försöksdjuren (EGT nr C 172/164, 02.07.1984) krävde Europaparlamentet en begränsning av djurförsöken, ifall liknande resultat skulle kunna uppnås på annat sätt och de uppnådda resultaten inom Europa registrerades i en central databas. I anslutning till denna resolution antog rådet i november 1986 direktiv 86/609/EEG (EGT nr L 358, 18.12.1986). Januari 1990 inrättade kommissionen ett rådgivande utskott för skydd av djur som används för försök och andra vetenskapliga ändamål (EGT nr L 44/30, 20.02.1990). Kommissionen framlade den 9 september 1994 ett ändringsförslag för ingåendet av det europeiska avtalet om skydd av ryggradsdjur som används för försök och andra vetenskapliga ändamål (KOM(94)0366), och antog Europaparlamentets ändringsförslag till detta den 16 juli 1996 (EGT nr C 266, 13.9.1996).

7.3.7 Tropiska regnskogar

På Europaparlamentets initiativ har rådet antagit en förordning om åtgärder för tropisk skog (förordning (EG) nr 3062/95), vars målsättning är att bevara de tropiska skogarnas artrikedom och ekosystem. Detta skall ske genom att ekonomisk och teknisk hjälp ställs till förfogande för de berörda utvecklingsländerna, och att den inhemska befolkningen får delta aktivt.

I sin resolution av den 24 mars 1994 (EGT nr C 114/35, 25.04.1994) uttryckte Europaparlamentet sin beklagan över svagheten hos det internationella avtalet om tropiskt virke, som slöts januari 1994 i Genève (nytt avtal från 1983, EGT nr L 313/9, 22.11.1985), och uppmanade Europeiska unionen att inom den organisation som skapades i och med avtalet kräva skärpta regler med avseende på en hållbar skötsel, och avsätta ytterligare budgetmedel för ett hållbart utnyttjande av de tropiska regnskogarna.

7.3.8 Zoo

Den 10 juli 1991 framlade kommissionen ett förslag till rådets direktiv om miniminormer vid hållande av djur på zoo (KOM(91)0177 - EGT nr C 249/14, 24.09.1991). Målet för detta förslag var en harmonisering av de olika nationella lagarna, med avseende på en effektiv gemenskapslagstiftning för skyddet av flora och fauna, och särskilt reglering av handeln med utrotningshotade arter.

Kommissionen föreslog att varje zoo måste ha ett godkännande för driften, i vilket fastställs att respektive zoo förfogar över lämpliga resurser för djurens skötsel och inkvartering, och att den zoologiska inrättningen anstränger sig att främja miljömedvetande, forskning, och arternas bevarande. Vidare innebar förslaget att djurparkerna utförligt och regelbundet bokför alla relevanta uppgifter om de hållna djuren, för att på så sätt möjliggöra bättre kontroll över djurens ursprung. Kommissionen meddelade efter en förfrågan under en frågestund att den hade för avsikt att dra tillbaka förslaget om ett direktiv, och ville ersätta förslaget med en rekommendation av rådet (kommissionens förslag, KOM(95)0619). Parlamentet uppmanade dock kommissionen i en

resolution antagen den 17 mars 1995 att behålla det ursprungliga förslaget om ett direktiv för att garantera enhetliga minimistandarder för djur på zoo.

7.3.9 Ökenutbredning

Rådet antog den 21 juni 1989 en resolution om växthuseffekten, i vilken rådet förklarar att åtgärder för återbeskogning och för förbättring av växtligheten inom gemenskapen måste intensifieras, och att gemenskapen skall delta oinskränkt vid internationella ansträngningar för att stoppa ökenutbredningen (EGT nr C 184, 20.07.1989). 15 oktober 1994 i Paris undertecknade gemenskapen avtalet om bekämpning av ökenutbredningen.

7.3.10 Alperna

Den 12 juni 1991 antog Europaparlamentet en resolution om hotet mot naturliga och seminaturliga livsmiljöer i Alperna på grund av den ökande sommar- och vinterturismen i dessa områden. I resolutionen kräver parlamentet åtgärder för att skydda miljön i alpområdet mot följderna av den växande tursimen (EGT nr C 183/112, 15.07.1991). Den 9 mars 1996 trädde konventionen om skydd av Alperna i kraft (beslut 96/191/EG). Fördragsparter är Österrike, Tyskland, Frankrike, Slovenien, Liechtenstein och Europeiska gemenskapen.

7.4 Europaparlamentets roll

Ytterligare områden i samband med naturskydd som behandlats av Europaparlamentet och som inte redan nämnts ovan är följande:

- Munksälen: Europaparlamentet understryker i sin resolution av den 22 november 1990 om munksälen att munksälen är utrotningshotad, och uppmanar kommissionen att omgående utarbeta ett åtgärdsprogram för bevarande av denna art. Parlamentet kräver att programmet särskilt omfattar utbildningsinsatser, inrättande av biologiska forskningsstationer, såväl som ett program för vaccinering av sälar mot ”Phocine-distemper”-viruset som kan överföras till munksälarna, och att programmet skall finansieras med medel ur Acnat-fonden (EGT nr C 324/215, 24.12.1990).
- Skydd av varg och brunbjörn: Krav på omedelbara åtgärder för dessa ytterst utrotningshotade arter, och ekonomiskt stöd till dessa åtgärder (EGT nr C 69, 20.03.1989),
- Miljön i amazonasområdet: I en initiativresolution om de negativa följderna av EG:s och olika internationella organisationers finansieringsåtgärder för miljön i amazonasområdet (EGT nr C 158/323, 26.06.1989) uppmanas gemenskapen att verka för att staterna i Amazonasområdet fastlägger en strategi för bevarande av området, och att påverka medlemsstaterna och bankerna till skuldombördningsprogram inom vars ramar det inte investeras i projekt som främjar avskogning.

I en ytterligare resolution av den 25 oktober 1990 fördömer Europaparlamentet stödet till järnmalmsgruvprojektet i Carajas (Brasilien) (EKSG-lån) och anmodar kommissionen att stödja användningen av alternativa bränslen istället för träkol vid framställning av råjärn. Till detta ändamål skall kommissionen avsätta EKSG-medel, frysa införseln av råjärn från Brasilien

så länge det framställs med hjälp av träkol, och undersöka de oönskade ekologiska och sociala verkningarna av framställningen av råjärn som importerats från andra länder (EGT nr C 295/189, 196, 26.11.1990). Vidare uppmanar parlamentet gemenskapen, med förhoppning om att de lokala energiproblemen löses, att införa ett moratorium för råjärnimport från Carajas och därutöver engagerar sig för ett alternativt projekt där en annan energikälla än träkol används.

- GATT-WTO: I december 1996 genomfördes den första WTO-ministerkonferensen i Singapore, som bland annat avhandlade sambanden mellan världshandel och miljöskydd. Inför detta möte antog Europaparlamentet en resolution, i vilken parlamentet uttalade sig för ett förstärkt inbegripande av miljöpolitiska aspekter i världshandelsorganisationens arbete, framför allt de multilaterala miljöskyddskonventionerna (EGT nr C 166, 10.06.1996).

EUROPEISKA GEMENSKAPENS VIKTIGASTE LAGBESTÄMMELSER ANGÅENDE

NATURSKYDD

År	Åtgärd	Titel (delvis avkortade)	Europaparlamentets yttrande	Datum för ikraftträdande ¹
1979	Direktiv 79/409/EEG EGT nr L 103/1, 25.04.1979	Om bevarande av vilda fåglar	EGT nr C 163/28, 11.07.1977	06.04.1981
(senaste ändring 1994)	Direktiv 94/24/EG EGT nr L 164/9, 30.06.1994		EGT nr C 150/285, 14.05.1992 EGT nr C 205/171, 25.07.1994	
1981	Förordning (EEG) nr 348/81 EGT nr L 39/1, 12.02.1981	Gemensamma regler för import av valprodukter	EGT nr C 291/49, 10.11.1980	01.01.1982
1982	Förordning (EEG) nr 3626/82 EGT nr L 84/1, 31.12.1982	Washingtonkonventionen om internationell handel med utrotningshotade växter och djur	EGT nr C 327/105, 14.12.1981	31.12.1982
(senaste ändring 1996)	Förordning (EG) nr 338/97 EGT nr L 61, 03.03.1997		Beslut EGT nr C 320, 28.10.1996	
1983	Direktiv 83/129/EEG EGT nr L 91/30, 09.04.1983	Införsel i medlemsstaterna av skinn från vissa sälungar och produkter av sådana skinn	EGT nr C 334/132, 20.12.1982	01.10.1983
1986	Förordning (EEG) nr 3528/86 EGT nr L 326/2, 21.11.1986	Skydd av skogarna i gemenskapen mot luftföroreningar	EGT nr C 172/87, 02.07.1984	24.11.1986
(senaste ändring 1994)	Förordning (EG) nr 1091/94 EGT nr L 125/1, 18.05.1994			
1986	Direktiv 86/609/EEG EGT nr L 358/1, 18.12.1986	Skydd av djur som används för försök och andra vetenskapliga ändamål	EGT nr C 255/250, 13.10.1986	24.11.1989
1989	Direktiv 89/370/EEG EGT nr L 163/37, 14.06.1989	Införsel av skinn från sälungar och andra produkter		15.06.1989

Europaparlamentet och Europeiska Unionens miljöpolitik

År	Åtgärd	Titel (delvis avkortade)	Europaparlamentets yttrande	Datum för ikraftträdande ¹
1991	Förordning (EEG) nr 3907/91 EGT nr L 370/17, 31.12.1991	Gemenskapsaktion för naturskydd (Acnat)	EGT nr C 19/282, 28.01.1991	01.01.1992
1991	Förordning (EEG) nr 3254/91 EGT nr L 308/1, 09.11.1991	Skydd av pälsdjur (förbud mot saxfällor)	EGT nr C 260, von 1990	09.11.1991
1992	Förordning (EEG) nr 1973/92 EGT nr L 206/1, 22.07.1992	Inrättande av ett finansiellt instrument för miljön (LIFE)	EGT nr C 267/211, 14.10.1991	23.07.1992
1992	Direktiv 92/43/EEG EGT nr L 206/7, 22.07.1992	Bevarande av livsmiljöer	EGT nr C 75/12, 20.03.1991	10.06.1992
1992	Förordning (EEG) nr 2158/92 EGT nr L 217/3, 31.07.1992	Skydd av gemenskapens skogar mot bränder		03.11.1992
(senaste ändring 1994)	Förordning (EG) nr 804/94 EGT nr L 93/11, 12.04.1994			
1993	Beslut 93/626/EEG EGT nr L 309/1, 13.12.1993	Konventionen om biologisk mångfald	EGT nr C 194, 19.07.1993	
1995	Förordning (EG) nr 3062/95 EGT nr L 327/9, 30.12.1995	Åtgärder för tropisk skog		
1996	Beslut 96/191/EG EGT nr L 61/31, 12.03.1996	Konventionen om skydd för Alperna	EGT nr C 18/425, 23.01.1995	

¹ ”Datum för ikraftträdande” innebär senaste datum för införlivande av direktiv i nationell lagstiftning.

8. INTERNATIONELLT SAMARBETE

8.1 Allmänt

I och med ikraftträdandet av Europeiska enhetsakten (EEA) den 1 juli 1987 omnämdes miljöpolitiken för första gången uttryckligen som en gemenskapsuppgift i artikel 130r–t i det reviderade EEG-fördraget. Därmed gavs EG även för första gången uttryckligen rätten till internationellt samarbete inom miljöområdet, om intern behörighet består (jfr även EG-domstolens dom i AETR, vilken refereras till i Europeiska enhetsaktens slutakt).

Unionsfördraget från Maastricht omformulerade artiklarna 130r– t. Framför allt ändrades parlamentets delaktighet, som numera vid sidan om hörande av parlamentet och samarbetsförfarandet även omfattar medbestämmandeförfarandet. Majoritetskrav i rådet reglerades uttryckligen, men det motsvarar praxis enligt Europeiska enhetsakten. Vid sidan om detta uppnåddes en förändring genom att ”främja åtgärder på internationell nivå för att lösa regionala eller globala miljöproblem” skrevs in i målen för miljöpolitiken i artikel 130r.1 i EG-fördraget. Dessutom är miljöskyddskraven inte längre bara beståndsdel av annan gemenskapspolitik, utan måste därutöver inbegripas i fastställandet och genomförandet av annan gemenskapspolitik.

Utmärkande för gemenskapens miljöpolitik är att internationella förpliktelser kan ingås såväl av gemenskapen som av medlemsstaterna samtidigt (s.k. blandade avtal). Regionala problem löses mest ändamålsenligt inom snävare ramar (Medelhavsområdet, alpländerna, nordiska länder, föreningar av Rhen, se vidare nedan).

Gemenskapens miljöskyddsbehörighet i förhållande till medlemsstaterna bedöms såsom all gemenskapsverksamhet enligt subsidiaritetsprincipen (artikel 3b.2 i EG-fördraget. Enligt Europeiska enhetsakten omnämndes principen uttryckligen endast inom miljöpolitiken, artikel 130r.5 i EEG-fördraget). Enligt denna är förutsättningen för att gemenskapen skall bli verksam inom miljöområdet att ett miljöproblem kan lösas bättre inom europeisk ram, än vad de enskilda staterna förmår. Detta är fallet vid en avsevärd del av miljöbelastningarna. Luftförorening, havsförorening och faror för radioaktiv inverkan t.ex. har gränsöverskridande karaktär och kan därför inte begränsas tillfredsställande genom de medel som står till förfogande i en endaste stat. Inom dessa områden är gemenskapens behörighet given.

När kompetensen faller på gemenskapen, påtar sig gemenskapen samtidigt uppgiften om internationellt samarbete (jfr artikel 130r.4 i EG-fördraget). Befogenheten att sluta internationella avtal är alltså given om avtalets föremål är en miljöfråga som berör fler än en stat inom gemenskapen.

I femte åtgärdsprogrammet för miljön (1990–1994) nämns bl.a. följande åtgärder för dess genomförande inom internationella ramar (jfr. EGT nr C 138, 17.05.1993):

- Stärka gemenskapens deltagande vid skydd av klimat och ozonskikt.
- Deltagande i alla relevanta initiativ för skydd av regionala hav och internationella vattendrag.
- Främjande av regionalt samarbete för att kunna ta särskilda gränsöverskridande problem i grepp.

- Stöd vid utarbetande av ett internationellt fördrag för skydd av skogarna.
- En vidare förstärkning av samarbetet i miljöfrågor med icke-medlemsstater, särskilt medlemmar av Europeiska frihandelssammanslutningen (EFTA), Japan, och USA.

Under tiden har kommissionen framlagt ett ändringsförslag till översyn av Europeiska gemenskapens åtgärdsprogram för miljön och en hållbar utveckling (KOM(96)0648).

8.2 Avtal

Gemenskapen, som skall vara juridisk person enligt artikel 210 i EG-fördraget, är fördragspart i ett stort antal internationella konventioner och överenskommelser.

Befogenheten att sluta fördrag med tredje land ges enligt artiklar 228 och 238 i EG-fördraget. Kommissionen förhandlar fördragen enligt artikel 228 i EG-fördraget och framlägger dem för Europaparlamentet och ministerrådet, som slutligen fattar beslut om dem.

8.2.1 Som avtal med internationell räckvidd kan följande anföras som exempel:

- Bernkonventionen om skydd av europeiska vilda djur och växter (1979).
- Bonnkonventionen om skydd av flyttfåglar (1979).
- Genèvekonventionen om långväga gränsöverskridande luftföroreningar (1979).
- Washingtonkonventionen om internationell handel med utrotningshotade växter och djur (CITES 1982).
- Wienkonventionen om skydd av ozonskiktet (1988), Montrealprotokollet 1988 (fortlöpande skärpningar), Londonavtalet om industriländernas utträddande från freonproduktionen fram till år 2000, såväl som hjälpfonder för tredje världen med en storlek på USD 240 miljoner, och Köpenhamnprotokollet 1992).
- Sofiakonventionen om undvikande av kväveoxider i industrin och Europas trafik (1988).
- Baselkonventionen om kontroll av gränsöverskridande transporter och slutligt omhändertagande av miljöfarligt avfall (1989).
- Förenta nationernas ramkonvention om klimatförändring (Rio de Janeiro 1992, årlig vidareutveckling av konventionen).
- Konventionen om biologisk mångfald (Nairobi 1992).
- Konventionen om bekämpning av ökenutbredning och följder av torra, särskilt i Afrika (Paris 1994),
- Esbokonventionen om bedömning av inverkan på miljön i ett gränsöverskridande sammanhang (1996).

8.2.2 Avtal med regional betydelse är:

- Bonnkonventionen om skydd av floden Rhen mot kemisk förorening (1976),
- Konventionen om skydd av Medelhavet mot föroreningar av avfallsutsläpp från fartyg och flygplan (Barcelonakonventionen 1976),
- Överenskommelsen om samarbete vid bekämpning av förorening av Nordsjön genom olja och andra skadliga ämnen (Bonn-avtalet 1984).

- Oslokonventionen rörande fisket och bevarandet av de levande tillgångarna i Östersjön och i Bälten (1983).
- Konventionen om bevarande av marina levande tillgångar i Antarktis (Canberrakonventionen 1980).
- Magdeburgkonventionen om skydd av floden Elbe mot förorening (1990),
- Lissabonkonventionen om skydd av Nordostatlanten mot föroreningar orsakade av olycksfall (1990),
- Pariskonventionen om skydd av Nordostatlantens havsmiljö (1992),
- Konventionen om skydd av Alperna (Alpkonventionen, Salzburg 1991),
- Konventionen om skydd av floden Oder (1996).

8.2.3 Bilateral avtal

Sådana består bl.a. mellan gemenskapen och Norge om forskning och utveckling inom miljöskyddsområdet (1989), och med avseende på Gabčíkovo-Nagymaros-dammprojektet med Ungern, Tjeckien och Slovakien (1992).

8.3 Aktiviteter på internationell nivå - samarbete i internationella organ

8.3.1 Allmänt

Gemenskapen deltar aktivt i arbetet i internationella organisationer såsom t.ex. Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD), sedan 1991 är gemenskapen medlem av Förenta nationernas organisation för livsmedel och jordbruk (FAO), och bygger ständigt ut samarbetet med Europarådet.

Gemenskapen representeras av EG-kommissionen inom ramen för Förenta nationernas ekonomiska kommission för Europa (ECE), och Förenta nationernas miljöprogram UNEP.

8.3.2 Relationer med Central- och Östeuropa

I förhållandet till staterna i Central- och Östeuropa ledde redan upptagandet av officiella relationer mellan EG och Rådet för ömsesidigt ekonomiskt bistånd (COMECON) i juni 1988 till kontakter, även med avseende på samarbete inom miljöskyddsområdet.

I anslutning till Helsingforskonferensen om säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) undertecknades 1979 i Genève konventionen om långväga gränsöverskridande luftföroreningar, i vilken gemenskapen är fördragspart. Hösten 1988 undertecknades en deklaration av 24 FN-medlemsstater, varav 12 västeuropeiska stater och några östeuropeiska, enligt vilken de västeuropeiska staterna förpliktat sig att minska kväveoxidutsläppen från kraftverk, industrianläggningar och bilar med 30 % fram till år 1998, medan de tekniskt inte lika långt utvecklade östeuropeiska staterna skall frysa sina nationella utsläppsnivåer till 1987 års nivå. Protokollet är ett komplement till Helsingforsprotokollet av 1985, som innebär en minskning av svaveldioxidutsläppen med 30 %.

När den första särskilda OSSE-miljökonferensen genomfördes i oktober och november 1989 i Sofia (Bulgarien) med 35 deltagande stater, representerades Europeiska gemenskapen av rådets president

och den ansvarige kommissionären. Huvudfrågor under denna konferens var förhindrandet av miljökatastrofer som orsakas av industrin och statsgränsöverskridande bekämpning av sådana olycksfallsföljder, hanteringen av farliga kemiska ämnen, såväl som förorening av gränsöverskridande floder och andra sjöar och vattendrag.

Vid det 15:e toppmötet 1989 i Paris fattades beslut om Phare-programmet (bistånd för återuppbyggnad av näringslivet i Polen och Ungern, EGT nr L 375, 23.12.1989). Programmet utvidgades inom årens lopp till att omfatta även Bulgarien, Tjeckiska republiken, Slovakien och före detta DDR (fram till 3 oktober 1990), Rumänien, Albanien, Estland, Lettland, och Litauen, och de före detta jugoslaviska republikerna Slovenien, Makedonien och Bosnien-Hercegovina. Med hjälp av detta program har följande miljöprogram fått stöd:

Tabell 11: Phare-miljöprogram, 1990–1995 i miljoner ecu

Land	1990	1991	1992	1993	1994	1995*	Totalt
Albanien				3,3			3,3
Bulgarien	3,5	7,5	7,5	7,0	15,1	7,0	47,6
Tjeck. rep.	18,8	2,6			15,0		36,4
Slovakien	11,2	2,4				1,0	14,6
Ungern	25,0	10,0	10,0		14,5	12,0	71,5
Polen	22,0	35,0	18,0		14,0	22,0	111,0
f.d. DDR	20,0						20,0
Rumänien		20,0	5,0				7,0
Estland			0,3	0,65	4,9		5,85
Litauen			0,1	1,0	1,0		2,1
Lettland			0,7	1,0	5,5		7,2
Slovenien					1,9		1,9
Regionalt	2,0	20,0	26,0		3,0	20,0	66,0
Totalt	102,5	79,4	67,6	12,9	74,7	62,0	394,45

* = uppdaterade siffror

Källa: Progress and strategy paper
Environment to the year 2000
Europeiska kommissionen GD 1, 1995.

Utgifterna för miljö och kärnrelaterade områden berörde t.ex. 1995 endast 7 % av de totala medel som står till förfogande för PHARE.

På liknande sätt stöds miljöprogram även genom TACIS-programmet (tekniskt bistånd till före detta Sovjetunionens oberoende stater, EGT nr L 187, 29.07.1993), för vilket det har avsatts ett belopp på 2224 miljoner ECU för tidsperioden 1996–1999. Åtgärdsprogram för miljön i central- och östeuropa var föremål för ministerkonferenserna i Dobris-Castle (Tjeckien) och Lugano (1993) såväl som uppföljningskonferensen 1995 i Sofia.

För att kunna fortsätta den så kallade strukturerade dialogen för förberedelse av upptagandet av centraleuropas stater, genomfördes i mars 1996 den andra gemensamma ministerkonferensen om

miljöfrågor. Under den avhandlades bland annat tillnärmning av miljörelaterade lagar i Centraleuropas stater och Europeiska unionen, såväl som Sofiakonferensens uppföljningsåtgärder.

8.3.3 Relationer till EFTA

Sedan 1984 bestod ett samarbete inom miljöskyddsområdet mellan Europeiska gemenskapen och EFTA (Europeiska frihandelssammanslutningen), vilken Österrike, Norge, Sverige, Schweiz, Island, Finland, och Liechtenstein tillhörde. Samarbetets ramar och innehåll fastlades av EG- och EFTA-staternas miljöministrar och representanter för EG-kommissionen under en gemensam kongress i oktober 1987 i Nordwijk.

Samarbetet omfattade luftförorening, markskydd, skydd av hav, sjöar och vattendrag, miljöolyckor, och rena teknologier. Vid sidan om kontakterna mellan organisationerna genomfördes även bilaterala sammankomster mellan representanter för EG och EFTA:s enskilda medlemsstater. Inom de ramarna har redan överenskommelser slutits för konkreta projekt, t.ex. stöd till en studie om byggnation av en Brenner-tunnel med budgetmedel av EG. Inom ramen för EES-avtalet tas även hänsyn till miljöskyddet. Efter upptagandet av Österrike, Finland och Sverige i EU återstår att se hur relationen till de återstående EFTA-staterna utvecklas.

8.3.4 Relationer till stater i tredje världen

Angående relationen med stater i tredje världen bör särskilt samarbetet mellan Europeiska unionen och de 69 AVS-staterna omnämnas. EG är knutet till dessa stater genom Lomékonventionen. Fjärde avtalet (1990-2000) löper över tio år, där dock det tillhörande första finansprotokollet preliminärt sträcker sig över de första fem åren. Avtalet innebär ett generellt samarbete inom miljöskyddet. EG och ACP-staterna har enats om ett generellt förbud mot export av giftigt avfall till AVS-staterna.

Kommissionen har i praktiken avslutat planeringen av gemenskapens bistånd inom ramen för första finansieringsprotokollet av Lomé IV, där det i hög grad tagits hänsyn till de nya prioriteringarna även med avseende på miljöskydd.

De bilaterala relationerna mellan gemenskapen och ASEAN:s medlemsstater har vidareutvecklats. Den 27 juli 1993 invigdes i Singapore det regionala institutet EEG-Singapore för miljöteknologi.

8.3.5 Riokonferensen

Europeiska gemenskapen var vid sidan om medlemsstaterna representerad som fullvärdig medlem under Förenta nationernas konferens om miljö och utveckling (UNCED) mellan den 3 till 14 juni 1992 i Rio de Janeiro. Där skapades ett fundament för ett förstärkt internationellt samarbete med avseende på en långsiktig hållbar och miljövänlig utveckling, även om resultaten inte helt motsvarade gemenskapens ursprungliga förväntningar. Konferensen antog ett åtgärdsprogram med titeln Agenda 21 för att skapa ett fundament för en långsiktig och hållbar utveckling på lokal, nationell och internationell nivå fram till år 2000, vid sidan om denna antogs den så kallade Riodeklarationen med 27 principer för övergången till en hållbar utveckling, och slutligen principdeklarationerna bl.a. om skötsel, bevarande och hållbart utnyttjande av alla skogar, om de områdessöverskridande fiskbestånden och långväga vandrande fiskar, och förstärkningen (avtal av den 17 juni 1994 i Paris). Inom konferensens ramar undertecknades konventionen om klimatförändringar och konventionen om biologisk mångfald. För att finansiera lösningen på de

globala miljöproblemen rekommenderade gemenskapen upprättandet av fonden ”Global Environment Facility” (GEF, globala miljöinstrumentet). Fördragsparterna av ramkonventionen om klimatförändringar kom överens om att fram till år 2000 stabilisera avgasutsläppen, som ansvarar för växthuseffekten, till 1990 års nivå.

I juni 1997 genomför FN:s generalförsamling en extrasession till femte årsdagen av Riokonferensen, och för att utvärdera resultaten av genomförandet av de överenskommelser som slöts under denna konferens.

Inför denna konferens har parlamentet i en resolution (A4-0083/97) särskilt riktat kritik mot att EU:s medlemsstater, som hör till huvudförorsakarna av den globala miljöförstöringen, inte hållit de löften som ingicks med anledning av Riokonferensen.

EUROPEISKA GEMENSKAPENS VIKTIGASTE LAGBESTÄMMELSER
ANGÅENDE

INTERNATIONELLT SAMARBETE

År	Åtgärd	Titel (delvis avkortade)	Europaparlamentets yttrande	Datum för ikraftträdande ¹
1975	Beslut 75/437/EEG EGT nr L 194/5, 25.07.1975	Pariskonventionen om förhindrandet av havsföroreningar från landbaserade källor		06.05.1978
1977	Beslut 77/586/EEG EGT nr L 240/48, 19.09.1977	Bernkonventionen om den internationella kommissionen för skydd av Rhen		
1977	Beslut 77/585/EEG EGT nr L 240/1, 19.09.1977	Barcelonakonventionen om skydd av Medelhavet mot föroreningar	EGT nr C 259/42, 04.11.1976	
1981	Beslut 81/420/EEG EGT nr L 162/4, 19.06.1981	Protokoll om samarbete vid bekämpning av förorening av Medelhavet av olja och andra skadliga ämnen i nödlägen	EGT nr C 28/55, 09.02.1981	
1981	Beslut 81/462/EEG EGT nr L 171/11, 27.06.1981	Konventionen om långväga gränsöverskridande luftföroreningar	EGT nr C 59/71, 10.03.1980	
(senaste ändring 1993)	Beslut 93/361/EEG EGT nr L 149, 21.06.1993		EGT nr C 150/226, 15.06.1992	
1981	Beslut 81/691/EEG EGT nr L 252/26, 05.09.1981	Konventionen om bevarande av levande marina tillgångar i Antarktis		
1982	Förordning (EEG) nr 3626/82 EGT nr L 384/1, 31.12.1982	Förordning om internationell handel med utrotningshotade växter och djur	EGT nr C 327/105, 14.12.1981	31.12.1992
(senaste ändring 1990)	Förordning (EEG) nr 197/90 EGT nr L 29/1, 31.01.1990			
1982	Beslut 82/461/EEG EGT nr L 210/10, 19.07.1982	Bonnkonventionen om skydd av flyttfåglar	EGT nr C 327/95, 14.12.1981	
1982	Beslut 82/72/EEG EGT nr L 38/1, 10.02.1982	Bernkonventionen om bevarande av vilda djur och växter i Europa	EGT nr C 175/18, 14.07.1980	
1983	Beslut 83/101/EEG EGT nr L 67/1, 12.03.1983	Protokoll om skydd av Medelhavet mot förorening från landbaserade källor	EGT nr C 334/136, 20.12.1982	

Europaparlamentet och Europeiska Unionens miljöpolitik

År	Åtgärd	Titel (delvis avkortade)	Europaparlamentets yttrande	Datum för ikraftträdande ¹
1983	Beslut 83/414/EEG EGT nr L 237/4, 26.08.1983	Konvention rörande fisket och bevarandet av de levande tillgångarna i Östersjön och i Bälten	EGT nr C 242/128, 12.09.1983	
1983	Beslut 83/414/EEG EGT nr L 237/4, 26.08.1983	Protokoll från konferensen med representanterna för de stater som anslutit sig till konvention rörande fisket och bevarandet av de levande tillgångarna i Östersjön och i Bälten	EGT nr C 242/128, 12.09.1983	
1984	Beslut 84/358/EEG EGT nr L 188/7, 16.07.1984	Överenskommelsen om samarbete vid bekämpning av förorening av Nordsjön genom olja och andra skadliga ämnen (Bonnavalet)	EGT nr C 127/120, 14.05.1984	
(1993 senaste ändring)	Beslut 93/540/EEG EGT nr L 263, 22.10.1993		EGT nr C 42/36, 15.02.1993	
1987	Beslut 87/57/EEG EGT nr L 24/46, 27.01.1987	Tilläggsprotokoll till konventionen för förhindrandet av förorening av havet från landbaserade källor	EGT nr C 352/305, 31.12.1985	
1988	Beslut 88/540/EEG EGT nr L 297/8, 31.10.1988	Wienkonventionen om ozonskiktet	EGT nr C 187/53, 18.07.1988	
1988	Beslut 88/540/EEG EGT nr L 297/8, 31.10.1988	Montrealprotokollet om ämnen som bryter ned ozonskiktet	EGT nr C 187/53, 18.07.1988	
(senaste ändring 1994)	Beslut 94/68/EG EGT nr L 33/1, 07.02.1994		EGT nr C 268/191, 04.10.1993	
1990	Beslut 90/100/EEG EGT nr L 90/18, 05.04.1990	Samarbete med Österrike vid hushållning med vattenresurserna i Donauebäckenet	EGT nr C 256/152, 15.09.1989	
1993	Beslut 93/98/EEG EGT nr L 39, 16.02.1993	Baselkonventionen om kontroll av gränsöverskridande transporter och slutligt omhändertagande av miljöfarligt avfall	EGT nr C 72/67, 18.03.1991	
1993	Beslut 93/550/EEG EGT nr L 267/20, 28.10.1993	Lissabonkonventionen om skydd av Nordostatlantens kuster och vatten mot förorening	EGT nr C 176/211, 28.06.1993	
1993	Beslut 93/626/EEG EGT nr L 309/1, 13.12.1993	Konventionen om biologisk mångfald	EGT nr C 194/401, 19.07.1993	
1994	Beslut 94/69/EG EGT nr L 33/11, 07.02.1994	Ramkonventionen om klimatförändring	EGT nr C 194/358, 19.07.1993	

Europaparlamentet och Europeiska Unionens miljöpolitik

År	Åtgärd	Titel (delvis avkortade)	Europaparlamentets yttrande	Datum för ikraftträdande ¹
1994	Beslut 94/156,157/EG EGT nr L 73/1, 16.03.1994	Helsingforskonventionen om skydd av östersjöområdets marina miljö (Helsingforskonventionen av 1974 i 1992 års version)	EGT nr C 315/627, 22.11.1993	
1996	Beslut 96/191/EG EGT nr L 61, 12.03.1996	Alpkonventionen	EGT nr C 18/425, 23.01.1995	

¹”Datum för ikraftträdande” innebär senaste datum för ikraftträdande av direktiv i nationell lagstiftning.

9. MILJÖPOLITIKENS GENOMFÖRANDE

9.1 Allmänt - informationssystem

Gemenskapen har utvecklat en rad stödåtgärder som har visat sig vara nödvändiga för genomförandet av en effektiv miljöpolitik.

I juni 1985 antog rådet kommissionens åtgärdsprogram för försöksverksamhet angående sammanställning, samordning och avstämning av information om miljöns status och gemenskapens naturresurser (EGT nr L 176, 06.07.1985). Programmet innefattar särskilt:

- urval och beskrivning av biotoper av överlägsen betydelse för naturskyddet,
- insamling och utvärdering av uppgifter om sur nederbörd,
- sammanställning och organisering av sammanhängande information om miljöresurser och miljökanntecken i Medelhavsområdet (markanvändning, markerosion, kvalitet av vatten, risk för jordbävningar, kustområden),
- jämförbarhet och tillgänglighet av de miljödata som registreras i medlemsstaterna, såväl som metoder för analys av dessa data.

De på så sätt erhållna upplysningarna offentliggörs, såvida detta inte strider mot sekretessregler.

Gemenskapen eftersträvar även en förbättring av jämförbarheten av medlemstaternas statistik. Detta ingår för övrigt i Europeiska miljöbyrån (EEA) och Europeiska nätverket för miljöinformation och miljöövervaknings verksamhetsområde, vilka det fattades beslut om den 7 maj 1990 (EGT nr L 120/1, 11.05.1990).

Kommissionen har föreslagit ett fyraårigt program (1994–1997) för utveckling av en regelbunden officiell miljöstatistik (KOM(92)0483). Därmed skall en delsektor miljö skapas inom gemenskapens system för statistik, vilket skall möjliggöra utvecklingen av en regelbunden officiell miljöstatistik och underlätta samordningen av arbeten från enskilda staters organ och gemenskapssystemet. Rådet har dock ännu inte antagit programmet.

9.2 Forskningsprogram

För närvarande löper följande forskningsprogram:

- Program som genomförs som direkta åtgärder av EG:s forskningscentrum.
- Program som avvecklas inom ramen för åtgärder om vilka avtal slutits (indirekta åtgärder) och samordnade åtgärder (samarbete med tredje land inom vetenskaplig och teknisk utveckling – COST).

Gemenskapens ramprogram för forskning, teknisk utveckling och demonstration (1994–1998) antogs av rådet och Europaparlamentet den 26 april 1994 (beslut nr 1110/94/EG, EGT nr L 126/1,

18.05.1994). Sedan anslutningen av Finland, Sverige, och Österrike är numera 13,1 miljarder ecu avsatta för programmet. Programmets mål är att höja den europeiska industrins konkurrenskraft, höja livskvaliteten, och utveckla vetenskapliga och tekniska grunder för främjandet av en hållbar utveckling, miljöskydd, och annan gemenskapspolitik.

Vad beträffar miljön anförs fem tyngdpunkter:

- Vidareutveckling av en vetenskapliga grund för fastställande och genomförande av gemenskapens miljöpolitik, med en hög miljöskyddsnivå som målsättning.
- Bidra till förbättring av industrins konkurrenskraft genom främjande av utveckling av grundläggande teknologi som mot bakgrund av en hållbar utveckling tar hänsyn till miljöbelastningar, och förbättring av möjligheterna att lösa och tidigt ta hänsyn till miljöproblem.
- Bidra till förtydligande av de processer som försiggår inom systemet jorden och observationen av processernas förlopp, såväl som undersökning av konsekvenserna av mänsklig aktivitet för systemets utmärkande drag och processer.
- Sökande efter tekniker för ekologisk sanering av förorenade områden.
- Vidareutveckling av forskning och teknik för beskrivning, övervakning, prognostisering, och skydd av havsmiljön.

Vidare har inom biovetenskapen och -tekniken tre tyndpunkter fastlagts: bioteknik, biomedicin och hälsa, samt jordbruk och fiske (inklusive jordbruksindustri, livsmedelsteknik, skogsbruk, och regional utveckling). Inom energiområdet ligger tyngdpunkten vid tekniker för en mer miljövänlig och rationell energiproduktion och användning av energi.

Den 15 december 1994 antog rådet ett särskilt program för forskning och utveckling, inklusive demonstration, inom miljö och klimat (1994–1998, beslut nr 94/911/EG, EGT nr L 361/1, 31.12.1994). Programmet har tilldelats 532 miljoner ecu. Ytterligare ett särskilt program, för vilket har ställts till förfogande 552 miljoner ecu, planeras inom bioteknologin (beslut nr 94/912/EG - EGT nr L 361/25, 31.12.1994).

9.3 Sammanhållningsfonden

Med fördraget om Europeiska unionen skapades enligt artikel 130d i EG-fördraget en sammanhållningsfond som medfinansierar projekt inom miljö och transeuropeisk transportinfrastruktur. Med förordning (EG) nr 1164/94 ställs för tidsperioden 1993–1997 totalt över 15 miljarder ECU till förfogande. Sammanhållningsfondens förmånstagare är Spanien, Grekland, Portugal och Irland. 1996 medfinansierades projekt för miljöskydd särskilt inom vattenförsörjning, hantering av avloppsvatten, avfallshantering, och bekämpning av markerosion. För 1997 har kommissionen beviljat Grekland totalt 21,1 miljoner ecu för sex miljöskyddsprojekt. Detta belopp motsvarar ca 80–85 % av de offentliga utgifterna inom detta område. Portugal beviljades för 1997 hela 53,5 miljoner ecu, med vilka åtta miljöprojekt skall stödjas. Detta motsvarar 85 % av de offentliga utgifterna för dessa projekt.

I motsats till de redan tidigare befintliga strukturfonderna, som skall utjämna skillnaderna mellan EU:s regioner, främjas genom sammahållningsfonderna enskilda projekt istället för program endast inom nämnda områden. Ändå inbegrips miljöpolitiska synpunkter även inom strukturfonderna.

9.4 Främjande av investeringar för förbättring av miljön

Europeiska investeringsbanken (EIB) beviljar lån för byggnation av avfallsbearbetningsanläggningar och avloppsreningsverk, för projekt för förbättrande av vattnets kvalitet, för minskning av luftförorening och bullerbesvär osv. Dessutom finansierar banken projekt som främjar spjutspetsteknologier, regional utveckling, eller energisektorn. Ett stort antal bidrag från Europeiska fonden för regional utveckling har liknande målsättningar, och samlas upp inom det nya riktade ENVIREGprogrammet. Dessutom kan gemenskapen med åtgärdsprogrammet för miljön som grund sedan 1984 bevilja ekonomiskt stöd som omfattar utveckling av miljövänlig teknik, avfallsåtervinning, eller bevarandet av betydelsefulla biotoper.

Med förordningen om inrättande av ett finansiellt instrument för miljön (Life) bidrar EG till utveckling och genomförande av gemenskapens miljöpolitik och miljölag. Den andra fasen (1996–1999), vilken omfattas av finansieringsramar på 450 miljoner ecu, innebär genom förordning (EG) nr 404/96 det finansiella instrumentets insats inom vissa prioriterade områden, såsom det europeiska nätverket "Natura 2000", hållbar utveckling av industriell verksamhet, och bistånd till associerade stater i centraleuropa.

Genom rådets beslut av den 13 september 1993 (93/500/EEG, EGT nr L 235/41, 18.09.1993) främjas förnybara energikällor i gemenskapen (Altenerprogrammet). Programmet löper över en period på fem år (1993–1997) och har försetts med 40 miljoner ecu. Vidare främjar programmet THERMIE energiteknik i Europa, och programmet SAVE hushållning med energi.

För SAVE I ställdes för åren 1991 till 1995 totalt 35 miljoner Ecu till förfogande. Fortsättningsprogrammet SAVE II omfattar 45 miljoner Ecu för tidsperioden 1996–2000. Programmet skall inom alla områden stimulera effektiviseringsåtgärder med avseende på energi, och främja investeringar med energihushållning som målsättning såväl från privata som offentliga konsumenter och industrin, och skapa förutsättningar för att förbättra slutanvändarnas intensiva energiförbrukning.

Tabell 12: I budgeten avsatta medel under rubriken ”miljö” (i ecu)

År	Förpliktelser	Betalningar
1986	30 899 463	21 750 325
1987	38 281 816	31 667 008
1988	36 845 905	35 220 000
1989	43 985 000	37 010 400
1990	51 980 000	48 269 000
1991	83 503 000	48 897 000
1992	147 613 000	116 061 000
1993	101 233 000	110 342 000
1994*	133 450 000	112 698 000
1995*	135 000 000	120 000 000
1996	133 400 000	
1997	131 769 000	

* = inklusive katastrofhjälp

Källa för senaste uppgifter: Gesamtbericht der Europäischen Kommission über die Tätigkeit der Europäischen Union 1996.

DEL II: UTSKOTTET FÖR MILJÖ, FOLKHÄLSA OCH KONSUMENTSKYDD
SAMMANSÄTTNING OCH ARBETSUPPGIFTER

1. SAMMANSÄTTNING:

a) Styrelsen för utskottet för miljö, folkhälsa och konsumentskydd

Ordförande: Ken Collins (PSE, GB)

Vice ordförande: Danilo Poggiolini (PPE, I)
Lone Dybkjær (ELDR, DK)
Paul Lannoye (V, B)

b) Förteckning över ledamöterna i utskottet för miljö, folkhälsa och konsumentskydd

Europeiska socialdemokratiska partiets grupp (PSE)

Ordinarie ledamöterna vid aktuell tidpunkt

José Apolinario (P)
David Bowe (GB)
Carmen Díez de Rivera Icaza (E)
Ilona Graenitz (A)
Anneli Hulthén (S)
Kirsten Jensen (Dk)
Angela Kokkola (Gr)
Annemarie Kuhn (D)
Elena Marinucci (I)
Clive John Needle (GB)
Anita Pollack (GB)
Maartje J.a. Van Putten (NL)
Dagmar Roth-behrendt (D)
Ian White (GB)
Phillip Whitehead (GB)

Suppleanter vid aktuell tidpunkt

Pedro Aparicio Sánchez (E)

Quinídio Correia (P)
Philippe De Coene (B)
Giulio Fantuzzi (I)
Antoinette Fouque (F)
Evelyne Gebhardt (D)
Veronica Mary Hardstaff (GB)
Mark Phillip Hendrick (GB)
Heinz Kindermann (D)
Bernd Lange (D)
Eryl Margaret McNally (GB)
Riitta Myller (FIN)
Pasqualina Napoletano (I)
Nikolaos Papakyriazis (GR)

Europeiska folkpartiets grupp (PPE)

Ordinarie ledamöter vid aktuell tidpunkt

Jean-pierre Bébéar (F)
Giovanni M.S. Burtone (I)
Luis Campoy Zueco (E)
Marialiese Flemming (A)
Karl-Heinz Florenz (D)
Françoise Grossetete (F)
Caroline Jackson (GB)
Ria Oomen-Ruijten (NL)
Ursula Schleicher (D)
Horst Schnellhardt (D)
Antonios Trakatellis (GR)
José Luis Valverde López (E)
Ivar Virgin (S)

Suppleanter vid aktuell tidpunkt

Siegbert Alber (D)
Mary Banotti (Irl)
Raphaël Chanterie (B)
Maria Teresa Estevan Bolea (E)
Dieter-Lebrecht Koch (D)
Klaus-Heiner Lehne (D)
Peter Liese (D)
Nélio Mendonca (P)
Carlos Pimenta (P)
Encarnacion Redondo Jimenez (E)
Christian Foldberg Rosing (DK)
Thomas Spencer (GB)
Marianne Thyssen (B)
Stanislaw Tillich (d)

Europeiska liberala, demokratiska och reformistiska partiets grupp (ELDR)

Ordinarie ledamöter vid aktuell tidpunkt

Doeke Eisma (NL)
Karl-Erik Olsson (S)

Suppleanter vid aktuell tidpunkt

Marie-Paule Kestelijn-Sierens (B)
Jean-Thomas Nordmann (F)
Karin Riis-Jørgensen (DK)

Gruppen Den europeiska enade vänstern/ Nordisk grön vänster (GUE/NGL)

Ordinarie ledamöter vid aktuell tidpunkt

Fausto Bertinotti (I)
Laura Gonzalez Alvarez (E)
Mihail Papayannakis (GR)

Suppleanter vid aktuell tidpunkt

Pedro Marset Campos (E)
Jonas Sjöstedt (S)
Maria Sornosa Martinez (E)

Gruppen Union för Europa (UPE)

Ordinarie ledamöter vid aktuell tidpunkt

Gérard D'aboville (F)
Christian Cabrol (F)
James Fitzsimons (IRL)
Giacomo Leopardi (I)
Guido Viceconte (I)

Suppleanter vid aktuell tidpunkt

Monica Stefania Baldi (I)
Riccardo Garosci (I)
Marie-thérèse Hermange (F)
Liam Hyland (IRL)
Philippe-Armand Martin (F)

Gruppen De gröna i Europaparlamentet (V)

Ordinarie ledamöter vid aktuell tidpunkt

Hiltrud Breyer (D)

Patricia Mckenna (IRL)

Gianni Tamino (I)

Suppleanter vid aktuell tidpunkt

Undine-Uta Bloch Von Blottnitz (D)

Per Gahrton (S)

Heidi Anneli Hautala (FIN)

Noël Mamere (F)

Gruppen Europeiska radikala alliansen (ARE)

Ordinarie ledamöter vid aktuell tidpunkt

Bernard Kouchner (F)

Suppleanter vid aktuell tidpunkt

Christine Barthes-Mayer (F)

Gruppen Nationernas Europa (samordningsgrupp) (EdN)

Ordinarie ledamöter vid aktuell tidpunkt

Johannes Blokland (NL)

Suppleanter vid aktuell tidpunkt

Ulla Sandbæk (DK)

Grupplösa (NI)

Ordinarie ledamöter vid aktuell tidpunkt

Amedeo Amadeo (I)

Johann Kronberger (A)

Marie-France Stirbois (F)

Suppleanter vid aktuell tidpunkt

Daniel Feret (B)

Cristiana Muscardini (IT)

Daniela Raschhofer (A)

2. ARBETSOMRÅDEN:

Utskottet ansvarar för följande frågor:

1. Miljöpolitik och miljöskyddsåtgärder:

- a) Förorening av luft, mark och vatten.
- b) Klassificering, förpackning, märkning, transport, och användning av farliga ämnen.
- c) Fastställande av högsta tillåtna ljudeffektnivåer.
- d) Hantering och lagring av avfall (inklusive återvinning).
- e) Åtgärder och överenskommelser på internationell och regional nivå med avseende på skydd av miljön (t.ex. floden Rhen och Medelhavet).
- f) Bevarande av djurvärld och djurens miljö.
- g) Yttranden till de program inom energi och forskning som berör miljön.
- h) Sjörättens miljöaspekter.

2. Konsumentskydd:

Frågor i samband med genomförandet av de lagbestämmelser som föreslås i gemenskapens åtgärdsprogram, dvs.:

- a) Skydd av konsumenterna mot faror för deras hälsa och säkerhet.
- b) Skydd av konsumenternas ekonomiska intressen.
- c) Förbättring av konsumenternas rättsskydd (bistånd, rådgivning och rättsmedelsanspråk).
- d) Förbättring av konsumentinformation och bildning.
- e) lämplig rådgivning och konsumentrepresentation vid förberedelse av beslut som rör konsumenternas intressen.

3. Folkhälsa:

- a) Utbildningsåtgärder inom hälsosektorn (med tyngdpunkt vid förebyggande åtgärder inom tobak, användning av narkotika, hjärt- och kärlsjukdomar, dietprodukter).
- b) Livsmedelskontroller.
- c) Veterinär rätt med avseende på skydd av folkhälsan mot faror som orsakas av bakterier och resthalter i livsmedel med animaliskt ursprung; medicinsk myndighetskontroll av dessa produkter (kött, mjölk osv.) och produktionsanläggningar (slakterier, mejerier osv.).
- d) Läkemedel inklusive veterinärmedicinska produkter.
- e) Medicinsk forskning.
- f) Kosmetika.
- g) Civilskydd.

BIBLIOGRAFI

Till denna utgåva användes följande nyare litteratur:

- Umwelt nr 4/1997: Eine Information des Bundesumweltministeriums, Bonn;
- Gesamtbericht über die Tätigkeit der Europäischen Union 1996, Brüssel-Luxemburg, 1997;
- Europäische Kommission: Europa - Fragen und Antworten, "Wie trägt die EU zum Umweltschutz bei?", Luxemburg, 1996;
- EUROSTAT: "1996 Facts through figures - A statistical portrait of the EU", Luxemburg 1996;
- EUR-OP News: Information des Verlagshauses der Europäischen Gemeinschaften, 1996.

NYCKELORDSFÖRTECKNING

Ackumulatorer	44
AETR-domen	74
Agenda 21	66
Aldrin	50
Alperna	70, 76
Altener	85
Amazonas	70
Antarktis	67, 76
Asbest	50
ASEAN	78
Avfallshantering	42-45, 52, 84
Avfallsdepåer	21, 26, 35, 44-45
Avfallsbränningsanläggningar	13, 44
Avloppsreningsverk	36-37, 85
Avloppsslam	36-37, 44
AVS-staterna	78
Avtal	16, 37, 45, 66, 68-70, 74-76, 78 83
Avtal med internationell räckvidd	75
Avtal med regional betydelse	75
Badvatten	36-37
Barcelonakonventionen	38, 75
Baselkonventionen	45, 75
Batterier	44
Bedömning av inverkan på miljön	13, 15, 17, 60-61, 75
Bekämpningsmedel	50-51
Bensinens blyhalt	25
Bensinmotorer	23
Bernkonventionen	66, 75
Bilaterala avtal	76
Bildäck	61
Biocider	51
Bioteknik	49, 52, 84
Biotoper	68, 83, 85
Blå flagg	38
Bonnkonventionen	66, 75
BRIDGE	52
Brunbjörn	16, 70
Buller	12, 13, 15, 29, 57-62, 85
Bulleravgifter	58
Bullerbekämpningsprogram	57
Bullerlicens	58
Bullerregister	57
Bullerskyddszon	57, 61

Canberrakonventionen	67, 76
CITES	67, 75
Comecon	76
Cost	83
DDT	50
Deklaration för skogen	66
Dieldrin	50
Diesel	25-26, 29
Dieselmotor	23-25, 61
Dioxin	44, 50-51
Djurförsök	69
Dricksvatten	34-37
Dumpning	17, 37
ECE	25, 76
EES-avtalet	78
EFTA	75, 78
EG:s forskningscentrum	83
EINECS	49-50
Elbe	36, 76
Endrin	50
Energiskatt	27
ENVIREG	85
Euro II-norm	23
Europeiska enhetsakten	9, 74
Europeiska investeringsbanken	85
Europeiska miljöbyrån	13, 28, 83
FAO	76
Femte åtgärdsprogrammet	12, 17, 45, 57, 66, 74
Flygplan	28-29, 38, 57-58, 60, 62, 75
Flyktiga organiska föreningar	21, 25, 27
Fordons- och oljeprogrammet	17, 26
Forskningsprogram	43, 83
Fosfat	36-37, 91
Freon	14, 21, 26, 75
Förbränning	25-27, 44
Förbränningsanläggning	27, 44
Förebyggande åtgärder	12-13, 90
Förpackning	49, 51
Förpackningsavfall	15
Gabcíkovo-Nagymaros-dammprojekt	76
GATT	17, 71
Gemenskapsrätt	12, 18
Genèvekonventionen	75
Giftigt avfall	17, 78

Giftigt och farligt avfall	43
"Global Environment Facility"	79
Globalt miljöinstrument	17
Grundvatten	13, 35, 37
Gränsöverskridande transporter av farligt avfall	44
Gödsel	27, 35
Habitatdirektiv	67
Haloner	26
Hav	37-38, 74, 78, 84
Hejdas vid källan	12
Helsingforsprotokollet	76
Hexaklorcyklohexan	36
Hushåll	11-12, 21, 27, 29, 34
Hushållsapparater	57-58
Industri- och hantverksbuller	60
Informationssystem	53, 83
Införsel av vissa farliga kemiska ämnen	53
Internationella avtal	37, 66, 69, 74
Internationellt samarbete	74, 78
Juridisk person	75
Järnvägstrafik	60
Kadmium	36
Kemiska ämnen	49, 53, 77
Klassificering, förpackning och märkning av farliga ämnen	49
Klimatförändring	17, 26, 66, 75, 78-79
Klordan	50
Koldioxid	16, 21, 26-29
Kolmonoxid	21, 25
Kolväten	21, 24-25
Konventioner	66, 71, 75
Kviksilver	36, 50
Kväveoxid	21, 24-25, 27, 29, 75-76
Kväveoxidutsläpp	76
Kustvatten	37
Lastbilar	23-24, 58-59, 61
LIFE	16, 68, 85
LIFE II	16
Lissabonkonventionen	76
Lomékonventionen	45, 78
"Low Noise Train"	60
Lätta lastbilar och skåpbilar	23-24
Maastricht	9, 12, 74

Medbestämmandeförfarande	74
Medelhavet	38, 75, 90
Metan	21, 26-27
Metangas	26-27
Mikroorganismer	52
Miljö och handel	17
Miljö och klimat	84
Miljöavtal	16
Miljöindikatorer	17
Miljölagstiftning	12
Miljömärke	14-15, 61
Miljömärkning	14
Miljöskydd och den allmänna opinionen	12
Miljöstatistik	83
Miljöstyrning	15
Miljöstyrning och miljöredovisning	15
Miljöteknologi	17
Mobila maskiner	25
Montrealprotokollet	26-27, 75
Mopeder	25
Motorcyklar	25, 58-59
Munksälen	70
Märkning av miljövänliga produkter	14, 17
Natura 2000	68, 85
"Novel-Food"	9, 52
OECD	17, 45, 57, 76
Omhändertagande av miljöfarligt avfall	45, 75
Omhändertagande av spillolja	43
OSSE	76
Ozonskikt	12, 26-27, 66, 74-75
Panuropeiskt parlamentariskt samarbete	17
Partiklar	21, 23-25, 44
PCB (polyklorerade bifenyler)	37, 50
PCT (polyklorerade terfenyler)	50
Pentaklorfenol (PCP)	50
PHARE	77
Polyklorerade bifenyler och terfenyler	43
Principen att förorenaren betalar	43, 45, 58
Pälsdjur	68
Ramkonvention om klimatförändring	75
Regeringskonferensen	18
Regnskog	12, 66, 69
Rhen	36, 74-75, 90
Rio de Janeiro	66-67, 75, 78

Riodeklarationen	66, 78
Rätt att ta del av miljöinformation	14, 17
Rättslig grund	12
Samarbetsförfarande	74
Sammanhållningsfonden	84
Samordnade åtgärder för att förebygga och begränsa föroreningar	15
Sanering av miljöskador	16
SAVE	85
Saxfällor	68
Seveso	44, 50-52
Skadliga ämnen	29, 35, 37, 42, 75
Skatt	16, 23-24, 27, 61
Skinn från sälungar	68
Skogar	66, 69, 75, 78
Skogsbrukstraktorer	58
Skydd av biologisk mångfald	66-67, 75, 79
Sofiakonventionen	75
Svaveldioxid	21, 27, 44, 76
Svavelhalt	25
Subsidiaritetsprincipen	12, 36, 74
TACIS	77
THERMIE	85
Titandioxid	43
Tropiska regnskogar	66, 69
Tungmetall	21, 36-37, 44
Tvätt- och rengöringsmedel	51
Tysta lastbilar	58
Utfrågning	17-18, 26, 38
Utförelse och införelse av farliga ämnen	53
Utsläpp	16, 21-29, 35-38, 42, 44, 50-52, 75-76, 79
Valfångst	68
Varg	70
Vilda fågelarter	67
Växthuseffekt	12, 21, 26, 70, 79
Växthusutsläpp	16
Warszawafördraget	38
Washingtonkonventionen	67, 75
Wienkonventionen	75
WTO	17, 71
Zoo	69-70
Återvinning	12, 15, 17, 42-45, 85, 90

Åtgärdsprogram	12, 17, 35-36, 38, 45, 57, 66, 70, 74-75, 77-78, 83, 85, 90
Ökenutbredning	70, 75
Östersjön	38, 68, 76